

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií, Katedra mezinárodních vztahů

Michaela Vitušková

**Působení USA a ČLR na jaderný program
KLDR**

Diplomová práce

Praha 2015

Autor práce: **Michaela Vitušková**

Vedoucí práce: **JUDr. PhDr. Tomáš Karásek, Ph.D.**

Rok obhajoby: 2015

Bibliografický záznam

VITUŠKOVÁ, Michaela. *Působení USA a ČLR na jaderný program KLDR*. Praha, 2015. 85 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Katedra mezinárodních vztahů. Vedoucí diplomové práce JUDr. PhDr. Tomáš Karásek, Ph.D.

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá problematikou působení americké a čínské politiky na jaderný program KLDR v období 2003 – 2014. Vliv zahraničních politik vybraných států je zkoumán prostřednictvím nejčastěji aplikovaných politických nástrojů vůči severokorejskému jadernému programu. Konkrétně se jedná o americká a čínská prohlášení, vyjednávání, sankce a vztah s Jižní Koreou, přičemž práce je rozdělena do tří hlavních částí. První část zkoumá vliv vymezených politických nástrojů aplikovaných USA, druhá část se zaměřuje na vliv vymezených politických nástrojů praktikovaných ČLR, přičemž závěrečná část zkoumá společný vliv americké a čínské politiky prostřednictvím multilaterálním vyjednáváním v rámci Šestistranných rozhovorů a sankcí uvalenými Radou bezpečnosti OSN. Cílem práce je seznámit čtenáře s úspěšností či neúspěšností americké a čínské politiky vůči severokorejskému jadernému programu.

Klíčová slova

Severokorejský jaderný program, americká zahraniční politika, čínská zahraniční politika, sankce RB OSN, Šestistranné rozhovory, Jižní Korea

Abstract

The present paper aims to provide a focus for understanding issues of influences of the U.S. and Chinese policy regarding nuclear program of North Korea, between 2003 and 2014. Leverages of some selected foreign politics are analysed through the main political means towards the North Korean Nuclear Program. In this purpose, the U.S. and China's statements, negotiations, sanctions and relations with South Korea are thus particularly highlighted. This thesis does consist of three main parts. The first section deals with the influence of specified political means applied by the U.S., the second one looks at the influence of specified political means used by China, the final part analyses the collective influence of both U.S. and China's politics through multilateral negotiations within the Six party talks and sanctions imposed by United Nations Security Council. The main goal of this study is to evaluate and discuss about efficiency of U.S. and China's politics towards the North Korean Nuclear Program on defined period.

Keywords

The North Korean Nuclear Program, the U.S. foreign policy, Chinese foreign policy, sanctions of the UNSC, the Six Party Talks, South Korea

Rozsah práce: 185 455 znaků (bez příloh)

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Michaela Vitušková.....

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce, panu JUDr. PhDr. Tomášovi Karáskovi, Ph.D., za jeho vedení, cenné připomínky, trpělivost a ochotu se ujmout vedení této práce. Dále bych ráda poděkovala svým kolegům, především Janovi Lochovskému, za zpětnou vazbu. Nakonec bych chtěla poděkovat své rodině za podporu během celého studia.

Institut politologických studií
Teze diplomové práce

PROJEKT DIPLOMOVÉ PRÁCE

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Fakulta sociálních věd

Bezpečnostní studia

**Téma: Komparace bezpečnostních politik ČLR a USA
na případu KLDK od roku 1998**

Autor: Michaela Vitušková

Vedoucí práce: JUDr. PhDr. Tomáš Karásek, Ph.D.

Komparace bezpečnostních politik ČLR a USA na případu KLDR od roku 1998

Práce se zaměří na komparaci bezpečnostních politik Čínské lidové republiky a Spojených států amerických na případu Korejské lidově demokratické republiky. Důvodem výběru těchto dvou států je jejich historické přispění k rozdělení Korejského poloostrova a jejich současná angažovanost v usměrňování severokorejského jednání. Komparované velmoci mají v asijsko-pacifické oblasti silné bezpečnostní zájmy, mezi které, mimo jiné na základě čínské i americké rétoriky, patří zájem stability Korejského poloostrova.

Vzájemné vztahy v rámci trojúhelníku KLDR, USA a ČLR lze považovat za jedny z nejkomplicovanějších vztahů na mezinárodněpolitické scéně. Ačkoliv USA a ČLR vytváří tlak na severokorejskou politiku, jejich prvotní cíle a postoj vůči KLDR lze označit za odlišné. Na jedné straně americký diskurz zahraniční politiky vnímá severokorejský režim v asijsko-pacifické oblasti jako primární bezpečnostní riziko a označuje KLDR jako rogue state. Na straně druhé ČLR a KLDR své vzájemné vztahy budují na základě exportu čínských komodit a ideologické spřízněnosti.¹ Podstatným prvkem je ovšem i vzájemný americko-čínský vztah, kdy na základě naznačovaných politických ambicí v asijsko-pacifické oblasti ze strany USA, ale nově i ze strany ČLR, vzniká třetí plocha, která by mohla být na základě agresivního jednání ze strany KLDR a následných čínských a amerických reakcí, nebo naopak ignorace, prohloubena. Z tohoto hlediska výbojně jednání KLDR vyústí v neprospěch ČLR, jelikož dochází k dalšímu posilování americké přítomnosti a spojení v rámci Východní Asie, přičemž již nyní ČLR diplomatickým způsobem naznačuje nelibost vůči americkému posilování přítomnosti v regionu v asijsko-pacifické oblasti.² Mezi komparovanými velmocemi můžeme však nalézt i shodu v podobě kritiky severokorejského jaderného programu.

Výzkum vychází z období ohraničeného rokem 1998, ve kterém ČLR zveřejnila obrannou strategii China's National Defence, v níž zakotvila o rok dříve zveřejněný New Concept of Security. Na základě tohoto nového přístupu ČLR de facto proklamuje větší angažovanost a staví sebe sama do pozice ochránce bezpečnosti v asijsko-pacifické oblasti a zajišťovatele stability v regionu. Obrat v čínské zahraniční politice potvrdil čínský prezident Ťiang Ce-min, který v roce 1998 na ženevské Konferenci o odzbrojení pronesl řeč, ve které mimo jiné zdůraznil vizi vzájemné důvěry, vzájemných benefitů, rovnosti a kooperace, a označil dialog, konzultace a vyjednávání za správný přístup k vyřešení sporu a ochraně míru.³ Ve stejném roce se ČLR podle Stockholm International Peace Research Institute stává po USA druhým do obrany nejvíce investujícím státem na světě.⁴ Na druhé straně stojí USA, které v roce 2002 zveřejnily za administrativy George Bushe mladšího The National Security Concept, ve kterém severokorejskému režimu přisuzuje místo na

¹ Bajoria, J.: The China-North Korea Relationship, Council on Foreign Relationships, online: <http://www.cfr.org/china/china-north-korea-relationship/p11097>, dne 30. 5. 2013

² „China Suggests That U.S., Projecting Power, Is Stirring Asia-Pacific Tensions“: New York Times, April 16, 2013, online: http://www.nytimes.com/2013/04/17/world/asia/china-suggests-us-is-stirring-tensions-in-asia.html?_r=0, dne 30. 5. 2013

³ Jiang Zemin's speech at the Conference on Disarmament, 26 March 1999, online: http://www.china-un.org/eng/chinaandun/disarmament_armscontrol/unga/t29298.htm, dne 31. 5. 2013

⁴ SIPRI Military Expenditure Database: Stockholm International Peace Research Institute, online: <http://milexdata.sipri.org/files/?file=SIPRI+military+expenditure+database+1988-2012.xlsx>, dne 31. 5. 2013

takzvané Ose zla, která se vyznačuje svým cílem ohrožit světový mír.⁵ Středem zveřejnění zahraničních politik obou velmocí byla konference mezi KLDR a Jižní Koreou v roce 2000 v rámci tzv. sluneční politiky. Byla to vůbec první vzájemná konference od konce Korejské války. Nutno podotknout, že v důsledku konference nepřinesla zásadní úspěch a v kontextu rétoriky americké strategie byly ze strany KLDR rozhovory s Jižní Koreou následně ukončeny.

Začátek 21. století je ve vývoji bezpečnostní problematiky Korejského poloostrova přelomovou dobou, přičemž následující výčet popisuje pouze nejpodstatnější události ovlivňující vzájemné vztahy zasažených aktérů. V roce 2002 KLDR přiznala existenci jaderného programu, v nadcházejícím roce Severokorejci vystoupili ze Smlouvy o nešíření jaderných zbraní. Jako reakce na toto vystoupení byly v roce 2003 započaty takzvané Šestistranné rozhovory mezi KLDR, Jižní Koreou, Japonskem, Ruskem, USA a ČLR, které se v roce 2009 zastavily. ČLR v rámci těchto rozhovorů sehrála důležitou roli vyjednače, což bylo patrné zejména v roce 2007, který přinesl dílčí úspěchy. Zlomovým rokem byl rok 2006, kdy KLDR provedla svůj první jaderný test. V roce 2009 byl jaderný test zopakován a též došlo k pokusu vypuštění telekomunikační družice na oběžnou dráhu. Doposud poslední jaderná zkouška proběhla na začátku roku 2013. Reakcí mezinárodního společenství na severokorejské jednání v 21. století bylo uvalení sankcí v rámci OSN, a to konkrétně v letech 2004, 2006, 2008, 2011 a 2013. Nutno podotknout, že severokorejský stát je velice chudou, hladomorem zasaženou zemí, pro kterou je zahraniční podpora velice důležitá.

Korejský poloostrov v globálním měřítku představuje riziko v důsledku vývoje jaderného programu a testování jaderných zbraní severokorejským režimem, který díky své agresivní rétorice a nepředvídatelnosti budí na mezinárodní scéně obavy. Je tedy více než nutné se zabývat otázkou severokorejského chování, a to právě v kontextu komparovaných velmocí, které mají na jednání KLDR nemalý vliv. Na základě tohoto šetření je možné stanovit aspekty, které vedou k agresivnímu chování KLDR, jenž následně přispívá k nestabilitě regionu.

Výzkumná otázka:

Na který z aspektů zahraniční politiky USA a ČLR vůči KLDR reaguje severokorejský režim nejagresivněji?

Proč identifikovaný aspekt ovlivňuje severokorejské jednání natolik, že významným způsobem přispívá k agresi KLDR?

Hypotéza:

Severokorejský režim nejagresivněji reaguje na uvalení sankcí, z důvodu prohlubování hospodářské krize, která může zapříčinit kolaps režimu.

Typ výzkumu:

Kvalitativní výzkum, komparativní případová studie, Millova metoda souladu

Výzkum představuje kvalitativní výzkum, tedy studium dat vyplývajících ze specifických faktů a textů. Aplikace komparativní případové studie představuje analýzu dvou vybraných případů, které představují srovnávání bezpečnostních politik ČLR a USA aplikovaných na severokorejský režim a jeho následných reakcí

⁵ The National Security Strategy 2002, online: <http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/nsc/nss/2002/>, dne 31. 5. 2013; další země, které byly v roce 2002 označeny za součást Osy zla byl Írán a Irák

na působení těchto velmocí. Z hlediska typu komparativní případové studie se jedná o empiricky zaměřený kontrast kontextů, jehož cílem je nalezení specifík komparovaných případů na základě jejich analýz. Pro nalezení proměnné kauzální byla vybrána Millova metoda souladu, která primárně eliminuje aspekty, jež ve vybraných případech nepředstavují příčinu. Proměnná kauzální tak bude představovat aspekt v čínské a zároveň americké zahraniční politice, který vede ke stejné severokorejské reakci bez ohledu na to, od jaké velmoci směřuje.

Specifikace a konceptualizace proměnných

Následná specifikace závislých proměnných vychází z aspektů zahraniční politiky, které jsou ze strany USA a ČLR přímo či nepřímo aplikovány na severokorejský režim a determinují tak chování KLR, potažmo stabilitu regionu. Reakce KLR zde naopak představuje závislou proměnnou, jejíž sekvenčnost odráží skutečnost vyplývající z analýz historických událostí od roku 1998. Konceptualizace proměnných vyplývá z teoretického vymezení a dále primárních zdrojů, mezi které patří rezoluce Rady bezpečnosti OSN, strategické dokumenty aktérů a Korejské centrální zpravodajské služby, a dále ze sekundárních zdrojů, které představují přední světová média, odbornou literaturu a odborné články.

závislá proměnná:

Sekvenčnost závislé proměnné vychází z analýzy historických skutečností od roku 1998 do severokorejské krize na začátku roku 2013. Na základě této analýzy byly identifikovány severokorejské reakce na čínskou a americkou zahraniční politiku, kterým byla následně přidělena hodnota na škále od nízkého limitu, představující hodnotu 1, do limitu vysokého, představující hodnotu 6.

Konkrétně se jedná o mír, odmítavá stanoviska/odmítavé diplomatické nóty, agresivní rétoriku, vojenské incidenty, vyhlášení válečného stavu a mobilizace, a nakonec válečný konflikt. Teoretické vymezení míru se opírá o koncept Johana Galtunga, který rozlišuje dva typy míru – pozitivní mír, který představuje integraci lidské společnosti, a negativní mír, který představuje absenci války a násilí.⁶ Výzkum bude vycházet z negativního míru, tedy z absence války a násilí. Odmítavá stanoviska/odmítavé diplomatické nóty představují druhý stupeň. Agresivní rétorika představuje třetí stupeň, jenž vychází z rétoriky severokorejského vedení a interpretace Korejské centrální zpravodajské agentury. Vojenské incidenty a válečný konflikt své teoretické ukotvení nachází v definici Uppsala Conflict Program – Uppsala University, který klasifikuje menší ozbrojený konflikt na více než 25, ale méně než 1000 mrtvých v průběhu roku a celého konfliktu. Středně rozsáhlý ozbrojený konflikt je definován na základě více než 25, ale méně než 1000 obětí za rok, přičemž v průběhu celého konfliktu počet obětí překračuje 1000. Válka je klasifikována počtem obětí více než 1000 obětí za kalendářní rok.⁷ Válečný stav a mobilizace je zaktivován na základě vyhlášení těchto stavů severokorejským režimem.

⁶ Galtung, J.: Violence, Peace and Peace Research: Journal of Peace Research: 1969, str. 2

⁷ Department of Peace and Conflict Research, online:

http://www.pcr.uu.se/research/ucdp/definitions/#Warring_party_2, dne 3. 6. 2013

Důvodem, proč hodnoty nezávislé proměnné nezohledňuje severokorejský jaderný program, jaderné testování a testování vypuštění telekomunikační družice na oběžnou dráhu je fakt, že výzkum předpokládá, že tyto severokorejské kroky nejsou primárními reakcemi na čínskou a americkou politiku, nýbrž jsou to kroky sledující více než čtyřicetiletý plán, jehož cílem je získání nukleárních a raketových kapacit, které by byly následovány bez ohledu na zahraniční vlivy. Podle Johna Deluryho a Chung-in Moona je cílem KLRD zajištění si dostatečné vojenské síly, na základě které bude v mírových rozhovorech považována za rovnocenného aktéra.⁸ Ačkoliv se kroky v jaderném programu a testování v hodnotách nezávislé proměnné přímo nezohledňují, není tento důležitý faktor opomenut, jelikož na tyto aspekty reaguje mezinárodní společenství, například sankcemi v rámci OSN, které jsou v hodnotách nezávislé proměnné zahrnuty.

nezávislé proměnné:

- následující nezávislé proměnné odrážejí aspekty zahraniční politiky

A) sankce v rámci OSN

Podle Kapitoly VII Charty OSN, může Rada bezpečnosti přijmout donucovací opatření k udržení nebo obnovení mezinárodního míru a bezpečnosti, a to v případě, kdy diplomatické snahy selhaly. Tato opatření zahrnují komplexní hospodářské a finanční sankce, či cílená opatření, včetně zbrojního embarga, diplomatická omezení či zákaz cestování. Na severokorejský režim bylo od roku 1998 v rámci OSN uvaleno celkem sedm sankcí, konkrétně v letech 2004, 2006, 2009, 2011 a 2013.⁹

B) odstrašování

K teoretickému vymezení vojenského odstrašování je použit koncept odstrašování podle Barry Buzana a Erica Herringa, dle kterých se jejich koncept odstrašování částečně překrývá s donucováním. Buzan a Herring vidí v základu odstrašování hrozby, které jsou interpretovány oponentovi za účelem odradit protivníka od vykonání určité akce.¹⁰ Výzkum se soustředí na existenci vojenského odstrašování v čínské a americké zahraniční politice vůči KLRD.

C) diplomatická jednání

USA s KLRD nemají oficiální diplomatické styky. V tomto případě důležitou roli hraje ČLR, která USA a KLRD přivedla ke společnému stolu v rámci tzv. šestistranných rozhovorů, které představují vrchol diplomatických jednání na Korejském poloostrově. Cílem šestistranných rozhovorů bylo urovnání sporů diplomatickou cestou a nalezení řešení problematiky severokorejských jaderných zbraní a jaderného programu. V šestistranných rozhovorech figurovali i další aktéři,

⁸ Delury, J., Moon, CH.: Analytical Failure and the North Korean Quagmire 38 North: April, 2011: online: <http://38north.org/2011/04/quagmire/>, dne 2. 6. 2013

⁹ UN Security Council Sanctions Committees, online: <http://www.un.org/sc/committees/>, dne 3. 6. 2013

¹⁰ Buzan, B., Herring, E.: The Arms Dynamic in World Politics, str. 157-158, online: http://books.google.cz/books?hl=cs&lr=&id=i0V_BBkBuVAC&oi=fnd&pg=PR11&dq=buzan+herring&ots=UHvaNsiklo&sig=u9fvmsl-4Rvwzk3pgcuClGy7AWg&redir_esc=y, dne 3. 6. 2013

mezi které patří Japonsko, Rusko a Jižní Korea. Rozhovory jsou však od roku 2009 zcela zastaveny.

D) přístup domácí politiky

Přístup domácí politiky zohledňuje charakter domácího politického systému na ose demokratický stát – komunistický stát. Na základě rétoriky domácí politické elity bude dále zkoumán vztah vůči KLDR .

E) vztah k Jižní Koreji

Vztah k Jižní Koreji zohledňuje bilaterální iniciativy v bezpečnostní politice, na základě kterých dochází ke společným vojenským cvičením a pronájmu vojenských základen na území Jižní Koreji. V tomto případě se jedná o úzkou spolupráci americké a jihokorejské armády, které každý rok pořádají společná cvičení Key Resolve a Foal Eagle na Korejském poloostrově a ve Žlutém moři.

F) rétorická prohlášení

Rétorická prohlášení velmocí zahrnují řečové akty předních politických vůdců, ale i formulace strategických dokumentů. Od roku 1998 bylo zveřejněno pět amerických národních bezpečnostních strategií, mezi které patří za Clintonovy administrativy A National Security Strategy For a New Century, která byla zveřejněna již v roce 1997, ale působila do roku 2001, kdy byla zveřejněna A National Security Strategy For a Global Age. Dále The National Security Strategy a The National Security Strategy of the United States of America z roku 2002 a 2006 za administrativy G. Bushe mladšího a za současného úřadu Baracka Obamy National Security Strategy z roku 2010.¹¹ ČLR vydala od roku 1998 do roku 2013 celkem osm národních obranných dokumentů.¹²

Operacionalizace proměnných:

Závislá proměnná

- severokorejská reakce představuje závislou proměnnou, která na základě analýzy historických událostí nabývá následující hodnoty:

- 1) mír
- 2) odmítavá stanoviska/odmítavé diplomatické nóty
- 3) agresivní rétorika
- 4) vojenské incidenty
- 5) vyhlášení válečného stavu, mobilizace
- 6) válečný konflikt

Nezávislé proměnné

- nezávislé proměnné – ekonomické sankce, vojenské odstrašování, diplomatická jednání, přístup domácí politiky, vztah k Jižní Koreji, rétorická prohlášení - budou

¹¹ National Security Strategy Archive: online: <http://nssarchive.us/>, dne 4. 6. 2013

¹² China.orr.cn: http://www.china.org.cn/china/2013-04/16/content_28556547.htm, dne 4. 6. 2013

ordinálně operacionalizované na základě existujících empirických analýz a bude jim přidělena hodnota na stupnici od 1-6

Limity

Limity očekávám v oblasti diplomatických jednání, která mnohdy mohou probíhat tajně.

Literatura

Vzhledem k velkému zájmu o problematiku Korejského poloostrova z řad médií předpokládám dostatečnou dostupnost dat ohledně severokorejských rétorických i vojenských reakcí. Diplomovou práci plánuji psát na výměnném studijním pobytu v Jižní Koreji, proto předpokládám nejen dobrou dostupnost dat, ale i větší výběr z odborné literatury věnující se na toto téma. Primární data budou vycházet z prohlášení aktérů, strategických dokumentů aktérů, obchodních statistik a UNSCR. Reakce severokorejského režimu bude zkoumána na základě interpretace předních světových médií.

UNSCR 2087 (2013)

http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2087%282013%29

UNSCR 1985 (2011)

<http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?docid=4e0c37e12>

UNSCR 1874 (2009)

<http://www.un.org/News/Press/docs//2009/sc9679.doc.htm>

UNSCR 1718 (2006)

<http://www.globalpolicy.org/images/pdfs/1014reso1718.pdf>

UNSCR 1695 (2006)

<http://www.globalpolicy.org/images/pdfs/0715res1695.pdf>

UNSCR 1540 (2004)

<http://www.globalpolicy.org/images/pdfs/0428res1540.pdf>

North Korea Ready to Hold Nuclear Talks (2011)

<http://www.globalpolicy.org/security-council/index-of-countries-on-the-security-council-agenda/north-korea/50646-n-korea-ready-to-hold-nuclear-talks.html?itemid=id#925>

Chanlett-Avery, E.: North Korea: U.S. Relations, Nuclear Diplomacy, and Internal Situation, CRS Report for Congress, 2013

<http://www.fas.org/sgp/crs/nuke/R41259.pdf>

Bajoria, J., Beina Xu: The China-North Korea Relationship, Council of Foreign Relations, 2013

<http://www.cfr.org/china/china-north-korea-relationship/p11097>

Buzan, B., Herring, E.: *The Arms Dynamic in World Politics*: 1998

Galtung, J.: *Violence, Peace and Peace Research*: *Journal of Peace Research*: 1969

China Analysis: Gaming North Korea, ECFR&Asia Center

http://ecfr.eu/page/-/China_Analysis_Gaming_North_Korea_September2012.pdf

Kim, S., J.: *North Korea: Leadership, Foreign Policy, Military, Decision Making*, U.S. Department of Energy, Office of Scientific and Technical Information, 2006

<https://e-reports-ext.llnl.gov/pdf/338051.pdf>

Sustaining U.S. Global Leadership: Priorities for 21st Century Defense, 2012

http://www.defense.gov/news/defense_strategic_guidance.pdf

U.S. National Security Strategy, 2010

http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/rss_viewer/national_security_strategy.pdf

Evan, S., Fravel, T.: *China's New Diplomacy*, *Foreign Affairs*, Vol. 82, No. 6 (Nov. - Dec., 2003), pp. 22-35

<http://www.jstor.org/stable/20033754>

Pritchard, CH.L., Tilelli, J.H.: *U.S. Policy Toward the Korean Peninsula*, Council of Foreign Relations, 2010

<http://www.cfr.org/north-korea/us-policy-toward-korean-peninsula/p22205>

Sang-Hun, Ch.: *South Korea and U.S. Make Plans for Defense*, *The New York Times*, 2013

<http://www.nytimes.com/2013/03/26/world/asia/us-and-south-korea-sign-plan-to-counter-north.html>

Remarks by President Obama and President Park of South Korea in a Joint Press Conference, 2013

<http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2013/05/07/remarks-president-obama-and-president-park-south-korea-joint-press-confe>

Joint Statement of ROK-US Foreign and Defense Ministers' Meeting, 2010

http://www.koreatimes.co.kr/www/news/nation/2010/07/205_69912.html

Joint vision for the alliance of THE UNITED STATES OF AMERICA AND THE REPUBLIC OF KOREA, 2009

http://www.whitehouse.gov/the_press_office/Joint-vision-for-the-alliance-of-the-United-States-of-America-and-the-Republic-of-Korea/

Jung-Ho, B., Denmark, A.: *The U.S.-ROK Alliance in the 21. Century*, Korea Institute for National Unification, 2009

http://www.cnas.org/files/documents/publications/US-ROK%20Alliance%20in%20the%2021st%20Century_Denmark%20and%20Fontaine.pdf

Rámec práce

Úvod:

- zdůvodnění výběru komparovaných velmocí, jejich postavení v oblasti a bezpečnostní zájmy, stručný historický exkurz vztahů zkoumaných aktérů, shrnutí literatury
- výzkumná otázka - na případech bude zkoumáno, který z faktorů americké a čínské politiky nejvyšší měrou přispívá k regionální nestabilitě vlivem na KLDR

Teoretická část:

- konceptualizace proměnných, vymezení teoretických přístupů a operacionalizace proměnných

Praktická část:

- ve zkoumaném období od roku 1998 - do současnosti budou zanalyzované konkrétní ekonomické sankce, vojenská odstrašování, diplomatická jednání, kroky ve specifických vztazích s Jižní Koreou, přístup domácí politiky, rétorika vůči KLDR a to pro každou velmoc samostatně
- následně budou oba případy komparovány, bude vyvrácena či potvrzena hypotéza, bude odpovězeno na výzkumnou otázku

Závěr:

- interpretace výsledků, nalezení kauzální proměnné, potvrzení či vyvrácení hypotézy, zodpovězení výzkumné otázky
- predikce budoucího vývoje

Podpis studenta: Michaela Vítušková

.....

Podpis vedoucího práce: JUDr. PhDr. Tomáš Karásek, Ph.D.

.....

Obsah

Seznam zkratk	18
Úvod	19
Metodologické vymezení	22
Historický exkurz	27
Korejská válka	27
Jaderný program KLDLDR	30
Postavení zkoumaných aktérů v oblasti a jejich vztah vůči severokorejskému jadernému programu	34
Charakteristika KLDLDR	34
Vztah USA a ČLR.....	37
Vztah KLDLDR a ČLR	39
Vztah USA a KLDLDR.....	41
Empirická část	44
Specifikace zkoumaných politických nástrojů	44
Prohlášení	44
Vyjednávání	45
Sankce.....	47
Vztah k Jižní Koreji.....	51
Vliv USA na severokorejský jaderný program	55
Americká prohlášení	55
The National Security Strategy of the United States of America, George W. Bush, vydaná 17. září 2002	55
The National Security Strategy of the United States of America, George Bush, vydaná 16. března 2006.....	56
Řečový akt George W. Bushe.....	57
National Security Strategy, která byla vydána 27. května 2010.....	58
Řečový akt Baracka Obamy	58
Závěr.....	59
USA a bilaterální vyjednávání	60
Americké ústupky	62
Bilaterální rozhovory 2011–2012.....	63
Obamova strategická trpělivost.....	64
Závěr:	64
USA a jednostranně uvalené finanční sankce	65
Bushovy sankce	66
Obamovy sankce	68
Závěr:	69
JK jako nástroj americké politiky	69
Závěr:	72
Vliv ČLR na severokorejský jaderný program	74
ČLR a prohlášení	74
Čínská národní obrana v roce 2004 (zveřejněna v prosinci téhož roku).....	74
Čínská národní obrana v roce 2006 (zveřejněna v prosinci téhož roku).....	75
Čínská národní obrana v roce 2008 (zveřejněna v lednu 2009)	75

Čínská národní obrana v roce 2010 (zveřejněna v březnu 2011).....	76
Čínská bílá kniha obrany 2012: Různorodé zaměstnání čínských armádních sil (zveřejněna v květnu 2013).....	76
Závěr.....	77
ČLR a bilaterální vyjednávání.....	78
U.S.-China Economic and Security Review Commission.....	79
Závěr:	80
ČLR a unilaterálně (ne)uvalené finanční sankce	81
Závěr.....	82
JK jako nástroj čínské politiky	83
Závěr:	86
Společně aplikovaný vliv USA a ČLR na severokorejský jaderný program.....	87
USA a ČLR v rámci 6PT	87
1. kolo 6PT, probíhající v srpnu 2003.....	87
2. kolo 6PT, probíhající v únoru 2004	87
3. kolo 6PT, probíhající v červnu 2004	88
4. kolo 6PT, probíhající v červenci a srpnu 2005.....	89
5. kolo 6PT, probíhající v listopadu 2005, v prosinci 2006 a únoru 2007	90
6. kolo 6PT, probíhající v březnu a říjnu 2007 a prosinci 2008	91
Závěr:	92
Sankce uvalené v rámci RB OSN.....	94
Rezoluce 1718.....	95
Rezoluce 1874.....	96
Rezoluce 2087.....	97
Rezoluce 2094.....	98
Závěr:	98
Závěr	100
Summary	103
Použitá literatura	104
Seznam příloh.....	115
Přílohy.....	115

Seznam zkratek

6PT - Six Party Talks – Šestistranné rozhovory

ČLR - Čínská lidová republika

IAEA International Atomic Energy Agency - Mezinárodní agentura pro atomovou energii

JK - Jižní Korea

KCNA Korean Central News Agency

KEDO Korean Peninsula Energy Development Organization

KLDR - Korejská lidově demokratická republika

NPT - Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons - Smlouva o nešíření jaderných zbraní

OSN Organizace Spojených Národů

RB - OSN Rada bezpečnosti Organizace spojených národů

SSSR Svaz sovětských socialistických republik

USA - United States of America – Spojené státy americké

Úvod

V únoru roku 2013 provedl severokorejský režim třetí jaderný test. Jedná se o stejný režim, jehož populace na úkor prioritních investic do armády hladoví, režim, nad jehož jaderným programem se v odborné rovině vede mnoho spekulací. Stejný režim, který, jak se doposud zdá, více než ovládá brinkmanship diplomacii,¹³ hraje s vojensky nejsilnějšími státy vysokou hru vyjednávání bez nutnosti odkrytí svých vlastních karet. Politika Severní Koreje by se dala charakterizovat jako vysoce nečitelná a nepředvídatelná, což ve spojení s jejím jaderným programem, který by dle některých odhadů měl být schopný produkovat ročně 30–50 jaderných bomb¹⁴ vzbuzuje obavy nejen v rámci regionu, ale i napříč kontinenty.

Situace na Korejském poloostrově představuje jeden z klíčových problémů mezinárodní bezpečnostní politiky, a to již déle než půl století. Korejská válka, která formálně stále trvá, je pozůstatkem konce 2. světové války a následného ideologického boje v rámci studené války, která Korejský poloostrov zásadně rozdělila. Ačkoliv obě země, Jižní Korea a Korejská lidově demokratická republika, představují svou rozlohou i co do počtu obyvatel pouze malou část mezinárodního společenství, přítomnost jaderného a raketového programu v kontextu agresivní rétoriky, a to v prostředí střetávajících se globálních aktérů, činí z Korejského poloostrova právem exponované místo.

Severokorejský jaderný program vede ke specifickému fenoménu sbližování americké a čínské zahraniční politiky, jehož stěžejním bodem je právě jaderné odzbrojení Korejského poloostrova.¹⁵ Ačkoliv v ostatních oblastech týkajících se KLCDR obě země shodu nenalézají, v otázce jaderného programu se vzájemně potřebují.¹⁶ A přestože je vztah Spojených států amerických (dále jen) USA a Čínské lidové republiky (dále jen ČLR) vůči Severní Koreji (dále jen KLCDR) odlišný a

¹³ CAI, Jian. The Korea Nuclear Crisis and the Changing Sino-DPRK Relationship. *Asian Perspective*, 2010, Vol. 34, N.1, s. 137-158.; s. 154

¹⁴ HYNEK, Nikola. Severokorejský program výroby jaderných zbraní; *Global politics* [online]. 2003, [cit. 20. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.globalpolitics.cz/clanky/korea-jaderny-program>

¹⁵ SNYDER, Scott, BYUN, See-won. China-Korea Relations: How Does China Solve a Problem like North Korea?. *Comparative Connections A Triannual E-Journal on East Asian Bilateral Relations* [online], 2013 [cit. 20. 4. 2015]. Dostupné z: http://csis.org/files/publication/1302qchina_korea.pdf, s. 98

¹⁶ LAMPTON, David. United States-China Relations and the Korean Peninsula: The Need for Multilaterally Articulated Deterrence and Prevention. *Washington Journal of Modern China*, 2010, Vol. 9, N. 2. s. 27-39.; s. 30

motivace jaderného odzbrojení poloostrova není taktéž totožná, dostupné informace dokládají, že právě ČLR a USA jsou dvěma hlavními faktory působícími na chování KLR. Nabízí se nicméně otázka, do jaké míry (a zdali vůbec) se ČLR a USA (zvláště i dohromady) daří chování KLR ovlivňovat způsobem, který reflektuje jejich výchozí zájmy. Následující práce proto představuje kolektivní případovou studii¹⁷ zahraničně-bezpečnostní politiky ČLR a USA vůči severokorejskému jadernému programu.

Jak již bylo naznačeno, přístup vůči KLR se u vybraných aktérů diametrálně liší. Na jedné straně americký diskurz zahraniční politiky vnímá severokorejský režim v asijsko-pacifické oblasti jako primární bezpečnostní riziko a označuje KLR jako *rogue state*. Na straně druhé ČLR a KLR své vzájemné vztahy budují na základě exportu čínských komodit a ideologické spřízněnosti trávající od samotného vzniku KLR.¹⁸ Podstatným prvkem je také vzájemný americko-čínský vztah, kdy na základě naznačovaných politických ambicí v asijsko-pacifické oblasti ze strany USA, ale nově i ze strany ČLR, vzniká třetí plocha, která by mohla být agresivním jednáním ze strany KLR a následnými čínskými a americkými reakcemi, nebo naopak ignorací jednání KLR, prohloubena. Z tohoto hlediska výbojně jednání KLR ústí v neprospěch ČLR, jelikož dochází k dalšímu posilování americké přítomnosti v regionu a spojení v rámci východní Asie, což již nyní ČLR nese značně nelibě.¹⁹

Ačkoliv severokorejský jaderný program má své kořeny již v 50. letech a dynamicky se rozvíjí především od 90. let, práce se zaměří na období ohraničené lety 2003 až 2014. Důvodem výběru právě tohoto období je fakt, že výzkum zkoumá, jak se USA a ČLR daří ovlivňovat chování KLR zvláště, tak i dohromady. Na jedné straně se USA o jaderný program KLR zajímá již dlouhodobě, zásadním způsobem však od 90. let²⁰. Na straně druhé, ČLR začala politiku jaderného odzbrojení Korejského poloostrova oficiálně uplatňovat až svojí klíčovou participací

¹⁷ SHKEDI, Asher. *Multiple Case Narrative*. Studies in Narrative. John Benjamins Publishing Company, 2005. 227 s. ISBN 9027226474; s. 21

¹⁸ BAJORIA, Jayshree, XU, Beina. *The China-North Korea Relationship*, *Council on Foreign Relationships* [online]. 2014, [cit. 30. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.cfr.org/china/china-north-korea-relationship/p11097>

¹⁹ PERLEZ, Jane, BUCKLEY, Chris. *China Suggests That U.S., Projecting Power, Is Stirring Asia-Pacific Tensions*. *The New York Times* [online]. 2013, [cit. 30. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2013/04/17/world/asia/china-suggests-us-is-stirring-tensions-in-asia.html>

²⁰ *Chronology of U.S.-North Korean Nuclear and Missile Diplomacy*. *Arms Control Association* [online] 2015 [cit. 20. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.armscontrol.org/factsheets/dprkchron>

v šestistranných rozhovorech (dále jen 6PT), jejichž první kolo proběhlo 27. – 29. srpna 2003²¹, což následně deklarovala ve své Bílé knize obrany 2004, ve které stojí, že „V roce 2003, Čína a Rusko uskutečnilo řadu konzultací (...) v jaderné otázce na Korejském poloostrově“²² (...) V říjnu 2003 se Čína, Japonsko a Jižní Korea dohodly, že budou úzce spolupracovat „v oblasti odzbrojení a nešíření, a realizaci bezjaderného Korejského poloostrova.“²³ Můžeme se domnívat, že motivací ČLR bylo vystoupení KLDR z NPT. Lze tedy říci, že od roku 2003, můžeme hovořit o začátku čínské politiky denuklearizace Korejského poloostrova. Rok 2014 je pak pro práci zvolen jako nejzazší možné ohraničení umožňující pokrýt aktuální situaci.

²¹ Chronology of U.S.-North Korean Nuclear and Missile Diplomacy. *Arms Control association* [online] 2015 [cit. 20. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.armscontrol.org/factsheets/dprkchron>

²² White paper on National Defense China in 2004. *Ministry of National Defense The People's Republic of China*. [online] 2004, [cit. 30. 4. 2015]. Dostupné z: <http://eng.mod.gov.cn/Database/WhitePapers/2004.htm>; s. 69

²³ White paper on National Defense China in 2004. *Ministry of National Defense The People's Republic of China*. [online] 2004, [cit. 30. 4. 2015]. Dostupné z: <http://eng.mod.gov.cn/Database/WhitePapers/2004.htm>; s. 73

Metodologické vymezení

Jaderný program KLDR již tak nepředvídatelného severokorejského režimu, který se i přes mezinárodní nátlak vykoupenny izolací nadále dynamicky rozvíjí, lze charakterizovat následujícím způsobem: za prvé, ohrožuje stabilitu i za hranice svého regionu; za druhé, ovlivňuje politiku ekonomicky, vojensky i politicky nejsilnějších států mezinárodního společenství; za třetí, svými investicemi do armády na úkor blahobytu obyvatel se dostává do rozporu s lidskou bezpečností; za čtvrté, neobjasněné otázky zabezpečení jaderného programu a obchodování s režimy nejasných záměrů ho dostává do debat spojených s terorismem a proliferací, přičemž by se dalo najít ještě mnoho dalších aspektů, které by zdůvodnily potřebu zabývat se tímto tématem, a to právě v kontextu USA a ČLR, jakožto dvou aktérů, kteří nejviditelněji formují severokorejské jednání.

Výzkumná otázka

Výzkumnou otázkou analýzy je, *do jaké míry (a zdali vůbec) se ČLR a USA (zvláště i dohromady) daří ovlivňovat chování KLDR ve věci jaderného programu.*

Následující výzkum představuje kolektivní případovou studii. Práce bude mít celkem čtyři hlavní části: v první části bude zkoumáno, zdali a do jaké míry se USA daří ovlivňovat chování KLDR v oblasti jaderného programu, ve druhé části bude analyzováno, zdali a do jaké míry se daří ovlivňovat ČLR chování KLDR v otázce jaderného programu. Zvolené pořadí je čistě náhodné. Třetí část bude zkoumat, do jaké míry se USA a ČLR společně daří ovlivnit severokorejskou politiku (pokud vůbec). Poslední čtvrtá část bude vyhodnocovat výsledky ze tří předešlých kapitol.

Označením „daří ovlivňovat“ se rozumí zastavení jaderného programu s intencí výroby jaderných zbraní až k denuklearizaci Korejského poloostrova, což představuje společný cíl americké i čínské politiky vůči KLDR. Opakem, tedy „nedaří ovlivňovat“, se rozumí jaderné testování a porušování smluvních závazků.

Jaderné odzbrojení představuje společný cíl USA a ČLR, ale jak již bylo řečeno, vybraní aktéři mají s KLDR zcela protichůdné vztahy, tudíž i reakce ze strany KLDR bývá téměř vždy odlišná. Ale ani motivace jaderného odzbrojení poloostrova

není zcela totožná. USA se ve spojení s jaderným programem obávají i raketového programu, resp. vývoje raket dlouhého doletu, které by byly schopny doručit jaderný nosič na americké území. Řada vyjednávání ohledně jaderného programu bývá ze strany USA často vedena v kontextu raketového programu.²⁴ Na druhé straně pro ČLR raketový program nepředstavuje takový problém. Leon Panetta, bývalý americký ministr obrany, v dubnu 2012 dokonce prohlásil, že KLR dostává na raketový vývoj od Číny pomoc.²⁵

I přes jmenované odlišnosti zkoumání empirických dat čerpaných primárně z databáze Arms Control Association ukázalo, že USA a ČLR využívají ke své komunikaci, resp. ovlivňování osudu jaderného programu, některé shodné prostředky, skrz které bude nahlíženo, do jaké míry se vybraným aktérům daří formovat severokorejské jednání:

Jako první budou zkoumána prohlášení USA a ČLR vůči KLR týkající se jaderného programu. Důvodem, proč tento aspekt bude zkoumán jako první, je představení způsobu, jakým formálně uplatňují politiku vůči KLR. V pořadí druhým zkoumaným aspektem bude vyjednávání, které bylo intenzivnější především na začátku vymezeného období, oproti sankcím které budou zkoumány třetí v pořadí, jelikož jejich četnost se vztahuje spíše k druhé půli časového ohraničení. Posledním čtvrtým aspektem je vztah a způsob, jakým aktéři využívají Jižní Koreu v otázce severokorejského jaderného programu.

A) prohlášení

Aspekt prohlášení bude sledovat, jakým způsobem USA a ČLR oficiálně formulují cíl jaderného odzbrojení a jakou formu vyjadřování svých postojů vůči KLR používají (např. jazyk odstrašování). Stanoviska americké a čínské politiky vůči jadernému programu KLR budou zkoumána na základě formulací bezpečnostních strategií, konkrétně Bílé knihy obrany ČLR z let 2004, 2006, 2008,

²⁴ Chronology of U.S.-North Korean Nuclear and Missile Diplomacy. *Arms Control association* [online] 2015 [cit. 20. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.armscontrol.org/factsheets/dprkchron>

²⁵ Chronology of U.S.-North Korean Nuclear and Missile Diplomacy. *Arms Control association* [online] 2015 [cit. 20. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.armscontrol.org/factsheets/dprkchron>

2009, 2011 a 2013;²⁶ a amerických národních strategií z let 2002, 2006, 2010 a 2014.²⁷ Strategie 2002 je zahrnuta z důvodu její platnosti na výzkumem vymezené období. A dále na základě řečových aktů státních představitelů zprostředkovaných médií jako je oficiální čínský komunikační kanál Xinhua, americká média The New York Times, CNN či mezinárodní médium The Diplomat pokrývající události z Asijsko-pacifického regionu.

B) vyjednávání (1b) bilaterální + (2b) multilaterální

Dalším aspektem, skrz který se ČLR a USA snaží formovat vývoj jaderného programu KLCDR je zapojení KLCDR do bilaterálních a multilaterálních vyjednávání. První dvě části výzkumu budou pohlížet na vyjednávání pouze v rámci bilaterální úrovně (1b), tedy vyjednávání na úrovni KLCDR-ČLR a KLCDR-USA. V třetí části, věnované společným snahám USA a ČLR ovlivňovat jaderný program KLCDR, budou zkoumány iniciativy a reakce v rámci 6PT (2b).

C) sankce (1c) unilaterální + (2c) UNSC

Sankce, jakožto prostředky mezinárodní politiky, jejichž účelem je donutit stát plnit závazky,²⁸ jsou dalším zkoumaným aspektem, skrz který bude pohlíženo na úspěšnost či neúspěšnost čínské a americké politiky ovlivňovat jaderný program.

Sankce budou zkoumány na dvou úrovních, a to bilaterální (1c), u kterých bude v prvních dvou částech práce posuzován jejich druh a úspěšnost, resp. neúspěšnost, a multilaterální sankce (2c), které budou zkoumány ve třetí části práci v rámci společného americko-čínského úsilí v rámci UNSC. OSN uvalilo ve vymezeném období několik sankcí, a to v letech 2004, 2006, 2009, 2011 a 2013.²⁹ Výzkum bude hodnotit, jaká opatření byla v rámci UNSC iniciována kterým z aktérů a jaká byla jejich úspěšnost.

²⁶ The Diversified Employment of China's Armed Forces. *Ministry of National Defense The People's Republic of China*. [online] 2012, [cit. 13. 4. 2015]. Dostupné z: <http://eng.mod.gov.cn/Database/WhitePapers/2012.htm>

²⁷ National Security Strategy Archive. *National Security Strategy Archive*. [online] 2015, [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z: <http://nssarchive.us>

²⁸ DRULÁKOVÁ, Radka, TRÁVNÍČKOVÁ, Zuzana, ZEMANOVÁ, Štěpánka. Ekonomické sankce na počátku 3. Tisíciletí. *Mezinárodní vztahy* [online]. 2009, [cit. 15. 4. 2015]. Dostupné z: <http://mv.iir.cz/article/view/315/321>; s. 66

²⁹ Security Council Sanctions Committees: An Overview. *UN Security Council Sanctions Committees* [online] 2015, [cit. 27. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.un.org/sc/committees/>

D) vztahy s Jižní Koreou

Jižní Korea představuje v oblasti jaderného programu důležitý aspekt, který je čínskou i americkou politikou využíván hned na několika úrovních. V první řadě je Jižní Korea spojencem USA, což je jedním z hlavních iritujících faktorů pro severokorejský režim, obzvláště pokud se jedná o spolupráci ve vojenské oblasti, ústící ve vojenská cvičení Key Resolve a Foal Eagle. Zadruhé se jedná o vztah mezi Jižní Koreou a ČLR, který za poslední dekádu vykazuje pozitivní upevňování, zejména na obchodní úrovni, přičemž ČLR je v současné době pro JK největším obchodním partnerem a JK zaujímá mezi obchodními partnery ČLT třetí místo.³⁰ Vztahy Jižní Koreje s ČLR jsou pro KLDK méně iritujícím faktorem, než je tomu v případě USA. Stabilita Korejského poloostrova je jednou z hlavních čínských priorit, proto je eventuální integrace KLDK či unifikace s Jižní Koreou vítaným scénářem čínské politiky. To však musí být umožněno dobrým vztahem mezi Severem a Jihem, který je ze strany ČLR podporován.³¹

Výzkum vychází v první řadě z primárních zdrojů, jako jsou obranné strategie USA a ČLR a prohlášení Ústřední tiskové agentury KLDK, skrz kterou KLDK komunikuje s vnějším světem. Výzkum vychází z databáze Arms Control Association, ve které jsou detailně zachyceny časově seřazené události spjaté s KLDK a bezpečnostní politikou, a odborné literatury zabývající se vztahy mezi všemi aktéry. Práce očekává limity v dostupnosti některých empirických dat týkajících se vyjednávání a interpretace řečových aktů.

Na tomto místě bych ráda upozornila na odchýlení od původního výzkumného rámce, jehož podstatou byla komparace americké a čínské bezpečnostní politiky vůči KLDK od roku 1998 do roku 2013, přičemž účelem bylo zkoumat, na které nezávislé proměnné A) sankce v rámci OSN, B) odstrašování, C) diplomatická jednání, D) přístup domácí politiky, E) vztah k Jižní Koreji a F) rétorická prohlášení reaguje KLDK nejagresivněji. Cenné připomínky zástupkyně ředitele Ústavu Dálného

³⁰ HAN, Suk-hee. South Korea Seeks to Balance Relations with China and the United States Current Issues in U.S.-ROK Relations. *Council on Foreign Relations* [online] 2012, [cit. 25. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.cfr.org/south-korea/south-korea-seeks-balance-relations-china-united-states/p29447>

³¹ SHAMBAUGH, David. China and the Korean Peninsula: Playing for the Long Term. *The Center For Strategic and International Studies, The Washington Quarterly*, 2003, 26:2 s. 43–56.; s. 48-49

východu FF UK, Doc. PhDr. Miriam Löwensteinové, Ph.D., a vedoucího mé práce, JUDr. PhDr. Tomáše Karáska, Ph.D., upozornily mimo jiné na absenci oficiální roviny nesouhlasné politiky KLDŘ s ČLR. I tento fakt vedl k odchýlení od původně navrhovaného výzkumného projektu.

Historický exkurz

Vzhledem ke komplexnosti problematiky jaderného programu KLDK se následující kapitola prostřednictvím stručného historického exkurzu Korejské války a vývoje severokorejského jaderného programu pokusí naznačit politické okolnosti, jejichž pochopení je pro následující kapitoly nezbytné.

Korejská válka

Korejský poloostrov byl v novodobé historii do mocenských bojů vtažen ještě před druhou světovou válkou, kdy byla v roce 1910 Korea anexována Japonskem. Na Káhirské konferenci v roce 1943 se rozhodlo o dočasném poručenském statusu a na následující Postupimské konferenci o dva roky později se Velká trojka usnesla na odzbrojení stále přítomné japonské armády, kterého se ujaly USA a Sovětský svaz (dále jen SSSR).³² Korejský poloostrov byl rozdělen 38. rovnoběžkou, přičemž severní část byla od 10. srpna 1945 pod vojenskou správou Sovětů a jižní část byla od 8. září téhož roku vojensky spravována Američany.³³ Ačkoliv po japonské kapitulaci korejská politická scéna vyhlásila 6. září 1945 samostatnou Korejskou lidovou republiku, ze strany Spojenců nebyla její legitimita uznána.³⁴

Na následném vývoji Koreje se však obě mocnosti nedokázaly shodnout. Ještě během moskevského jednání v roce 1945 USA podporovaly postupné osvobození Koreje od podřízeného postavení, naopak Sověti se přikláněli k rychlému ustavení suverénního státu.³⁵ Následující rok se SSSR zasazoval o udržení rozdělení, přičemž Američani podporovali sjednocení země. Nad řešením korejské otázky se začala zatahovat ideologická mračna ústící v neochotu spolupráce mezi mocnostmi. Sever země v čele se Sověty podporovaným Kim Ir-Senem směřoval ke komunistické ideologii. Podle Vladimíra Nálevky byla ideologie severu mimo jiné utužena etnickými Číňany.³⁶ Na jihu Američané podporovali Li Syn-mana, který dříve vedl z amerického exilu nacionalistické hnutí. Vzájemná neshoda mezi mocnostmi a

³² EDWARDS, Paul. *Historical Dictionary of the Korean War*. Scarecrow Press; Second Edition edition, 2010. 510 s. ISBN 0810867737, s. 51

³³ EDWARDS, Paul. *Historical Dictionary of the Korean War*. Scarecrow Press; Second Edition edition, 2010. 510 s. ISBN 0810867737, s. 31

³⁴ NÁLEVKA, Vladimír. *Světová politika ve 20. století II*. Praha, 2005. 282 s. ISBN 80-86493-16-4; s. 41

³⁵ tamtéž

³⁶ NÁLEVKA, Vladimír. *Světová politika ve 20. století II*. Praha, 2005. 282 s. ISBN 80-86493-16-4; s. 42

postupný komunisticky orientovaný vývoj na severu a zároveň americká neochota se příliš angažovat vedla k urgování OSN, aby vyhlásila volby.³⁷ Mandát volební komise OSN byl však ze strany severu odmítnut, a tak volby proběhly pouze na jihu, na základě čehož byla 15. srpna 1948 vyhlášena Korejská republika v čele s prezidentem Li Syn-manem. Jak Nálevka podotýká, americká intervence při formování státu předurčila Korejské republice „*všestrannou závislost na Spojených státech*“.³⁸ 9. září reagovala severní Korea vyhlášením komunistické Korejské lidově demokratické republiky, v jejímž čele stál Kim Ir-sen. Ačkoliv zde vznikly dva samostatné státy, KLDK se nevzdala cíle vojensky sjednotit celý Korejský poloostrov pod svou vládou. Podle Matraye a Mitchella byl i Li Syn-man posedlý stanout v čele sjednocené Koreje, ale byl si vědom toho, že jih je oproti severu vojensky silnější a žádal tedy Trumana o odložení odsunu amerických vojsk. Americká politika však nebyla ještě v této době nakloněna jakékoliv vojenské angažovanosti za vymezenou linii obrany, do které Korejský poloostrov nespadal, a po 90 dnech po vyhlášení JK se USA stáhly.³⁹

Americkou váhavost ukončila nová strategie, jež deklarovala americkou angažovanost vůči Sovětům bez ohledu na geografické umístění. Během vývoje americké zahraniční politiky si Kim Ir-sen připravoval půdu pro svůj vojenský plán, přičemž střídavě vyjednával se Stalinem a Mao Ce-tungem. Kim Ir-sen počítal s konvenční válkou, která by vedla k pádu Li Syn-manovi vlády.⁴⁰ Nutno podotknout, že Stalin zprvu vojenskému řešení nakloněn nebyl, ale dle Nálevky byla Stalinova obava ze zvyšování čínského vlivu natolik velká, že Kim Ir-senův plán podpořil, aby zcela nepřenechal iniciativu na Číně. Nálevka tvrdí, že „*omezená lokální válka měla nejen absorbovat čínský mocenský potenciál, ale upevnit i pouto závislosti Pekingu na Moskvě*“.⁴¹ Ačkoliv Korejská válka etablovala Čínu jako lídra Dálného východu, Rudolf Fürst tvrdí, že vstup Číny do Korejské války znamenal pro Mao Ce-tunga ztrátu zásadního spojence v politické i ekonomické oblasti, myšleno tím USA.⁴²

³⁷ P EDWARDS, Paul. *Historical Dictionary of the Korean War*. Scarecrow Press; Second Edition edition, 2010. 510 s. ISBN 0810867737, s. 53

³⁸ NÁLEVKA, Vladimír. *Světová politika ve 20.století II*. Praha, 2005. 282 s. ISBN 80-86493-16-4; s. 43

³⁹ MALRAY, James. *Korea Divided 38th Parallel and the Demilitarized Zone*. Chelsea House Publications, 2005. 162 s. ISBN 0791078299; s. 72-73

⁴⁰ CUMINGS, Bruce. *The Korean War: A History*. Random House Publishing Group, 2010. 288 s. ISBN 9780812978964; s. 9

⁴¹ NÁLEVKA, Vladimír. *Světová politika ve 20.století II*. Praha, 2005. 282 s. ISBN 80-86493-16-4; s. 45

⁴² FÜRST, Rudolf. *Čínské bilancování*. *Mezinárodní politika*, 2008, 11-12, 2009, s. 54-56.; s. 55

Sovětský svaz začal vyzbrojovat severokorejský režim a podle Nálevky byl severokorejský vpád na jih 25. června 1950 podpořen americkým rozhodnutím o uzavření mírové smlouvy s Japonskem.⁴³ Jenže ani Číňané nestáli stranou, jelikož už v roce 1949 podepsali smlouvu se severem, na jejímž základě bylo do Severokorejské lidové armády umístěno na 40 000 čínských dobrovolníků.⁴⁴ OSN severokorejský akt agrese odsoudil a požádal o vojenskou pomoc členské státy, v jejichž čele stáli Američané, kteří začali mobilizovat své vojenské vybavení v oblasti. Nicméně severokorejská strategie bleskové války byla zprvu velice úspěšná. Již po necelém měsíci bojů Severokorejci obsadili téměř celou Jižní Koreu s výjimkou busanského perimetru, kde Američané koncentrovali vojenskou sílu. Mac Arthurova brilantní strategie obeplutí poloostrova, proti němuž Severokorejci nebyli schopni zasáhnout, přinesla své výsledky a vojska OSN se již v říjnu přesunula směrem na sever od demarkační linie.⁴⁵

Válka mohla spět ke svému konci nebýt amerického dokumentu NSC 81, schváleného Mac Arthurem, který na základě politiky „roll-back“ pokračoval v postupu vojsk OSN ke korejsko-čínské hranici,⁴⁶ což vyústilo v zapojení Číny do války ve formě vyslání „dobrovolných čínských vojsk“, která opět zatlačila síly OSN na jih od demarkační linie. Tento pro Američany nečekaný neúspěch, který vyplýval z logiky, že Sověti se nebudou chtít zaplést do přímého konfliktu a Číňané budou poslouchat pokyny z Moskvy, téměř změnil Korejskou válku nejen ve válku třetí světovou, ale i ve válku jadernou.⁴⁷ Právě zapojení jaderných zbraní bylo silně podporováno generálem Mac Arthurem, a ani nebylo vyloučeno prezidentem Trumanem.⁴⁸ Eskalace konfliktu byla však odvrácena Velkou Británií. Po odvolání radikálního Mac Arthura a pokračujících bojích, které se ustálily kolem 38. rovnoběžky, probíhala mírová jednání, nicméně patovou situaci vyřešila až smrt Stalina, obava domácí sovětské scény s tím spojená a změna americké administrativy s prezidentem Eisenhowerem v čele a jeho ochotou zapojit jaderné zbraně. 27. července 1953 byla tak nakonec podepsána dohoda o příměří mezi zástupci velitelstev

⁴³ NÁLEVKA, Vladimír. Světová politika ve 20.století II.Praha, 2005. 282 s. ISBN 80-86493-16-4; s. 45

⁴⁴ HUGH LEE, Steven. The Korean War. Routledge, 2013. 216 s. ISBN 9781317882220; s. 42

⁴⁵ CUMINGS, Bruce. The Korean War: A History. Random House Publishing Group, 2010. 288 s. ISBN 9780812978964; s. 19

⁴⁶ CUMINGS, Bruce. The Korean War: A History. Random House Publishing Group, 2010. 288 s. ISBN 9780812978964; s. 22

⁴⁷ CUMINGS, Bruce. The Korean War: A History. Random House Publishing Group, 2010. 288 s. ISBN 9780812978964; s. 24

⁴⁸ NÁLEVKA, Vladimír. Světová politika ve 20.století II.Praha, 2005. 282 s. ISBN 80-86493-16-4; s. 47

OSN, KLR a ČLR, čímž byla 38. rovnoběžka potvrzena jako demarkační linie.⁴⁹ Nutno podotknout, že válka formálně trvá dodnes a stává se tak jedním z nejdéle probíhajících konfliktů v novodobých dějinách.

Korejská válka byla zásadním historickým mezníkem nejen pro Dálný východ, ale i pro mezinárodní politiku v globálním měřítku. Lokální válka zapříčinila rozšíření bezpečnostních zájmů Američanů a umožnila získat výhodu ve formě dalšího spojence na Dálném východě. Na druhé straně konflikt etabloval Čínu do popředí mezinárodní politiky. Již předválečný čínský vliv nad Koreou se ještě upevnil pětiletým setrváním čínských dobrovolníků na severu, které položilo základy vzájemným vztahům.⁵⁰ přičemž současná čínská politika má na vývoj korejské otázky nepochybný vliv. Konflikt s ideologickým pozadím vygeneroval jednoho z nejméně čitelných státních aktérů mezinárodního systému, jenž je schopen svým jednáním ovlivňovat i takové mocnosti, jako je právě USA a ČLR. Cameron Forbes ovšem dodává i lidskou rovinnu, tedy fakt, že Korejci jsou po staletí oběťmi svých sousedních států, jsou nuceni sloužit druhým a i po více jak šedesáti letech války Korejci žijí v podmínkách a následcích konfliktu, které jsou jim vnucovány vnějším světem.⁵¹ Právě tyto nadiktované podmínky umožnily a stále umožňují severokorejskému režimu vyvíjet jaderný program, jenž je paradoxně pro státy, které se přímo či nepřímo podílely na jeho vzniku a vývoji, nyní bezpečnostní hrozbou.

Jaderný program KLR

Severokorejský jaderný program sahá již do 50. let, kdy se dostávalo KLR technické a školící pomoci ze SSSR.⁵² Již v 60. letech byl zprovozněn reaktor v Jongbjonu. V roce 1967 bylo v Jižní Koreji rozmístěno na 950 amerických jaderných hlavíc. Tehdy se jednalo o maximální počet rozmístěného arsenálu, který se

⁴⁹ EDWARDS, Paul. *Historical Dictionary of the Korean War*. Scarecrow Press; Second Edition edition, 2010. 510 s. ISBN 0810867737, s. 58

⁵⁰ CATHCART, Adam a Charles KRAUS. The Bonds of Brotherhood. *Journal of Cold War Studies* [online]. 2011, [cit. 29. 4. 2015]. 13(3), s. 27-51, Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&an=69669698&scope=site>; s. 27

⁵¹ FORBES, Cameron. *The Korean War*, Macmillan Publishers Aus, 2010. 544 s. ISBN 9781742624143; s. 37

⁵² North Korean Nuclear Program. American Security Project [online]. 2012, [cit. 29. 4. 2015]. Dostupné z: <https://www.americansecurityproject.org/ASP%20Reports/Ref%200072%20-%20North%20Korea's%20Nuclear%20Program%20.pdf>; s. 1

v následujících letech už pouze zmenšoval.⁵³ Potřeba jaderného programu severokorejského režimu je tak z pohledu realismu logickým krokem. V 70. letech dokonce KLDK nabízí Jižní Koreji zapojení do jaderného programu, ta však nabídku odmítá.⁵⁴

V roce 1986 KLDK dokončila 5megawatový elektrický reaktor, ačkoliv rok před tím podepisuje Smlouvu o nešíření jaderných zbraní (NPT).⁵⁵ O tři roky později disponují americké zpravodajské služby prvními satelitními fotografiemi jaderného reaktoru.⁵⁶ Od 90. let jaderný program KLDK však nabírá mnohem dynamičtější vývoj, včetně narůstající americké intervence a zasahování mezinárodních organizací, i první velké krize.

V roce 1992 podepisuje Jih a Sever South-North Joint Declaration on the Denuclearization of the Korean Peninsula, na základě které se státy dohodly „že nebudou testovat, produkovat, přijímat, disponovat, skladovat, nasazovat nebo požívat jaderné zbraně; využívat jadernou energii výhradně pro mírové účely, a nedisponovat zařízením pro jaderné přepracování a obohacování uranu.“⁵⁷ Ve stejném roce podepisuje KLDK zabezpečující smlouvu s Mezinárodní agenturou pro atomovou energii (IAEA), na základě které vpouští do země inspektory. Šetření však přináší podezřelá zjištění a IAEA tudíž požaduje dokumenty týkající se množství zpracovaného plutonia. Následující rok KLDK hrozí, že vystoupí z NPT, ale po vyjednávání s americkou stranou, jehož produktem je Rámcová dohoda (Agreed Framework 1994), KLDK v NPT setrvává. Rámcová dohoda požaduje po KLDK zastavení výstavby dvou reaktorů a zavření jaderné elektrárny Jonbjong výměnou za dva vodní reaktory a dodávky ropy od Američanů po dobu výstavby vodních reaktorů. Štěpný reaktor štěpí uran či plutonium, ze kterého lze následně vyrobit jadernou bombu. Vodní reaktor ke svému fungování potřebuje obohacený uran, který

⁵³ NORRIS, Robert S., Hans M. KRISTENSEN a Joshua HANDLER. North Korea's nuclear program, 2003. *Bulletin of the Atomic Scientists* [online] 2003, [cit. 24. 4. 2015]. 59(2), s. 74-77; s. 74

⁵⁴ North Korean Nuclear Program. American Security Project [online] 2012, [cit. 29. 4. 2015]. Dostupné z: <https://www.americansecurityproject.org/ASP%20Reports/Ref%200072%20-%20North%20Korea's%20Nuclear%20Program%20.pdf>; s. 2

⁵⁵ NORRIS, Robert S., Hans M. KRISTENSEN a Joshua HANDLER. North Korea's nuclear program, 2003. *Bulletin of the Atomic Scientists* [online] 2003, [cit. 24. 4. 2015]. 59(2), s. 74-77; s. 74

⁵⁶ North Korean Nuclear Program. American Security Project [online] 2012, [cit. 29. 4. 2015]. Dostupné z: <https://www.americansecurityproject.org/ASP%20Reports/Ref%200072%20-%20North%20Korea's%20Nuclear%20Program%20.pdf>; s. 3

⁵⁷ Joint Declaration of the Denuclearization of the Korean Peninsula 1992 [online] 1992, [cit. 22. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.nti.org/treaties-and-regimes/joint-declaration-south-and-north-korea-denuclearization-korean-peninsula>

by KLDLDR byla nucena dovážet, což mělo umožnit kontrolu nad jeho množstvím.⁵⁸

Rámcová dohoda zakládá Organizaci pro rozvoj energetiky na Korejském poloostrově (Korean Peninsula Energy Development Organization – KEDO), která má na starosti implementaci a koordinaci podmínek ve smlouvě a jejímiž členy jsou USA, Japonsko a Jižní Korea. IAEA následně potvrzuje, že výstavba korejských reaktorů i Jonbjong byly zastaveny. V roce 1996 začíná první kolo vyjednávání nad severokorejským raketovým programem mezi USA a KLDLDR, po kterém následují sankce, a v roce 1996 Američané detekují přípravu na testování severokorejské rakety středního doletu Rodong. V roce 1997 se rozbíhá druhé kolo rozhovorů nad raketovým programem, po němž ale opět následuje sankce. V roce 1998 nově zvolený jihokorejský prezident Kim Te-džung vyhláší tzv. Sluneční politiku (Sunshine policy), jejímž cílem je zlepšení vztahů s KLDLDR. Ve stejném roce opět USA uvalují sankce kvůli severokorejskému raketovému programu, přičemž o pár měsíců později KLDLDR vypouští třístupňovou raketu středně dlouhého doletu, která přeletěla nad Japonskem. Následuje třetí kolo rozhovorů nad raketovým programem a po pár měsících se země scházejí, aby USA vyjádřily podezření nad severokorejským jaderným zařízením ukrytým v podzemí. V roce 1999 dochází ke čtvrtému kolu rozhovorů týkajících se raketového programu a po pár měsících američtí inspektoři navštěvují KLDLDR se závěrem, že zde nejsou žádné náznaky jaderné aktivity, která by porušovala Rámcovou dohodu. Ve stejném roce KEDO podepisuje dohodu, na základě které začíná výstavba dvou vodních reaktorů.⁵⁹

V roce 2000 USA uvalují na severokorejskou společnost sankce kvůli údajnému obchodování se zbraněmi s Íránem. Ve stejném roce dochází k další inspekci USA nad jaderným programem s vyhodnocením, že nedošlo ke změně stavu od poslední inspekce. V roce 2000 se také koná historický summit mezi Severem a Jihem, na němž však otázka odzbrojování není řešena. Ve stejném roce se scházejí také USA a KLDLDR a jednájí o jaderném a raketovém programu, terorismu a normalizaci vzájemných vztahů.⁶⁰

Na začátku roku 2001 uvaluje USA sankce na severokorejskou společnost

⁵⁸ HYNEK, Nikola. Severokorejský program výroby jaderných zbraní. *Global politics* [online]. 2003, [cit. 20. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.globalpolitics.cz/clanky/korea-jaderny-program>

⁵⁹ Chronology of U.S.-North Korean Nuclear and Missile Diplomacy. *Arms Control association* [online] 2015 [cit. 21. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.armscontrol.org/factsheets/dprkchron>

⁶⁰ Chronology of U.S.-North Korean Nuclear and Missile Diplomacy. *Arms Control association* [online] 2015 [cit. 21. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.armscontrol.org/factsheets/dprkchron>

z důvodu obchodování s Íránem a údajného porušování smlouvy o nešíření zbraní pro Írán. Ve stejném roce dochází k nástupu Bushovi administrativy, která vykazuje nátlakovou rétoriku, oproti předcházejícímu Clintonovu úřadu, přičemž KLLDR reaguje zrušením plánovaného setkání a prostřednictvím Ústřední korejské zpravodajské agentury prohlašuje, že „*nová americká politika je nepřátelská a KLLDR je připravená jak na dialog, tak i válku*“.⁶¹ V roce 2002 KLLDR přiznává existenci jaderného programu a v nadcházejícím roce Severokorejci vystupují z NPT.⁶² Následující období, které je zároveň zkoumaným časovým rámcem analýzy, bude detailně rozebráno v praktické části, proto níže pokračující popis událostí vyzdvihuje pouze nejzásadnější historické momenty k dokreslení celkového obrazu jaderného programu KLLDR:

Jako reakce na vystoupení z NPT jsou v roce 2003 započaty 6PT mezi KLLDR, Jižní Koreou, Japonskem, Ruskem, USA a ČLR, které se v roce 2009 zastavily. ČLR v rámci těchto rozhovorů sehrává důležitou roli vyjednaváče, což je patrné zejména v roce 2007, kdy vyjednávání přináší dílčí úspěchy. Zlomovým rokem je rok 2006, kdy KLLDR provádí svůj první jaderný test. V roce 2009 je jaderný test zopakován a též probíhá pokus o vypuštění telekomunikační družice na oběžnou dráhu. Doposud poslední jaderná zkouška probíhá na začátku roku 2013. Reakcí mezinárodního společenství na severokorejské jednání je uvalení sankcí v rámci OSN, a to konkrétně v letech 2004, 2006, 2008, 2011 a 2013.

Tato kapitola nastíní historický sled událostí, které mají spojitost se severokorejským jaderným programem. Jak bylo v předchozím odstavci řečeno, v roce 2003 začíná první kolo 6PT, ve kterých hraje ČLR zásadní roli. Po časové linii vývoje jaderného programu se bude následující kapitola věnovat charakteristice vymezených aktérů, vzájemným vztahům a jejich roli v souvislosti se severokorejským jaderným programem.

⁶¹ Chronology of U.S.-North Korean Nuclear and Missile Diplomacy. *Arms Control association* [online] 2015 [cit. 22. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.armscontrol.org/factsheets/dprkchron>

⁶² Chronology of U.S.-North Korean Nuclear and Missile Diplomacy. *Arms Control association* [online] 2015 [cit. 22. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.armscontrol.org/factsheets/dprkchron>

Postavení zkoumaných aktérů v oblasti a jejich vztah vůči severokorejskému jadernému programu

Charakteristika KLCDR

Problematika KLCDR představuje jeden z hlavních bodů americké zahraniční politiky, stejně tak jako v případě ČLR. KLCDR je v samotném centru diskuze o rozšiřování jaderných zbraní. Celou záležitost severokorejského jaderného programu komplikuje samotný charakter režimu KLCDR, který Chong-Ha Yoo⁶³ popisuje jako vojensky silný, ideologicky excentrický a politicky odolný systém, který překonal již tři zásadní krize ohrožující stabilitu režimu: pád komunistických vlád ve Východní Evropě v letech 1989–1991, hladomor v letech 1994–1998 a smrt Kim Ir-Sena a Kim Čong-Ila.⁶⁴ KLCDR je především unikátní režim založený na děditelné moci, která se opírá o čtyři pilíře. Za prvé se jedná o čučeche ideologii zdůrazňující nezávislost na okolním světě. Za druhé o sungoon politiku, neboli politiku „armáda první“, která předepisuje prioritní investování do armády. Za třetí kult osobnosti, na základě kterého v současné době vládne třetí generace Kimů, a v neposlední čtvrtý pilíř, který představuje monopolizaci všech informací. Na základě těchto informací lze předpokládat, že kolaps režimu by mohl být způsoben buď ekonomickou krizí, přičemž KLCDR je v současné době dvacet pětkrát chudší než JK,⁶⁵ nebo působením bezdrátových technologií, jak tomu bylo v případě Arabského jara. Dalším faktorem může být domácí odpor, ale doposud není znám případ masového povstání. Další rizikové faktory pro udržení režimu může představovat politika Kim Čong-una obklopeného věkově vzdálenými vojenskými veliteli a samozřejmě role externích aktérů, jako je ČLR, USA, JK, ale i Japonska či Ruska, pro které problematika KLCDR představuje jeden z hlavních bodů jejich zahraničních politik.⁶⁶

⁶³ Chong-Ha Yoo je bývalým ministrem zahraničních věcí JK (1996-1998), bývalým tajemníkem prezidenta národní bezpečnosti JK a bývalým prezidentem Červeného kříže JK. Chong-Ha Yoo v roce 2013 vyučoval na Sogang University předmět Study of North Korea: Its system and its external relations, který jsem absolvovala.

⁶⁴ přednáška 5. září 2013, Sogang GSIS, Yoo, Chong-Ha: Study of North Korea: Its system and its external relations; přednáška 12. září 2013, Sogang GSIS, Yoo, Chong-Ha: Study of North Korea: Its system and its external relations

⁶⁵ The World Factbook: North Korea. *Central Intelligence Agency*. [online] 2015, [cit. 29. 3. 2015]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/kn.html>; The World Factbook: SouthKorea. *Central Intelligence Agency*. [online] 2015, [cit. 29. 3. 2015]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ks.html>

⁶⁶ přednáška 12. září 2013, Sogang GSIS, Yoo, Chong-Ha: Study of North Korea: Its system and its external relations

Důležité je sledovat postoj ČLR, jelikož se dá předpokládat, že v případě silné podpory KLR ze strany ČLR je KLR v rámci mezinárodního systému v bezpečnějším postavení. Pokud však ČLR do severokorejského režimu zkusí zasahovat větší měrou, jeho reakce je nejistá. Chong-Ha Yoo například tvrdí, že během režimu Kim Ir-sena a Kim Čong-una se ve vzájemných čínsko-severokorejských vztazích objevila silná nedůvěra ohledně čínských záměrů.⁶⁷

Ačkoliv je KLR co do počtu obyvatel i velikostí malou zemí, během přetrvávajícího konfliktu se stala vlastníkem jedné z vojensky nejsilnějších armád na světě disponující více než milionem⁶⁸ stálých vojáků, tedy téměř dvakrát více než JK.⁶⁹ Vedle raketové technologie a snahy vyvinout jaderné zbraně má KLR taktéž značný arsenál chemických a biologických zbraní. Podle Chong-Ha Yoo je milionová severokorejská armáda silnější (ve smyslu schopnosti nakumulovat síly) než jihokorejská armáda, a to včetně přítomných amerických sil, přičemž po dopravení mobilních raket ke korejským hranicím, které jsou vzdáleny 56 kilometrů od Soulu, je KLR schopna během hodiny shodit na hlavní město JK okolo 100 tisíc raket.⁷⁰ Samozřejmě po zmobilizování amerických sil je převaha severokorejské armády diskutabilní.

Jaderný program představuje v politice KLR jeden z hlavních pilířů, nicméně nad motivy vývojem jaderných zbraní se vedou diskuze. Scott Sagan ve všeobecné rovině nabízí tři modely, na základě kterých vysvětluje motivaci států získat jaderné zbraně. Jedná se o bezpečnostní model, na jehož základě státy upevňují národní bezpečnost. Model domácí politiky, na základě kterého jsou jaderné zbraně viděny jako nástroje podporující byrokratické a domácí zájmy. Závěrem normativní model, prostřednictvím kterého jsou jaderné zbraně vnímány jako symbol modernity a identity státu.⁷¹ V případě KLR se diskutují všechny tři modely.

Jian Cian tvrdí, že důvody severokorejské snahy disponovat jadernými zbraněmi jsou dva: první důvod je *subjektivní*, tedy úsilí udržet vnitřní stabilitu

⁶⁷ přednáška 12 září 2013, Sogang GSIS, Yoo, Chong-Ha: Study of North Korea: Its system and its external relations

⁶⁸ IISS: The Military Balance. Routledge, London, 2015. 512 s. ISBN 1857437667; s. 261

⁶⁹ IISS: The Military Balance. Routledge, London, 2015. 512 s. ISBN 1857437667; s. 264

⁷⁰ přednáška 17. října 2013, Sogang GSIS, Yoo, Chong-Ha: Study of North Korea: Its system and its external relations

⁷¹ SAGAN, Scott D. Why do states build nuclear weapons? International Security. 1993, [cit. 12. 5. 2015]. 21(3). s. 54-86; s. 55

režimu,⁷² jelikož jaderné zbraně jsou vnímány jako symbol národní síly a vzhledem k dlouhodobému sledování a vyvíjení jaderného programu by neúspěch v této oblasti byl vnímán jako neúspěch celého režimu,⁷³ ačkoliv podmínky na samotném začátku vývoje jaderného programu byly zcela odlišné, jelikož KLDŘ byla podporována SSSR. V současné době je KLDŘ izolovaný a ekonomicky zaostalý nesoběstačný stát, nicméně v jaderném programu pokračuje. V kontextu faktu dědičné moci může sledování jaderných zbraní, respektive ustání mezinárodního tlaku, znamenat nástroj, jak si udržet moc v rámci domácí politiky.

Druhým, *objektivním* důvodem je podle Jian Ciana snaha ubránit se externím hrozbám ze strany USA, a to zesílením vojenských kapacit.⁷⁴ Po americkém označení KLDŘ jako potencionálního nukleárního cíle KLDŘ oznámila, že dokud se bude cítit ohrožena ze strany USA, bude pokračovat v modernizaci a navyšování jaderných zbraní.⁷⁵ Scott D. Sagan tvrdí, že KLDŘ je nejlepším příkladem uplatňování strategie ofenzivního nátlaku, která je zapříčiněna motivací z ohrožení.⁷⁶

Dalším faktorem může být otázka prestiže a snaha o upevnění autority na mezinárodní scéně, jelikož KLDŘ dlouhodobě požaduje, aby byla uznána jako jaderná mocnost.⁷⁷ Tato autorita pak může být aplikovaná v rámci vyjednávání s cílem získat ekonomickou a potravinou pomoc a udržet si stabilitu vlastního režimu. V tomto případě by jaderné zbraně hrály sekundární roli, tedy nástroje za účelem dosažení jiných, primárních cílů. Mun Suk Ahn tvrdí, že právě zahraniční ekonomická pomoc, která je zásadní pro další rozvoj industriálního sektoru, je klíčovým motivem pokračujícího vývoje jaderného programu.⁷⁸

⁷² CAI, Jian. The Korea Nuclear Crisis and the Changing Sino-DPRK Relationship. *Asian Perspective*, 2010, Vol. 34, s. 137-158.; s. 138

⁷³ CAI, Jian. The Korea Nuclear Crisis and the Changing Sino-DPRK Relationship. *Asian Perspective*, 2010, Vol. 34, s. 137-158.; s. 140

⁷⁴ CAI, Jian. The Korea Nuclear Crisis and the Changing Sino-DPRK Relationship. *Asian Perspective*, 2010, Vol. 34, s. 137-158.; s. 138

⁷⁵ AHN, Mun Suk. What Is the Root Cause of the North Korean Nuclear Program? *Asian Affairs: An American Review* [online]. 2011, [cit. 29. 4. 2015]. 38(4), s. 175-187, Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00927678.2011.604287>; s. 185

⁷⁶ SAGAN, Scott D. Why do states build nuclear weapons? *International Security*. 1993, [cit. 27. 4. 2015]. 21(3). s. 54-86; s. 57

⁷⁷ DICK, K. Nanto, MANYIN, Mark. China-North Korea Relations; *Congressional Research Service* [online] 2010, [cit. 1. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.fas.org/sgp/crs/row/R41043.pdf>; s. 2

⁷⁸ AHN, Mun Suk. What Is the Root Cause of the North Korean Nuclear Program? *Asian Affairs: An American Review* [online]. 2011, [cit. 29. 4. 2015]. 38(4), s. 175-187, Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00927678.2011.604287>; s. 185

Další obavou plynoucí ze severokorejského jaderného programu je údajná spolupráce mezi KLR, Sýrií a Íránem za účelem sledování jaderných zbraní,⁷⁹ což představuje další přímou hrozbu pro USA. Na KLR byla přitom ze strany USA uvalena již řada sankcí z důvodu obchodování se zbraněmi s Jemenem, Libií a Íránem.⁸⁰

Uzavřenost severokorejského režimu však neumožňuje zpřístupnění informací o počtu jaderných zbraní, kterými může KLR disponovat. V roce 2003 CIA uvedla, že by KLR mohla disponovat jednou až dvěma jadernými zbraněmi vlastní výroby.⁸¹ Nicméně je zde ještě otázka získaných komponentů pro výrobu jaderných zbraní z jiných států. I tento faktor je těžko odhadnutelný, nicméně v roce 1993 ruská zpravodajská služba uvedla, že KLR propašovala 56 kilogramů plutonia, ze kterých by bylo možno vyrobit až 9 jaderných bomb.⁸²

Vztah USA a ČLR

V roce 2011 ohlásila Obamova administrativa politiku „pivot to Asia“, která deklaruje pokračující upevnění americké pozice v asijsko-pacifickém regionu. Pokud si představíme mapu Asie označující americké vojenské základny a spojence v Asii, povšimneme si, že je ČLR Američany téměř obklíčena. Obamovo asijské upevnování tak může zasáhnout i situaci na Korejském poloostrově, což strategie sama přiznává: „*Dojem, že vyvažování je zaměřeno na omezení Číny, by mohlo ztížit Spojeným státům dosáhnutí spolupráce s Čínou v otázkách, jako je Írán a Severní Korea*“.⁸³ Ačkoliv čínsko-americký vztah nabral díky Kissingerově snaze v 70. letech sblížující směr, čínský růst, modernizace lidové armády, problematika Jihočínského moře, rozšiřování

⁷⁹ NIKSCH, Larry. North Korea's Nuclear Weapons Development and Diplomacy. ; *Congressional Research Service [online]* 2010, [cit. 1. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.fas.org/sgp/crs/nuke/RL33590.pdf>; s. 20

⁸⁰ Chronology of U.S.-North Korean Nuclear and Missile Diplomacy. *Arms Control association [online]* 2015 [cit. 21. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.armscontrol.org/factsheets/dprkchron>

⁸¹ NIKSCH, Larry. North Korea's Nuclear Weapons Development and Diplomacy. ; *Congressional Research Service [online]* 2010, [cit. 1. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.fas.org/sgp/crs/nuke/RL33590.pdf>; s. 27

⁸² NIKSCH, Larry. North Korea's Nuclear Weapons Development and Diplomacy. ; *Congressional Research Service [online]* 2010, [cit. 1. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.fas.org/sgp/crs/nuke/RL33590.pdf>; s. 27

⁸³ MANYIN, Mark, DAGGETT, Stephen, DOLVEN, Ben, LAWRENCE, Susan, MARTIN, Michael, O'ROURKE, Ronald, VAUGHN, Bruce. Pivot to the Pacific? The Obama Administration's "Rebalancing" Toward Asia. ; *Congressional Research Service [online]* 2010, [cit. 2. 4. 2015]. Dostupné z: <https://www.fas.org/sgp/crs/natsec/R42448.pdf>; s. 8

obraně vzdušné zóny a americké ambice v asijsko-pacifické oblasti mohou ve svém důsledku ovlivnit korejskou otázku. Nicméně klíčovým bodem ve vzájemných vztazích je právě severokorejský jaderný program.

Sami Američani přiznávají, že je ČLR klíčovým aspektem ve vyjednávání s KLDŘ v otázkách jaderného programu.⁸⁴ Nicméně zásadním problémem je špatná koordinace mezi čínskou a americkou politikou vůči KLDŘ,⁸⁵ která by mohla být dle Davida Lamptona řešena upevněním dialogu mezi USA a ČLR jak na bilaterální, tak i na multilaterální úrovni, dále definováním red line čínské politiky, jako signál severokorejskému režimu, a v neposlední řadě stanovením regionu jako území, na kterém jsou zakázány proliferační akce.⁸⁶ Právě definování red line ze strany ČLR by mohla být efektivní součástí strategie odstrašování severokorejského jaderného programu.⁸⁷ Je to ale USA, která je mnohem ochotnější uplatňovat donucovací prostředky ve srovnání s ČLR.⁸⁸ Na druhé straně Lampton tvrdí, že pokud ČLR nezabrání proliferačním aktivitám severokorejského režimu a jaderného testování, bude to mít negativní dopad na čínsko-americké vztahy.⁸⁹ Nicméně primární příčinou překážek ve vyjednávání je americká politika vůči KLDŘ,⁹⁰ přičemž ČLR měla snahu americký přístup usměrnit prohlášením, že se mají vyhnout slovům a akcím, které zintenzivňují tenzi, za což si vysloužila kritiku ze strany USA i Ruska.⁹¹

Jak již bylo řečeno, pro ČLR je nežádoucí, aby došlo k eskalaci konfliktu na Korejském poloostrově, která by s nemalou pravděpodobností přivedla ČLR na rozcestí, jakou politiku chce vůči USA uplatňovat. Dále by potenciální eskalace vedla

⁸⁴ DICK, K. Nanto, MANYIN, Mark. China-North Korea Relations; *Congressional Research Service [online]* 2010, [cit. 1. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.fas.org/sgp/crs/row/R41043.pdf>; s. 1

⁸⁵ SWANSTRÖM, Niklas a Mikael WEISSMANN. Chinese influence on the DPRK negotiations. *Peace Review* [online]. 2004, [cit. 3. 4. 2015]. 16(2), s. 219-224; s. 222

⁸⁶ LAMPTON, David. United States-China Relations and the Korean Peninsula: The Need for Multilaterally Articulated Deterrence and Prevention. *Washington Journal of Modern China*, 2010, Vol. 9, N. 2. s. 27-39.; s. 36

⁸⁷ LAMPTON, David. United States-China Relations and the Korean Peninsula: The Need for Multilaterally Articulated Deterrence and Prevention. *Washington Journal of Modern China*, 2010, Vol. 9, N. 2. s. 27-39.; s. 28

⁸⁸ LAMPTON, David. United States-China Relations and the Korean Peninsula: The Need for Multilaterally Articulated Deterrence and Prevention. *Washington Journal of Modern China*, 2010, Vol. 9, N. 2. s. 27-39.; s. 34

⁸⁹ LAMPTON, David. United States-China Relations and the Korean Peninsula: The Need for Multilaterally Articulated Deterrence and Prevention. *Washington Journal of Modern China*, 2010, Vol. 9, N. 2. s. 27-39.; s. 35

⁹⁰ CAI, Jian. The Korea Nuclear Crisis and the Changing Sino-DPRK Relationship. *Asian Perspective*, 2010, Vol. 34, s. 137-158.; s. 146

⁹¹ CAI, Jian. The Korea Nuclear Crisis and the Changing Sino-DPRK Relationship. *Asian Perspective*, 2010, Vol. 34, s. 137-158.; s. 147-148

k upevnění amerického postavení na poloostrově, což je pro ČLR v kontextu již tak vzrůstajícího vlivu americké politiky v asijsko-pacifické oblasti více než neakceptovatelné. Problematika severokorejského jaderného programu tak může být klíčovým faktorem rozhodujícím o budoucnosti vzájemných americko-čínských vztahů.

Vztah KLCDR a ČLR

Ekonomická stabilita, politická stabilita a denuklearizace Korejského poloostrova jsou prioritním zájmem čínské politiky, jejímž cílem je ochrana vlastních zájmů představujících pokračující ekonomický růst a především ochrana vlastní domácí politiky, která by v případě destabilizace Korejského poloostrova byla silně zasažena.⁹² ČLR by byla bez pochyby vtažena do potenciálního konfliktu, přičemž jsou podle Chong-Ha Yoo dva možné scénáře: ČLR bude intervenovat navzdory výrazným politickým i ekonomickým nákladům, nebo bude jednat obezřetně na základě ruské zkušenosti v Afghánistánu a částečně své vlastní zkušenosti v Tibetu a za účelem ochrany vztahů s USA.⁹³ Na druhé straně je možný scénář unifikace Koreje, při kterém by ČLR měla být ujištěna, že sjednocená Korea vůči ní nebude nepřátelsky vystupovat. Je důležité zdůraznit, že KLCDR od samého začátku své existence představuje nárazníkovou zónu mezi ČLR a USA. Vzhledem ke společným hranicím svým způsobem závisí na čínské vůli, jakým směrem se KLCDR bude nadále ubírat a do jaké míry je ochotna přijímat severokorejské uprchlíky, kterých může časem přibývat. Je potřeba brát v úvahu i velikost ČLR, respektive otázku počtu obyvatel a domácího tlaku na politiku v souvislosti s KLCDR. Jane Perletz z New York Times ve svém článku popisuje názory Číňanů, kteří odmítají čínskou přátelskou politiku s KLCDR, například kvůli jaderným testům KLCDR či poskytování ekonomické pomoci, která nepřímo podporuje mizérii obyčejných severokorejců.⁹⁴

Z ekonomického hlediska je vzájemná kooperace mezi ČLR a KLCDR nepřehlédnutelná. Pro KLCDR je Čína největším exportním (67,2 % v roce 2011)

⁹² CAI, Jian. The Korea Nuclear Crisis and the Changing Sino-DPRK Relationship. *Asian Perspective*, 2010, Vol. 34, s. 137-158.; s. 153

⁹³ přednáška 5. září 2013, Sogang GSIS, Yoo, Chong-Ha: Study of North Korea: Its systém and its external relations

⁹⁴ PERLEZ, Jane. Some Chinese Are Souring on Being North Korea's Best Friend. *The New York Times* [online]. 2013, [cit. 4. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2013/02/17/world/asia/some-chinese-are-souring-on-being-north-koreas-best-friend.html?pagewanted=all&_r=1

a importním (61,6 % v roce 2011) partnerem, přičemž KLDR nejvíce vyváží nerosty, metalurgické produkty, průmyslové výrobky, textil, zemědělské produkty a ryby. Naopak KLDR nejvíce dováží ropu, uhlí, techniku a vybavení, textilie a obilí.⁹⁵ Navzdory politickým dopadům severokorejského jednání vzájemný obchod jen mezi roky 2012 a 2013 vzrostl o 10 %.⁹⁶

Z politického hlediska jsou vztahy zpevněny Smlouvou o přátelství, spolupráci a vzájemné asistenci z roku 1961, ve které článek 2 říká, že *signatáři přijmou veškerá opatření, aby zabránili agresí proti jedné ze smluvních stran.*⁹⁷ Článek tak zajišťuje Číně případnou intervenci, respektive případná eskalace postaví ČLR před nelehké rozhodnutí, jakým směrem se její politika vůči USA bude nadále vyvíjet.⁹⁸ Kroky severokorejského režimu v otázkách nukleárních zbraní skutečně ČLR vyprovokovaly k přijetí tvrdšího přístupu ke KLDR. V roce 2006 po jaderném testování podpořila ČLR přijetí sankcí vůči KLDR. Přístup trestání byl Čínou aplikován i v roce 2009 po dalším testování, ačkoliv proběhlo společné oslavování šedesátého výročí vzájemných vztahů. V roce 2013 po posledním jaderném testu ČLR opět přijala další obchodní sankce. Na druhou stranu ČLR odmítla zaujmout jakékoliv stanovisko v roce 2010, kdy KLDR potopila jihokorejskou loď.⁹⁹ ČLR hrála hlavní úlohu i během 6PT, které však skončily neúspěchem. Je tedy evidentní, že ČLR jedná odmítavě především v otázkách týkajících se jaderných zbraní, na druhou stranu představuje pro KLDR největšího dodavatele potravin, což KLDR nepřímo umožňuje dále investovat do armády.

Jian Cian tvrdí, že ČLR chce bezjadernou KLDR ze tří hlavních důvodů. První důvod byl již řečený – vyhnout se nestabilitě a možnému válečnému konfliktu. Druhým důvodem je fakt, že KLDR ohrožuje systém NPT, což by mohlo do budoucna vést k závodům v jaderném zbrojení v regionu. A třetím důvodem je, že

⁹⁵ The World Factbook: North Korea. *Central Intelligence Agency*. [online] 2015, [cit. 2. 4. 2015]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/kn.html>

⁹⁶ BAJORIA, Jayshree, XU, Beina. The China-North Korea Relationship, *Council on Foreign Relationships* [online]. 2014, [cit. 3. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.cfr.org/china/china-north-korea-relationship/p11097>

⁹⁷ Treaty of Friendship, Co-operation and Mutual Assistance Between the People's Republic of China and the Democratic People's Republic of Korea 1961 [online], [cit. 2. 4. 2015]. Dostupné z: https://www.marxists.org/subject/china/documents/china_dprk.htm

⁹⁸ CAI, Jian. The Korea Nuclear Crisis and the Changing Sino-DPRK Relationship. *Asian Perspective*, 2010, Vol. 34, s. 137-158.; s. 153

⁹⁹ BAJORIA, Jayshree, XU, Beina. The China-North Korea Relationship, *Council on Foreign Relationships* [online]. 2014, [cit. 3. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.cfr.org/china/china-north-korea-relationship/p11097>

ČLR hraje centrální roli v multilaterálních vyjednáváních, což mimo jiné přináší určitou váhu zodpovědnosti.¹⁰⁰ Na druhou stranu, podle Reevese a Parda poskytuje jaderný program KLDŘ záruku bezpečnosti i před vlivem čínských ekonomických nátlaků. Udržení jaderného programu tak vede k tomu, že čínský tlak je omezený.¹⁰¹

A právě ekonomický nátlak uplatňuje Čína na KLDŘ nejčastěji, v porovnání s politickým či dokonce vojenským tlakem.¹⁰²

Dalším diplomatickým krokem ve snaze udržet stabilní Korejský poloostrov je v posledních letech čínská snaha budování dobrých vztahů s Jižní Koreou, a to především prostřednictvím narůstajícího počtu obchodních smluv. Podle Davida Shambaugh stojí za upevňováním vztahů čínská snaha o sblížení KLDŘ a JK, předpřípravu na eventuální unifikaci a udržení vlivu nad Korejským poloostrovem s následující eliminací vlivu amerického.¹⁰³

Nutno podotknout, že ačkoliv je ČLR vnímána jako jediný spojenec KLDŘ, jejich vztah se od roku 1994 zhoršil, což dokazuje bezprecedentní reakce ČLR na poslední korejské jaderné testování. KLDŘ jistým způsobem také znejišťuje, že se jeho jediný spojenec „zapletá“ s USA,¹⁰⁴ což může vést k ještě horší vyjednávací pozici ČLR a také povzbudit KLDŘ k ještě intenzivnější brinkmanship diplomacii.

Vztah USA a KLDŘ

Nejvyostřenější vztah je mezi USA a KLDŘ, kde se dokonce setkáváme s absencí formálních diplomatických vztahů. USA je iniciátorem dvanácti sankcí vůči KLDŘ, nicméně investovala již přes miliardu USD na pomoc severokorejskému státu. Mezi aktéry byla snaha docílit bilaterální smlouvy o pomoci, jejímž předpokladem bylo ukončení severokorejské snahy vlastnit jadernou zbraň. Snahy o tuto smlouvu tak definitivně skončily po raketové zkoušce KLDŘ v roce 2012. Po sankcích v rámci

¹⁰⁰ CAI, Jian. The Korea Nuclear Crisis and the Changing Sino-DPRK Relationship. *Asian Perspective*, 2010, Vol. 34, s. 137-158.; s. 154

¹⁰¹ REEVES, Jeffrey a Ramon PACHECO PARDO. Parsing China's power: Sino-Mongolian and Sino-DPRK relations in comparative perspective. *International Relations of the Asia-Pacific*. 2013 [cit. 4. 4. 2015]. 13(3). s. 449-477; s. 457

¹⁰² REEVES, Jeffrey a Ramon PACHECO PARDO. Parsing China's power: Sino-Mongolian and Sino-DPRK relations in comparative perspective. *International Relations of the Asia-Pacific*. 2013 [cit. 4. 4. 2015]. 13(3). s. 449-477; s. 455

¹⁰³ SHAMBAUGH, David. China and the Korean Peninsula: Playing for the Long Term. The Center For Strategic and International Studies, *The Washington Quarterly*, 2003, 26:2 s. 43–56.; s. 48-49

¹⁰⁴ SWANSTRÖM, Niklas a Mikael WEISSMANN. Chinese influence on the DPRK negotiations. *Peace Review* [online]. 2004, [cit. 3. 4. 2015]. 16(2), s. 219-224; s. 220

UNSCR z roku 2013 podpořených USA začala KLDR aplikovat ještě více agresivní antiamerickou rétoriku.¹⁰⁵

Americké zájmy týkající se KLDR lze rozdělit na bezpečnostní, politické a lidskoprávní. USA se obávají nejen nukleárního programu, ale taktéž technologie balistických raket v rukou KLDR, včetně severokorejských zahraničních konexí s Egyptem, Íránem, Libyí, Pákistánem a Sýrií.¹⁰⁶ Také severokorejské schopnosti kybernetických útoků se stávají stále exponovanější oblastí.¹⁰⁷

V roce 1994 státy podepsaly Rámcovou dohodu, která výměnou za ukončení programu zahrnujícího plutonium nabízela KLDR dva vodní reaktory, včetně paliva, přičemž smlouva počítala i s normalizací vzájemných vztahů. Ačkoliv byla smlouva podepsána, implementační proces se definitivě zhroutil v roce 2003, kdy KLDR odstoupila od Smlouvy o nešíření jaderných zbraní. Přičemž již v roce 1993 byla smlouva ze strany KLDR porušena jaderným reaktorem v Jongbjonu, ale po vyjednávání s USA byl reaktor v následujícím roce zavřen.¹⁰⁸ Stejně jako ČLR, i USA byla členem 6PT, které však svůj hlavní účel jaderného odzbrojení nesplnily. Bushova administrativa usilovala o změnu režimu a v roce 2002 označila KLDR za člena osy zla. Chong-Ha Yoo tvrdí, že Bushův přístup vyústil v dvě úspěšné jaderné zkoušky.¹⁰⁹ S odlišným přístupem, s tzv. strategickou trpělivostí, přišla až administrativa Obamy. Podstatou strategické trpělivosti je důraz na vyjednávání a vyčkávání na vůli KLDR vrátit se k vyjednávacímu stolu v rámci 6PT.¹¹⁰ Podmínky kladené na severokorejský režim jsou za první jaderné odzbrojení a za druhé urovnání vztahů s JK.¹¹¹ Naopak

¹⁰⁵ CHANLETT-AVERY, Ema, RINEHART, IAN. North Korea: U.S. Relations, Nuclear Diplomacy, and Internal Situation. *Congressional Research Service [online]* 2014, [cit. 4. 5. 2015]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/nuke/R41259.pdf>; s. 2

¹⁰⁶ CHANLETT-AVERY, Ema, RINEHART, IAN. North Korea: U.S. Relations, Nuclear Diplomacy, and Internal Situation. *Congressional Research Service [online]* 2014, [cit. 4. 5. 2015]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/nuke/R41259.pdf>; s. 15

¹⁰⁷ CHANLETT-AVERY, Ema, RINEHART, IAN. North Korea: U.S. Relations, Nuclear Diplomacy, and Internal Situation. *Congressional Research Service [online]* 2014, [cit. 4. 5. 2015]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/nuke/R41259.pdf>; s. 20

¹⁰⁸ CHANLETT-AVERY, Ema, RINEHART, IAN. North Korea: U.S. Relations, Nuclear Diplomacy, and Internal Situation. *Congressional Research Service [online]* 2014, [cit. 4. 5. 2015]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/nuke/R41259.pdf>; s. 5

¹⁰⁹ přednáška 12 září 2013, Sogang GSIS, Yoo, Chong-Ha: Study of North Korea: Its system and its external relations

¹¹⁰ CHANLETT-AVERY, Ema, RINEHART, IAN. North Korea: U.S. Relations, Nuclear Diplomacy, and Internal Situation. *Congressional Research Service [online]* 2014, [cit. 4. 5. 2015]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/nuke/R41259.pdf>; s. 7

¹¹¹ CHANLETT-AVERY, Ema, RINEHART, IAN. North Korea: U.S. Relations, Nuclear Diplomacy, and Internal Situation. *Congressional Research Service [online]* 2014, [cit. 4. 5. 2015]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/nuke/R41259.pdf>; s. 9

KLDR po nástupu Obamovy administrativy požaduje uznání statusu jaderné země. Hlavními vyjednávacími faktory mezi státy jsou především severokorejský nedostatek potravin a ekonomická tíseň.¹¹²

Častým nástrojem v rukou USA jsou sankce. Například ty po testu balistických raket dlouhého doletu v roce 2009, kdy následný jaderný test vyústil v další sankce v rámci UNSCR 1874. Stejný scénář se opakoval v roce 2012, kdy KLDR testovala balistické rakety, a následně v roce 2013 uskutečnila jadernou zkoušku. Tyto kroky severokorejského režimu byly taktéž potrestány sankcemi.¹¹³

¹¹² CHANLETT-AVERY, Ema, RINEHART, IAN. North Korea: U.S. Relations, Nuclear Diplomacy, and Internal Situation. *Congressional Research Service [online]* 2014, [cit. 4. 5. 2015]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/nuke/R41259.pdf>; s. 12

¹¹³ CHANLETT-AVERY, Ema, RINEHART, IAN. North Korea: U.S. Relations, Nuclear Diplomacy, and Internal Situation. *Congressional Research Service [online]* 2014, [cit. 4. 5. 2015]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/nuke/R41259.pdf>; s. 12

Empirická část

Následující část bude detailně analyzovat prohlášení ČLR a USA, uvalení sankcí, vyjednávání a reakce/postoje Jižní Koreje vymezené aspekty v kontextu časové osy jaderné problematiky KLDR mezi lety 2003-2014. Časová osa, která je primárně sestavena na základě databáze události *Arms Control Association*¹¹⁴ je k dohledání v příloze.

Specifikace zkoumaných politických nástrojů

Prohlášení

Prohlášení států, respektive národní strategie a řečové akty politických tvůrců, můžeme pokládat za první krok, kterým stát vysílá signál jak domácímu publiku, tak mezinárodnímu společenství. Politické cíle a způsob jejich aplikace jsou vyjadřovány jazykem, ať již písemným či mluveným. Tvůrci politiky tak používají jazyk jako prostředek, jak „*formulovat a veřejně legitimovat*“¹¹⁵ své cíle a zájmy, které mohou zahrnovat i varovné a odstrašující signály vůči nepřátelským režimům. Například Ronald R. Krebs a Patrick Thaddeus Jackson nabízí model rétorického nátlaku, přičemž autoři tvrdí, že rétorika, nehledě na to, zdali je řečového či písemného charakteru, může být klíčová pro úspěšné politické soutěžení, i když oponent nesdílí hodnoty, které jsou skrz rétoriku propagovány.¹¹⁶ Zejména v případě USA platí, že severokorejský režim nesdílí definované hodnoty, a tak se nabízí otázka, zdali je USA i přes tento handicap úspěšná ve svém politickém soutěžení s KLDR.

Prohlášení USA a ČLR nám poskytuje obraz, jaké signály týkající se jaderného programu skrz svá prohlášení aktéři vysílají vůči severokorejskému jadernému programu, ale také jakým způsobem jsou signály formulovány. Nicméně, jak analýza později ukáže, stanoviska aktérů se diametrálně liší, což však není dáno pouze odlišným vztahem vůči KLDR (KLDR jako zneprátelená země versus KLDR

¹¹⁴ Chronology of U.S.-North Korean Nuclear and Missile Diplomacy. *Arms Control association* [online] 2015 [cit. 23. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.armscontrol.org/factsheets/dprkchron>

¹¹⁵ BLANCHARD, Eric. Constituting China: the role of metaphor in the discourses of early Sino-American relations. *Journal of International Relations and Development*, 2013, Vol. 16, s. 177-205; s. 177

¹¹⁶ KREBS, Ronald, JACKSON, Patrick Thaddeus. Twisting Tongues and Twisting Arms: The Power of Political Rhetoric. *European Journal of International Relations*, 2007, Vol. 13 no. 1, s. 35-65; s. 36

jako spojenec), ale i celkově rozdílným způsobem vyjadřování svých cílů prostřednictvím národních strategií či řečových aktů. Můžeme si tak povšimnout řady rozdílných faktorů, jakou jsou například následující:

Zaprvé, v případě USA se způsob rétoriky mění se změnou administrativy. Během výzkumem vymezeného období tak nalezneme tři hlavní postoje USA, která nejsou zcela totožná. Zadruhé, mezi aktéry je rozdíl ve způsobu artikulace svých postojů. Americké strategie jsou popisné, nabízející následnou vizi v dané problematice. Čínské strategie mají deskriptivní charakter bez deklarace dalších kroků v budoucnu, a tak se ve srovnání s americkou formulací zdají poněkud vágní. Zatřetí, v případě USA je z prohlášení evidentní, jaký vztah má vůči severokorejskému režimu (KLDR je rival). Naopak v případě Číny, jež je považována za jediného spojence KLDR (blížkost jejich vztahu je často srovnávána s blízkostí, která je mezi „zuby a jazykem“¹¹⁷), není ze strategie povaha vztahu jasná. Začtvrté, mezi aktéry je také rozdíl v prostoru, který problematice v písemných strategiích věnují. USA často věnuje problematice severokorejskému jadernému programu rozsáhlejší prostor, než je tomu v případě Číny.

Vzhledem k rozdílnému vztahu mezi velmocemi s KLDR je i severokorejská reakce odlišná, respektive oficiálně reaguje pouze na americká prohlášení a to negativním způsobem. I přes bezprecedentní deklaraci čínské „červené linie“, která nastala po třetím jaderném testu provedeného severokorejským režimem, neexistuje rétorická negativní reakce ze strany KLDR vůči čínskému prohlášení.

Vyjednávání

Vyjednávání představuje pro všechny zapojené aktéry možnost, jak mohou definovat své cíle a požadavky, a vyslat signál, kam až jsou aktéři na cestě za svými cíli ochotni zajít. Vyjednávání ohledně severokorejského jaderného programu probíhá na dvou úrovních – bilaterálních a multilaterálních.

Bilaterální vyjednávání jsou vzhledem k charakteru vztahů mezi aktéry frekventovanější mezi KLDR a ČLR, než je tomu tak v případě USA a KLDR, kdy severokorejský režim často odmítá s USA vyjednávat bez ostatních zapojených aktérů. Nicméně ještě za Clintonovy vlády USA a KLDR v roce 1994 podepsaly

¹¹⁷ DINGLI, Shen. Lips and Teeth It's time for China to get tough with North Korea. Foreign Policy. [online]. 2013, [cit. 3. 5. 2015]. Dostupné z: <http://foreignpolicy.com/2013/02/13/lips-and-teeth/>

bilaterální Rámcovou dohodu, která však v roce 2002, po nástupu George Bushe, selhala.¹¹⁸ Od tohoto okamžiku je pro USA komplikované navázat s KLCDR efektivní vyjednávací linii, ačkoliv Američané směrem ke KLCDR stále vysílají signály, že jsou s KLCDR ochotni vyjednávat, pokud severokorejský režim prokáže, že je opravdu svolný k účinné spolupráci s cílem ukončit jaderný program (Obamův koncept ‚strategické trpělivosti‘). Na druhé straně ČLR udržuje s KLCDR styky v rámci vzájemných návštěv, přesto tento faktor může pro výzkum představovat určitý limit, jelikož nelze předpokládat, že by ČLR a KLCDR k příležitosti svých bilaterálních vyjednávání byly ochotné zveřejňovat obsah svých jednání.

Během vyjednávání se ze strany KLCDR objevuje řada požadavků, tak jako tomu bylo v případě Banco Delta Asia, či lehkého vodního reaktoru, potravinové pomoci či energetických dodávek. Jak bude později ukázáno, USA projevují relativní ochotu přistoupit na severokorejské podmínky.

Ve třetí části výzkumu bude věnován prostor vyjednávání na multilaterální úrovni, konkrétně v rámci 6PT, které probíhaly od roku 2003 do roku 2009. Kromě USA a ČLR se jich účastnilo Japonsko, Rusko a Jižní Korea. První kolo proběhlo v srpnu 2003, druhé kolo následovalo v únoru 2004, třetí kolo probíhalo v červnu téhož roku, čtvrté kolo probíhalo mezi červencem a srpnem, a v září 2005. Páté kolo probíhalo v listopadu 2005, prosinci 2006, a skončilo únorovým jednáním v roce 2007. Poslední šesté kolo se uskutečnilo v březnu, červenci a září 2007.¹¹⁹ 6PT nejsou oficiálně funkční od roku 2009, kdy KLCDR (po uvalení sankcí RB OSN reagující na severokorejské vypuštění satelitu) prohlásila, že už neexistuje důvod, proč by 6PT měly pokračovat, a že se již nikdy nestanou jejich součástí.¹²⁰ Ačkoliv KLCDR od ukončení 6PT prohlásila (například v listopadu 2014), že je ochotná se k multilaterálním vyjednáváním vrátit, doposud se tak nestalo, což může být zapříčiněno i faktem, že v rámci strategické trpělivosti je USA a JK zaprvé požadováno, aby KLCDR vyslala signál, že denuklearizaci bere vážně, a zadruhé, že 6PT nebo bilaterálním rozhovorům mezi KLCDR a USA budou předcházet rozhovory

¹¹⁸ GALLUCCI, Robert, WIT, Joel. Nuclear Knowledge: What North Korea Says About Iran. Foreign Affairs. [online]. 2015, [cit. 6. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.foreignaffairs.com/articles/north-korea/2015-05-05/nuclear-knowledge>

¹¹⁹ The Six-Party Talks at a Glance. *Arms Control association* [online] 2012 [cit. 5. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.armscontrol.org/factsheets/6partytalks>

¹²⁰ LANDLER, Mark. North Korea Says It Will Halt Talks and Restart Its Nuclear Program. *The New York Times* [online]. 2009, [cit. 5. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2009/04/15/world/asia/15korea.html?ref=global-home&_r=0

o denuklearizaci mezi Severem a Jihem. 6PT nebyly obnoveny ani po čínském apelu v roce 2010, který byl reakcí krizi vyvolanou severokorejským ostřelováním jihokorejského ostrova. V té době byly rozhovor odmítnuty ze strany USA, JK a Japonska s odůvodněním, že severokorejská provokace nemůže být „odměněna“ pozorností v rámci 6PT.¹²¹

Sankce

Sankce představují hlavní a dlouhodobý nástroj mezinárodního společenství jak donutit KLDR k odstoupení od jaderného programu. Analýza se soustředí na finanční unilaterální sankce, protože právě finanční sankce jsou Čínou a USA uplatňovány ve srovnání s ostatními typy sankcí v největší míře.¹²² Multilaterální sankce pak budou představovat sankce, které byly USA a Čínou uvaleny společně, tedy v rámci RB OSN.

V případě Číny se jedná o relativně nová opatření vůči severokorejskému režimu, uplatňovaná na bankovní a obchodní sektor.¹²³ V případě USA se jedná o dlouhodobě uplatňovaný, během Obamovy a Bushovy administrativy, klíčový nástroj.¹²⁴ Finanční sankce se primárně zaměřují na severokorejské společnosti a banky, které jsou zapojené do proliferačních aktivit.¹²⁵

Všeobecně se sankce uplatňují jako nesrovnatelně levnější alternativa k vojenské akci; k vyslání signálu vůči nevyhovujícímu chování režimu¹²⁶; k uspokojení domácího publika; se záměrem narušit vedení režimu¹²⁷; k donucení

¹²¹ The Six-Party Talks at a Glance. *Arms Control association* [online] 2012 [cit. 5. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.armscontrol.org/factsheets/6partytalks>

¹²² PARK, John S. The Key to the North Korean Targeted Sanctions Puzzle. *The Washington Quarterly* [online]. 2014, [cit. 6. 5. 2015]. 37(3), s. 199-214. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0163660X.2014.978444>; s. 199

¹²³ MANTHORPE, Jonathan. China imposes trade, banking sanctions on N. Korea. *Vancouver Sun* [online]. 2013, [cit. 5. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.vancouversun.com/business/China+imposes+trade+banking+sanctions+Korea/8374243/story.html#__federated=1

¹²⁴ WERTZ, Daniel. The Evolution of Financial Sanctions on North Korea. *North Korean Review* [online]. 2013, [cit. 6. 5. 2015] 9(2), s. 69-82; s. 70

¹²⁵ WERTZ, Daniel. The Evolution of Financial Sanctions on North Korea. *North Korean Review* [online]. 2013, [cit. 6. 5. 2015] 9(2), s. 69-82; s. 70

¹²⁶ PARK, John S. The Key to the North Korean Targeted Sanctions Puzzle. *The Washington Quarterly* [online]. 2014, [cit. 6. 5. 2015]. 37(3), s. 199-214. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0163660X.2014.978444>; s. 200-201

¹²⁷ WERTZ, Daniel. The Evolution of Financial Sanctions on North Korea. *North Korean Review* [online]. 2013, [cit. 6. 5. 2015] 9(2), s. 69-82; s. 71

režimu změnit politiku; či jako nástroj vyslat signál mezinárodnímu společenství¹²⁸, což by mohlo být vnímáno zejména v případě Číny.

Ačkoliv sankce vůči KLDR v posledních letech narůstají, severokorejský jaderný program nadále pokračuje, a tak se nabízí otázka, jak je izolovaný severokorejský režim schopen ustát takováto opatření. Například John S. Park tvrdí, že vysvětlení můžou být hned tři. První důvodem může být fakt, že sankce jsou efektivní, ale mají limitovaný dopad. Bez sankcí by tak severokorejský režim byl daleko vyspělejší.¹²⁹ Sám Park tuto hypotézu vidí jako nejméně pravděpodobnou, jelikož doposud největší severokorejské provokace, zahrnující raketové testy a třetí jaderný test, probíhaly v době, kdy byl na KLDR uplatněn největší počet sankcí, jak ze strany USA, tak OSN.¹³⁰ Druhé Parkovo tvrzení je, že sankce jsou irelevantní, protože obchodní výměna s Čínou, jakožto globální ekonomickou mocností, pokryje sankce.¹³¹ Třetí vysvětlení, je dle Parka nejvíce pravděpodobné a tedy, že sankce neúmyslně vedou k posílení severokorejských obchodů a to díky propojení s čínskými zprostředkovateli.¹³² Daniel Wertz předpokládá, že je KLDR financována prostřednictvím neformální finanční sítě a obchoduje na černém trhu.¹³³ Dalším důvodem neúspěšných sankcí uvalených na KLDR je podle Suk Hi Kima fakt, že ne všechny země uvalují sankce tak seriózně, jako je tomu v případě USA.¹³⁴ Ať je důvod odolnosti severokorejského režimu jakýkoliv, pravdou je, že sankce KLDR nepřímou vedou ke stále sofistikovanějšímu, sankcemi odolnému, severokorejskému obchodnímu sektoru, přičemž Park apeluje na mezinárodní společenství, aby taktéž

¹²⁸ LINDSAY, James, Trade Sanctions As Policy Instruments: A Re-Examination. *International Studies Quarterly*. [online]. 1986, [cit. 6. 5. 2015] Vol. 30, Issue 2, s. 153- 173; dostupné z: http://web.stanford.edu/class/ips216/Readings/lindsay_86.pdf; s. 154-155

¹²⁹ PARK, John S. The Key to the North Korean Targeted Sanctions Puzzle. *The Washington Quarterly* [online]. 2014, [cit. 6. 5. 2015]. 37(3), s. 199-214. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0163660X.2014.978444>; s. 202

¹³⁰ PARK, John S. The Key to the North Korean Targeted Sanctions Puzzle. *The Washington Quarterly* [online]. 2014, [cit. 6. 5. 2015]. 37(3), s. 199-214. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0163660X.2014.978444>; s. 209

¹³¹ PARK, John S. The Key to the North Korean Targeted Sanctions Puzzle. *The Washington Quarterly* [online]. 2014, [cit. 6. 5. 2015]. 37(3), s. 199-214. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0163660X.2014.978444>; s. 203

¹³² PARK, John S. The Key to the North Korean Targeted Sanctions Puzzle. *The Washington Quarterly* [online]. 2014, [cit. 6. 5. 2015]. 37(3), s. 199-214. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0163660X.2014.978444>; s. 203

¹³³ WERTZ, Daniel. The Evolution of Financial Sanctions on North Korea. *North Korean Review* [online]. 2013, [cit. 6. 5. 2015] 9(2), s. 69-82; s. 72

¹³⁴ KIM, Suk Hi, MARTIN-HERMOSILLO, Mario. The Effectiveness of Economic Sanctions Against a Nuclear North Korea. *North Korean Review* [online]. 2013, [cit. 6. 5. 2015]. Dostupné z: <http://mcfarland.metapress.com/openurl.asp?genre=article&id=doi:10.3172/NKR.9.2.99>; s. 101

zlepšilo nástroj sankcí jako takový¹³⁵, naproti tomu však Wertz apeluje na společenství, aby své sankce ještě více zpřísnily.¹³⁶

I když, jak se zdá, uplatňování sankcí vůči KLCDR nepředstavuje účinný nástroj, v případě aféry Banco Delta Asia projevil severokorejský režim zájem spolupracovat¹³⁷. Macao Banco Delta Asia byla v roce 2005 USA označena jako bankovní instituce na praní špinavých peněz¹³⁸, která byla úzce spojena se severokorejskou vládou a to více jak 20 let¹³⁹, přičemž americké ministerstvo financí na základě Patriot Act, uvalilo sankce, což vedlo ke zmrazení účtů. Banka byla následně mezi USA a KLCDR hlavním vyjednávacím nástrojem během pátého kola 6PT.¹⁴⁰

Třetí část analýzy se bude věnovat sankcím, které jsou aktéry uvalovány společně, tedy v rámci RB OSN, přičemž k odsouhlasení sankcí je potřeba konsensu.¹⁴¹ RB OSN uvaluje pět základních typů sankcí, kdy jeden z nich představuje právě proti-proliferační sankce. Ty v případě severokorejského programu požadují pět hlavních bodů: ukončit vypouštění a testování balistických raket, a jaderné testování; návrat k NPT a respektování pravidel v rámci IAEA; poskytnutí transparence v rámci IAEA; vzdání se existujících zbraní a balistického programu.¹⁴² Primárním cílem sankcí uvalených na KLCDR je narušit vývoj jaderného programu a

¹³⁵ PARK, John S. The Key to the North Korean Targeted Sanctions Puzzle. *The Washington Quarterly* [online]. 2014, [cit. 6. 5. 2015]. 37(3), s. 199-214. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0163660X.2014.978444>; s. 210

¹³⁶ WERTZ, Daniel. The Evolution of Financial Sanctions on North Korea. *North Korean Review* [online]. 2013, [cit. 6. 5. 2015] 9(2), s. 69-82; s. 72

¹³⁷ LAGUE, David, GREENLESS, Donald. Squeeze on Banco Delta Asia hit North Korea where it hurt - Asia - Pacific - International Herald Tribune. *The New York Times* [online]. 2007, [cit. 7. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2007/01/18/world/asia/18iht-north.4255039.html?pagewanted=all&_r=1&

¹³⁸ Treasury Designates Banco Delta Asia as Primary Money Laundering Concern under USA PATRIOT Act. U.S. Department of the Treasury [online] 2005, [cit. 6. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/js2720.aspx>

¹³⁹ U.S. Cites Banco Delta Asia for Money Laundering, Other Crimes. *Global Security*. [online]. 2005, [cit. 6. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.globalsecurity.org/security/library/news/2005/09/sec-050915-usia02.htm>

¹⁴⁰ LAGUE, David, GREENLESS, Donald. Squeeze on Banco Delta Asia hit North Korea where it hurt - Asia - Pacific - International Herald Tribune. *The New York Times* [online]. 2007, [cit. 7. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2007/01/18/world/asia/18iht-north.4255039.html?pagewanted=all&_r=1&

¹⁴¹ UN Sanctions. *Security Council Report: Special Research Report*. [online]. 2013, [cit. 7. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/special_research_report_sanctions_2013.pdf; s. 7

¹⁴² UN Sanctions. *Security Council Report: Special Research Report*. [online]. 2013, [cit. 7. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/special_research_report_sanctions_2013.pdf; s. 4

donucení návratu KLDR do proti-proliferačních norem.¹⁴³ K tomu RB OSN využívá pět druhů opatření: přerušení diplomatických styků, přičemž tento typ jako jediný v případě KLDR nebyl aplikován z důvodů udržení aspoň minimálního multilaterálního kontaktu umožňující prostor pro vyjednávání; cestovní zákaz; zmrazení finančního účtu; zbrojní embargo; a zákaz pohybu zboží.¹⁴⁴

V případě severokorejského jaderného programu byly na KLDR ve vymezeném období vydány celkem čtyři rezoluce uvalující sankce. Rezoluce 1718 byla vydána 14. 10. 2006 po jaderném testu provedeného 9. 10. 2006. Rezoluce zakazuje další jaderný test, volá po odstoupení od jaderných zbraní, a v neposlední řadě požaduje návrat do NPT a k multilaterálním vyjednáváním. V rámci této rezoluce jsou zmrazeny bankovní účty, sankce jsou uvaleny na import i export severokorejského režimu, včetně zákazu importu luxusního zboží, dále je vyhlášen zákaz cestování individuálních osob a je zakázáno obchodovat s KLDR v oblasti armádních technologií, včetně komponentů potřebných pro vývoj jaderného programu.¹⁴⁵

Rezoluce 1874 byla vydána 2. 6. 2009 a následovala tak jaderný test KLDR provedený 25. 5. 2009. Rezoluce přináší zpřísnění sankcí předešlé rezoluce 1718, přičemž opětovně po KLDR požaduje návrat do NPT a k jednání v rámci 6PT. Na základě této rezoluce mají stát v rámci svého území právo kontrolovat severokorejské kargo. Finanční půjčky severokorejskému režimu jsou povoleny pouze v případě humanitární pomoci.¹⁴⁶

Rezoluce 2087, která byla vydána 23. 1. 2013 byla reakcí na vypuštění satelitu, respektive použití rakety dlouhého doletu, které bylo uskutečněno 12. 24. 2012. Nicméně se tato rezoluce, ačkoliv nereaguje přímo na jaderný program,

¹⁴³ UN Sanctions. *Security Council Report: Special Research Report*. [online]. 2013, [cit. 7. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/special_research_report_sanctions_2013.pdf; s. 4

¹⁴⁴ UN Sanctions. *Security Council Report: Special Research Report*. [online]. 2013, [cit. 7. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/special_research_report_sanctions_2013.pdf; s. 10 - 12

¹⁴⁵ Resolution 1718 (2006). United Nations Security Council. [online] 2006, [cit. 5. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1718%282006%29

¹⁴⁶ Resolution 1874 (2009). United Nations Security Council. [online] 2009, [cit. 5. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1874%282009%29

odvolává na předchozí rezoluce a apeluje na KLDK, aby ukončila svůj raketový a jaderný program.¹⁴⁷

Na doposud poslední jadernou zkoušku, provedenou 12. 2. 2013 reaguje rezoluce 2094, která byla vydána 7. 3. 2013. Rezoluce se odvolává na předchozí rezoluce, přičemž zpřísňuje předešle sankce rozšířením restrikcí na další oblasti a přidává další sankce zahrnující zmrazení dalších finančních účtů či uvaluje zákaz cestování na další individuální osoby.¹⁴⁸

Vztah k Jižní Koreji

Jižní Korea je nepochybně důležitým faktorem, ovlivňující chování severokorejského režimu, nejen z historických důvodů, které Sever i Jih drží formálně stále ve válce. Empirická fakta potvrzují, že JK je jeden z klíčových aspektů uvnitř čínské i americké politiky vůči severokorejskému jadernému programu. Nicméně USA a ČLR využívají JK k ovlivňování Severu zcela odlišným způsobem, respektive je na JK, jakým způsobem se ze strany velmocí nechává vůči KLDK uplatňovat. Změnu v přístupu Jihu k Severu můžeme pozorovat se změnou jihokorejské administrativy.

Tři korejské administrativy – tři přístupy

Námi zkoumaný časový úsek lze rozdělit na tři období, podle výměny jihokorejské administrativy, přičemž každá výměna jihokorejského prezidenta znamená odlišný přístup vůči ČLR a USA, respektive, míru sdílení politiky jedné či druhé velmoci. První období probíhalo od roku 2003 do roku 2008, kdy byl jihokorejským prezidentem Ro Mu-hjōn. Jeho politika, často známá jako sluneční politika, ve které pokračoval po svém předchůdci, se dá charakterizovat oslabením vztahů s USA a naopak politikou přibližující se Číně¹⁴⁹, která vůči severokorejskému jadernému programu měla dva cíle: poloostrov bez války a poloostrov bez jaderných

¹⁴⁷ Resolution 2087 (2013). *United Nations Security Council*. [online] 2013, [cit. 5. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2087%282013%29

¹⁴⁸ Resolution 2094 (2013). *United Nations Security Council*. [online] 2013, [cit. 5. 5. 2015]. Dostupné z: [http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2094\(2013\)](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2094(2013))

¹⁴⁹ HAN, Sukhee. From engagement to hedging: South Korea's new China policy. *Korean Journal of Defense Analysis [online]* 2008, [cit. 6. 5. 2015]. 20(4), s. 335-351, Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10163270802507328>; s. 335

zbraní.¹⁵⁰ Mu-hjōnova politika sdílející čínský přístup vůči KLDR byl znatelný na bezpodmínečné pomoci KLDR, tedy poskytování asistence bez kladených podmínek¹⁵¹, což bylo v rozporu s Bushovo administrativou.¹⁵² V rámci tohoto období, zejména v roce 2007 až do poloviny roku 2008, se vyznačuje relativní spoluprací severokorejského režimu při ukončování jaderného programu. V polovině roku 2008 se ovšem KLDR postupně odklání od spolupráce a obnovuje svůj jaderný program, přičemž v únoru stejného roku dochází v JK ke změně prezidenta.

Druhé období je ohraničeno vládnutím prezidenta I Mjong-baka, který vedl JK od února 2008 do února 2013. Politika I Mjong-baka se vyznačuje zásadním přitvrzením vůči KLDR a zároveň posílením vztahů s USA, zejména právě ve vojenské oblasti, jakožto s hlavním garantem bezpečnosti JK.¹⁵³ Ačkoliv je během tohoto období znatelné semknutí s americkým spojencem, od roku 2008 taktéž dochází k tendencím posílení vzájemných ekonomických vztahů a strategické spolupráci s Čínou.¹⁵⁴ Ačkoliv se prezident I Mjong-bak nechal slyšet, že jihokorejská politika vůči KLDR je z 50% sdílená s USA a z 20% sdílená s ČLR,¹⁵⁵ podle Chen Zhimina se čínsko-jihokorejský vztah za vlády I Mjong-baka upevňoval, jako nikdy před tím.¹⁵⁶ Na druhou stranu, je v tomto období odklon od čínského postoje a naopak příklon k americké strategii vůči severokorejskému jadernému programu a tedy to, že JK klade KLDR jako podmínku pomoci denuklearizaci. Během I Mjong-bakovi vlády došlo k nejznatelnějšímu zastavení jihokorejské pomoci a KLDR se tedy stává ještě více závislejší na ČLR.¹⁵⁷ Podle Zhimina odklon JK od čínské politiky vede k nárůstu

¹⁵⁰ HAN, Sukhee. From engagement to hedging: South Korea's new China policy. *Korean Journal of Defense Analysis [online]* 2008, [cit. 6. 5. 2015]. 20(4), s. 335-351, Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10163270802507328>; s. 340

¹⁵¹ HAN, Sukhee. From engagement to hedging: South Korea's new China policy. *Korean Journal of Defense Analysis [online]* 2008, [cit. 6. 5. 2015]. 20(4), s. 335-351, Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10163270802507328>; s. 341

¹⁵² MANYIN, Mark, NIKITIN, Mary, CHANLETT-AVERY, Emma, COOPER, Wiliam, RINEHART, IAN. U.S.-South Korea Relations. . *Congressional Research Service [online]* 2014, [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.fas.org/sgp/crs/row/R41481.pdf>; s. 10

¹⁵³ ZHIMIN, Chen. Embracing the Complexities in China-ROK Relations: A View from China. *Asian Perspective [online]*. 2012, [cit. 9. 5. 2015] 36(2), s. 195-218; s. 204

¹⁵⁴ ZHIMIN, Chen. Embracing the Complexities in China-ROK Relations: A View from China. *Asian Perspective [online]*. 2012, [cit. 9. 5. 2015] 36(2), s. 195-218; s. 195

¹⁵⁵ ZHIMIN, Chen. Embracing the Complexities in China-ROK Relations: A View from China. *Asian Perspective [online]*. 2012, [cit. 9. 5. 2015] 36(2), s. 195-218; s. 204

¹⁵⁶ ZHIMIN, Chen. Embracing the Complexities in China-ROK Relations: A View from China. *Asian Perspective [online]*. 2012, [cit. 9. 5. 2015] 36(2), s. 195-218; s. 205

¹⁵⁷ CHANLETT-AVERY, Ema, RINEHART, IAN. North Korea: U.S. Relations, Nuclear Diplomacy, and Internal Situation. *Congressional Research Service [online]* 2014, [cit. 4. 5. 2015]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/nuke/R41259.pdf>; s. 10

tenzí i mezi USA a ČLR.¹⁵⁸ Což dokládá i časová osa vývoje jaderného programu KLR, na které je patrné, že po nástupu I Mjong-baka, uplatňující bezkompromisní přístup v americkém stylu, se severokorejský jaderný program nedostal do takové fáze ukončení, jako tomu bylo během vlády předchozího prezidenta Mu-hjōna. I samotný vzájemný vztah mezi Severem a Jihem v tomto období vykazuje ve srovnání s předchozím více vzájemných konfliktů. V roce 2009 JK vyhláší spolupráci na Proliferační bezpečnostní iniciativě, což KLR považuje za válečný akt a reaguje agresivní rétorikou. V roce 2010 JK prohlašuje, že by v případě jaderného nebezpečí vtrhla do KLR, která na toto prohlášení reaguje potopením jihokorejské lodi. USA se v té době staví za JK se stanoviskem, že s KLR nebudou spolupracovat, dokud se incident s lodí nevyřeší a uvaluje na KLR sankce, a následují americko-jihokorejská vojenská cvičení. Ke konci 2010 situace opět eskaluje, když KLR ostřeluje jihokorejský ostrov, při kterém jsou usmrceni jihokorejský vojáci a zranění civilisté. Čína v té chvíli volá po naléhavé schůzce v rámci 6PT, která je však ze strany JK, USA a Japonska odmítnuta s prohlášením, že multilaterální setkání bude možno, až po vyjasnění situace mezi Severem a Jihem, a že by setkání v rámci 6PT znamenalo pro KLR odměnu za své provokativní chování.¹⁵⁹ Ačkoliv se delegáti Severu a Jihu v polovině roku 2011 setkávají za účelem diskuze nad jaderným programem¹⁶⁰, následující severokorejské akty situaci nezlepšují, přičemž k další eskalaci dochází v roce 2013, tedy během třetího období.

Třetí období je ohraničeno rokem 2013, kdy nastoupila jihokorejská prezidentka Pak Kun-hje, která aplikuje politiku dvojího přístupu. Tedy za prvé, uplatňování tlaku s USA na KLR, a za druhé, sdílení čínské politiky dialogu s KLR.¹⁶¹ Její politika je více méně mixem předchozích dvou jihokorejských administrativ s větším příklonem k USA. Po nástupu se prezidentka nechala slyšet, že jihokorejská politika bude „udržovat tvrdou linii vůči KLR v některých okamžicích a

¹⁵⁸ ZHIMIN, Chen. Embracing the Complexities in China-ROK Relations: A View from China. *Asian Perspective* [online]. 2012, [cit. 9. 5. 2015] 36(2), s. 195-218; s. 205

¹⁵⁹ MANYIN, Mark, NIKITIN, Mary, CHANLETT-AVERY, Emma, COOPER, Wiliam, RINEHART, IAN. U.S.-South Korea Relations. . *Congressional Research Service [online]* 2012, [cit. 9. 5. 2015]. <http://fpc.state.gov/documents/organization/191602.pdf>; s. 13

¹⁶⁰ Chronology of U.S.-North Korean Nuclear and Missile Diplomacy. *Arms Control association* [online] 2015 [cit. 9. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.armscontrol.org/factsheets/dprkchron>

¹⁶¹ <http://www.cfr.org/south-korea/park-geun-hye-presidency-future-us-south-korea-alliance/p30183>

v jiných bude uplatňovat flexibilní politiku otevřenou vyjednávání¹⁶², což znamená, že v okamžiku kooperativního chování KLR je JK otevřena diskuzi, v opačném případě severokorejských provokativních kroků bude JK uplatňovat tvrdou odezvu.¹⁶³ Jihokorejská prezidentka však nabízí KLR tzv. *nový spád* v rámci 6PT, které je JK ochotna obnovit.¹⁶⁴ Nicméně prezidentka Pak Kun-hje zesílila spolupráci s USA v rámci společných vojenských manévřů. Podle Scotta Snydera a See-won Byuna, čínské vyhlášení červené linie, se tak nemusí týkat pouze varování směrem ke KLR, nýbrž také varování směrem k Jižní Koreje.¹⁶⁵ Poslední severokorejský jaderný test proběhl jen pár dní, před nástupem Pak Kun-hje do úřadu, přičemž následující sled událostí, zahrnující společné vojenské cvičení mezi JK a USA, opět vyústil k vyhocení situace mezi Severem a Jihem, kdy KLR vypověděla smlouvu o příměří (nutno však dodat, že tento akt učinila od roku 1993 po sedmé). KLR v roce 2014 pokračuje svou provokací vypuštěním raket krátkého a středního doletu, a hrozí novou formou jaderného testu. Přičemž i JK v dubnu 2004 provádí test balistické rakety, na což KLR opět reaguje vypuštěním rakety středního doletu a ke konci roku 2014 hrozí provedením čtvrtého jaderného testu.¹⁶⁶

Změna jihokorejské administrativy znamená menší či větší příklon k jedné či druhé mocnosti, skrz kterou JK přistupuje ke KLR. Nedá se však předpokládat, a to na základě četnosti bilaterálních konzultací mezi KLR, ČLR a USA, že by politika JK byla politikou, která ovlivňuje přístup USA a ČLR vůči KLR. Naopak se dá předpokládat, že USA a ČLR razí politiku, kterou samostatně či skrz JK aplikují na KLR. Nicméně obě mocnosti mají vůči JK, jako prostřednímu aktérovi, jiný přístup na základně jiných motivů.

¹⁶² MANYIN, Mark, NIKITIN, Mary, CHANLETT-AVERY, Emma, COOPER, William, NIKITIN, Mary.. U.S.-South Korea Relations. *Congressional Research Service [online]* 2014, [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.fas.org/sgp/crs/row/R41481.pdf>; s. 2

¹⁶³ MANYIN, Mark, NIKITIN, Mary, CHANLETT-AVERY, Emma, COOPER, William, NIKITIN, Mary.. U.S.-South Korea Relations. *Congressional Research Service [online]* 2014, [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.fas.org/sgp/crs/row/R41481.pdf>; s. 3

¹⁶⁴ MANYIN, Mark, NIKITIN, Mary, CHANLETT-AVERY, Emma, COOPER, William, NIKITIN, Mary.. U.S.-South Korea Relations. *Congressional Research Service [online]* 2014, [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.fas.org/sgp/crs/row/R41481.pdf>; s. 10

¹⁶⁵ SNYDER, Scott, BYUN, See-won. China-Korea Relations: China's Red Line on the Korean Peninsula. *Comparative Connections A Triannual E-Journal on East Asian Bilateral Relations [online]*, 2014 [cit. 9. 5. 2015]. Dostupné z: http://csis.org/files/publication/1401qchina_korea.pdf; s. 2

¹⁶⁶ Chronology of U.S.-North Korean Nuclear and Missile Diplomacy. *Arms Control association [online]* 2015 [cit. 9. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.armscontrol.org/factsheets/dprkchron>

Vliv USA na severokorejský jaderný program

Americká prohlášení

Následující kapitola se věnuje americkým národním strategiím, které představují „komplexní prohlášení artikulující celosvětové zájmy, cíle a záměry Spojených států, které jsou důležité pro jejich bezpečnost. Mezi prohlášenými požadavky jsou takové akce, které jsou potřeba k odrazení agrese a k implementaci národní bezpečnostní strategie.“¹⁶⁷

Ve zkoumaném období byly vydány dvě americké národní strategie, přičemž výzkum zahrnuje i strategii z roku 2002. Konkrétně budou analyzovány strategie administrativy George W. Bushe, strategie The National Security Strategy of the United States of America vydanou 17. září 2002, a The National Security Strategy of the United States of America vydanou 16. března 2006, a strategie National Security Strategy administrativy Baracka Obamy vydanou 27. května 2010.

Analýza primárně vyhledává následující klíčová slova: Korea, DPRK, nuclear, denuclearization

The National Security Strategy of the United States of America, George W. Bush, vydaná 17. září 2002

Pátá kapitola, Prevent Our Enemies from Threatening Us, Our Allies, and Our Friends with Weapons of Mass Destruction, říká, že „v posledních deseti letech se KLLDR stala hlavním světovým dodavatelem balistických raket a testovala stále schopnější rakety a zároveň vyvíjela vlastní WMD arzenál. Ostatní **rogue states** taktéž usilují o jaderné, biologické a chemické zbraně. Snaha těchto států (...) dosáhnout takovýchto zbraní se stala **hrozbou** pro všechny národy.“¹⁶⁸ V osmé kapitole Develop Agendas for Cooperative Action with the Other Main Centers of Global Power ve spojitosti s KLLDR stojí, že „USA budou společně s JK na KLLDR dohlížet a zároveň budou připravovat alianci přispívající ke stabilizaci regionu v dlouhodobém období“¹⁶⁹ Poslední zmínka týkající se korejské otázky je artikulována ve spojitosti

¹⁶⁷ National Security Strategy Archive. *National Security Strategy Archive*. [online] 2015, [cit. 9. 4. 2015]. Dostupné z: <http://nssarchive.us>

¹⁶⁸ The National Security Strategy of the United States of America 2002 [online] 2002 [cit. 9. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.state.gov/documents/organization/63562.pdf>; s. 18

¹⁶⁹ The National Security Strategy of the United States of America 2002 [online] 2002 [cit. 9. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.state.gov/documents/organization/63562.pdf>; s. 26

s ČLR, kdy strategie říká, že „USA usilují o konstruktivní vztah s měnící se Čínou,“¹⁷⁰ přičemž obě země již spolupracovaly při podpoře stability na Korejském poloostrově.¹⁷¹

KLDR je tedy označována za rouge state a je vnímána jako hrozba. Odpovědí na hrozby WMD je dle strategie posílení proti proliferačním úsilí za účelem prevence proti rouge states získat potřebný materiál a technologie, přičemž strategie deklaruje preemtivního útoku.¹⁷² KLDR je de facto postavena do pozice nepřítele, u kterého se počítá s možností preemtivního útoku.

The National Security Strategy of the United States of America, George Bush, vydaná 16. března 2006

Další strategie je oproti předešlým co do vztahu s KLDR ještě stručnější. V kapitole Champion Aspirations for Human Dignity v odstavci popisujícím cíl ukončení tyranie stojí, že „*tyranie je kombinace brutality, chudoby, nestability, korupce a utrpení umožněných pod vládou despotů a despotických systémů. Lidé žijící v takových státech jako je KLDR (a jiné) znají z vlastní zkušenosti význam tyranie, (...) všechny tyranie ohrožují světový zájem expanze svobody, a některé tyranie usilující o WMD či podporující terorismus ohrožují naše bezprostřední bezpečnostní zájmy.*“¹⁷³ V páté kapitole, *V. Prevent Our Enemies from Threatening Us, Our Allies, and Our Friends with Weapons of Mass Destruction*, stojí, že KLDR „**pokračuje v destabilizaci regionu a vzdoruje mezinárodnímu společenství.**“¹⁷⁴ Dále, že „*KLDR ve spojitosti s jadernou proliferaací představuje závažný problém, o kterém svědčí dlouhodobé, bezúspěšné vyjednávání se zlým úmyslem, přičemž USA dosáhla shody mezi klíčovými regionálními partnery, kteří požadují, aby se KLDR vzdala celého stávajícího jaderného programu.*“¹⁷⁵ Strategie dále uvádí, že 19. září 2005 KLDR

¹⁷⁰ The National Security Strategy of the United States of America 2002 [online] 2002 [cit. 9. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.state.gov/documents/organization/63562.pdf>; s. 27

¹⁷¹ The National Security Strategy of the United States of America 2002 [online] 2002 [cit. 9. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.state.gov/documents/organization/63562.pdf>; s. 27

¹⁷² The National Security Strategy of the United States of America 2002 [online] 2002 [cit. 9. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.state.gov/documents/organization/63562.pdf>; s. 14-15

¹⁷³ The National Security Strategy of the United States of America 2006 [online] 2006 [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.comw.org/qdr/fulltext/nss2006.pdf>; s. 3

¹⁷⁴ The National Security Strategy of the United States of America 2006 [online] 2006 [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.comw.org/qdr/fulltext/nss2006.pdf>; s. 19

¹⁷⁵ The National Security Strategy of the United States of America 2006 [online] 2006 [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.comw.org/qdr/fulltext/nss2006.pdf>; s. 19

v rámci 6PT souhlasila, že se vzdá jaderných zbraní a stávajícího jaderného programu. V kapitole pak závěrem stojí, že USA bude pokračovat v nátlaku na KLDR, aby dostala závazkům, přičemž obavy se týkají taktéž padělání dolaru, vojenského ohrožování JK a ostatních států v regionu raketami a hladovění jejich lidu. Strategie tvrdí, že KLDR musí změnit politiku a že USA přistoupí na opatření na obranu vlastních ekonomických a národních zájmů, které jsou špatným jednáním KLDR ohroženy.¹⁷⁶ V osmé kapitole Develop Agendas for Cooperative Action with the Other Main Centers of Global Power stojí, že USA dosáhly „*neobyčejné spolupráce mezi historickými rivaly*“ při nátlaku na KLDR, aby odstoupila od svého jaderného programu.¹⁷⁷

Strategie 2006 pokračuje v duchu předchozí strategie. Ve spojení s KLDR je používán výraz nátlak/vyvíjení nátlaku, přičemž strategie volá po změně severokorejské politiky. KLDR je zahrnuta mezi státy, které bezprostředně ohrožují USA, přičemž právě jaderná proliferace představuje vážné ohrožení. Strategie definuje jadernou proliferaci jako největší hrozbu.¹⁷⁸ V dokumentu je patrná americká snaha spolupracovat s ostatními aktéry regionu s cílem ukončit jaderný program.

Řečový akt George W. Bushe

V červnu 2008 pronesl G. Bush řeč týkající se severokorejské otázky, ve které mimo jiné prohlásil, že KLDR „*musí rozebrat všechna jaderná zařízení, vzdát oddělování plutonia, vyřešit otázky vysoce obohaceného urania a proliferačních aktivit a ukončit tyto aktivity cestou, kterou můžeme plně ověřit.*“¹⁷⁹ (...) „*Náš hlavní cíl zůstává jasný, (...) Korejský poloostrov bez jaderných zbraní.*“¹⁸⁰

¹⁷⁶ The National Security Strategy of the United States of America 2006 [online] 2006 [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.comw.org/qdr/fulltext/nss2006.pdf>; s. 21

¹⁷⁷ The National Security Strategy of the United States of America 2006 [online] 2006 [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.comw.org/qdr/fulltext/nss2006.pdf>; s. 35

¹⁷⁸ The National Security Strategy of the United States of America 2006 [online] 2006 [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.comw.org/qdr/fulltext/nss2006.pdf>; s. 19

¹⁷⁹ George Bush North Korea statement. *BBC*. [online]. 2008, [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/7475631.stm>

¹⁸⁰ George Bush North Korea statement. *BBC*. [online]. 2008, [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/7475631.stm>

National Security Strategy, která byla vydána 27. května 2010

V kapitole Advancing Top National Security Priorities, kde stojí, že USA posiluje NPT jako základ nešíření jaderných zbraní, na jejímž základě jsou státy jako KLRD zodpovědné za nedodržení mezinárodních závazků.¹⁸¹ V kapitole *Reverse the Spread of Nuclear and Biological Weapons and Secure Nuclear Materials* v části *Present a Clear Choice to Iran and North Korea* se píše, že USA bude usilovat o **jaderné odzbrojení** na Korejském poloostrově, přičemž KLRD má jasnou volbu: pokud odstraní jaderný program, bude profitovat z ekonomické a politické integrace s mezinárodní komunitou, ale pokud bude mezinárodní závazky ignorovat, USA použijí „*četné prostředky ke zvyšování izolace a donutí*“¹⁸² KLRD k dodržování mezinárodních norem o nešíření zbraní.¹⁸³ V kapitole *Ensure Strong Alliances* se dokument zmiňuje, že JK je jedním z hlavních spojenců v regionu, kteří mimo jiné propagují „společné demokratické hodnoty“¹⁸⁴ a spolupracují v bezpečnostních oblastech, mezi které patří mimo jiné i boj proti šíření WMD.¹⁸⁵ Nicméně zde KLRD není explicitně zmíněna.

Poslední analyzovaná strategie ve srovnání s předchozími nepoužívá tak zřejmý nátlakový jazyk, jde spíše o ultimátum: ukončení jaderného programu, či posílení izolace. Zajímavé je, že se v této strategii poprvé užívá termín „denuclearization“, který se v předchozích strategiích neobjevoval.

Řečový akt Baracka Obamy

V listopadu 2010, Barack Obama prohlásil, že „*pokračování snahy KLRD o držení jaderných zbraní povede pouze k větší izolaci a menší bezpečnosti, ale KLRD má možnost i jiné cesty,*“¹⁸⁶ která vzbudí větší respekt a zajistí bezpečnost.¹⁸⁷

¹⁸¹ National Security Strategy 2010 [online] 2010 [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z:

https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/rss_viewer/national_security_strategy.pdf; s. 4

¹⁸² National Security Strategy 2010 [online] 2010 [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z:

https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/rss_viewer/national_security_strategy.pdf; s. 24

¹⁸³ National Security Strategy 2010 [online] 2010 [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z:

https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/rss_viewer/national_security_strategy.pdf; s. 24

¹⁸⁴ National Security Strategy 2010 [online] 2010 [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z:

https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/rss_viewer/national_security_strategy.pdf; s. 42

¹⁸⁵ National Security Strategy 2010 [online] 2010 [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z:

https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/rss_viewer/national_security_strategy.pdf; s. 42

¹⁸⁶ Barack Obama: "Press Release: Remarks of President Barack Obama on Veterans' Day at Yongsan Garrison, South Korea - As Prepared for Delivery," November 11, 2010. Online by Gerhard Peters and John T. Woolley, *The American Presidency Project* [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=90028>.

Závěr

KLDR je ve strategii 2002 charakterizována jako nepřítel, který USA ohrožuje. Pro strategii 2006 je specifické, že je nátlaková, respektive se odvolává na spolupráci s ostatními aktéry na nátlaku k zastavení severokorejského jaderného programu. Strategie 2010 upouští od explicitního nátlaku, spíše klade ultimátum, přičemž lze říci, že je ze všech zkoumaných strategií nejvíce nakloněna spolupráci (viz TABULKA 1 v příloze). Obsahový charakter příslušných strategií je totožný s řečovými akty prezidentů. Ve zkoumaném období byly ve spojitosti s KLDR proneseny pouze dvě oficiální řeči. Ostatní řečové akty, přednesené v kontextu jiných otázek však zachovávají stejný charakter.

Zajímavým dodatkem může být zjištění Timothyho S. Riche, který na základě obsahové analýzy zpráv zprostředkovaných KCNA tvrdí, že USA jsou ve zprávách s tematikou severokorejského jaderného programu nejčastěji odkazovaným aktérem ze všech států podílejících se na 6PT.¹⁸⁸

USA od 2002 do roku 2006 měly vůči KLDR ve srovnání s nadcházejícím obdobím poměrně nekompromisní přístup, na který KLDR reagovala negativně a explicitně proti USA, přičemž je také zajímavé, že Američanům vyhrožovala, že předá teroristům jadernou zbraň, nebo že provede jaderný test, pokud USA nezmění postoj. Pro druhé období, 2006–2010, je charakteristická nátlaková politika USA, do které zapojily i ostatní aktéry regionu, a ačkoliv ze začátku tohoto období KLDR spolupracovala v rámci 6PT a pozastavila jaderný program, po nátlaku USA ohledně ověřovacího protokolu a nedodržení 45denní lhůty pro stáhnutí KLDR ze seznamu zemí sponzorujících terorismus svůj program opět obnovila a provedla druhý jaderný test. Třetí zkoumaný časový úsek, 2010–2014, ve kterém došlo ke změně z Bushovi na Obamovu administrativu, byl sice velice bohatý na agresivní rétoriku KLDR a vojenské potyčky s JK, nicméně hrozby vycházející od KLDR nejsou Američanům adresovány v takové míře jako v prvním období. I v tomto období dochází

¹⁸⁷ Barack Obama: "Press Release: Remarks of President Barack Obama on Veterans' Day at Yongsan Garrison, South Korea - As Prepared for Delivery," November 11, 2010. Online by Gerhard Peters and John T. Woolley, *The American Presidency Project* [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=90028>.<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=90028>.

¹⁸⁸ RICH, Timothy S. Deciphering North Korea's Nuclear Rhetoric: An Automated Content Analysis of KCNA News. *Asian Affairs: An American Review*[online]. 2012, [cit. 4. 4. 2015]. 39(2), s. 73-89. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00927678.2012.678128>; s. 86

k jadernému testu, který je opět, dle čínských médií, severokorejskou reakcí na rostoucí hrozbu ze strany USA.¹⁸⁹

Na základě analýzy lze říci, že KLCDR reaguje na signály a charakter postoje USA, přičemž odpovědí na přístup ke KLCDR jako k nepříteli a hrozbě jsou rétorická vyhrožování a prohlášení o postupu vývoje jaderného programu. V roce 2007 nastává relativní spolupráce a ústupky z obou stran, které však následují vzájemná nenaplněná očekávání, a jak se zdá, to vývoj poznamenává na delší dobu. Obamova administrativa má pro KLCDR nejpříznivější rétoriku, tedy neoznačuje KLCDR za explicitního nepřítel a ve srovnání s druhým Bushovým volebním obdobím není tolik nátlaková, nicméně se nedá říci, že by Obamova administrativa byla úspěšnější než druhé volební období Bushe. Problematickým faktorem ovšem může být úmrtí Kim Čung-ila a nástup Kim Čung-una, pro kterého sledování jaderného programu může představovat upevnění pozice. Závěrem lze konstatovat, že první zkoumané období je na výměnu výroků velice bohaté, druhé období ze začátku vykazuje pozitivní směr, který však následně končí, a třetí období pokračuje v duchu konce druhého období, nicméně není tak rétoricky agresivní, jako období první.

Krebsův a Jacksonův model rétorického nátlaku, kdy rétorika může být klíčová pro úspěšné politické soutěžení, i když oponent nesdílí hodnoty¹⁹⁰ není v případě USA platný, jelikož, jak bylo prokázáno, politické soutěžení ze strany USA není vzhledem k pokračujícímu jadernému programu úspěšné, přičemž se zdá, že i méně konfliktní prohlášení vůči KLCDR nevedou k naplnění amerického cíle – zastavení severokorejského jaderného programu.

USA a bilaterální vyjednávání

S nástupem Bushovy administrativy dochází ke změně ve způsobu jednání s KLCDR. Bilaterální vyjednávání aplikována předchozí Clintonovou administrativou jsou zaměněna za multilaterální vyjednávání v rámci šestistranných rozhovorů. Bush

¹⁸⁹ DPRK says nuclear test "self-defense" measure against U.S. threat. *Xinhuanet* [online] 2013, [cit. 1. 5. 2015]. Dostupné z: http://news.xinhuanet.com/english/world/2013-02/20/c_132179119.htm

¹⁹⁰ KREBS, Ronald, JACKSON, Patrick Thaddeus. *Twisting Tongues and Twisting Arms: The Power of Political Rhetoric*. *European Journal of International Relations*, 2007, Vol. 13 no. 1, s. 35-65; s. 36

dává přednost multilaterálnímu jednání za účelem větší transparentnosti¹⁹¹ oproti přímému členění severokorejské taktice vyjednávání s cílem nedovolit KLDR manipulaci vyjednávání.¹⁹² Bushova taktika, podpořená událostmi 11. září, se nesla v duchu nevyjednávání.¹⁹³ Nicméně USA jsou Čínou, ale i JK a Japonskem kritizovány za to, že odmítají s KLDR jednat bilaterálně.¹⁹⁴

Nicméně ačkoliv USA ze začátku fungování šestistranných rozhovorů odmítala jednat s KLDR přímo, severokorejská taktika předvedená po prvním kole 6PT vyjednávání nakonec USA dovádí k bilaterálním rozhovorům s KLDR. Během čtvrtého kola 6PT proběhl bezprecedentní počet bilaterálních rozhovorů mezi USA a KLDR.¹⁹⁵ Následující bilaterální jednání mezi KLDR a USA v rámci 6PT se však primárně týkala snahy KLDR vyjednat ústupky ohledně dvou otázek: Banco Delta Asia a vyškrtnutí KLDR ze seznamu států sponzorujících terorismus, přičemž KLDR byla v obou případech úspěšná. Nutno dodat, že KLDR těmito ústupky ze strany USA podmiňovala svou účast v rámci 6PT.

Po vystoupení KLDR z 6PT v roce 2009 se prostor pro vzájemné vyjednávání komplikuje. Tento fakt je současně jedním z limitů analýzy, jelikož neexistují oficiální záznamy z rozhovorů od roku 2009 až 2011 a poté mezi lety 2013 a 2014. To je mimo jiné dáno tím, že KLDR a USA ve vzájemné komunikaci využívají takzvaný Newyorský kanál, tedy komunikaci mezi severokorejskými delegáty v OSN a americkými úředníky.¹⁹⁶ Mezi lety 2011 až 2012 probíhaly, již mimo 6PT, tři rozhovory na vysoké úrovni, konkrétně v červnu 2011 v New Yorku, v říjnu 2011 v Ženevě a v únoru 2012 v Pekingu, které byly iniciovány ČLR.¹⁹⁷

¹⁹¹ SNYDER, Scott. U.S.-North Korean Negotiating Behavior and the Six Party Talks, *The Asia Foundation/Pacific Forum CSIS*. 2007; Conference Papers, s. 1-28; s. 6

¹⁹² SNYDER, Scott. U.S.-North Korean Negotiating Behavior and the Six Party Talks, *The Asia Foundation/Pacific Forum CSIS*. 2007; Conference Papers, s. 1-28; s. 1

¹⁹³ SNYDER, Scott. U.S.-North Korean Negotiating Behavior and the Six Party Talks, *The Asia Foundation/Pacific Forum CSIS*. 2007; Conference Papers, s. 1-28; s. 3

¹⁹⁴ NAKATO, Sachio. Six Party Talks:

The Sixth Round Talks and its Future Prospect. 立命館国際研究. [online]. 2009, [cit. 6. 5. 2015].

Dostupné z: <http://www.ritsumei.ac.jp/acd/cg/ir/college/bulletin/Vol.22-1/03Nakato.pdf>; s. 90

¹⁹⁵ Chronology of U.S.-North Korean Nuclear and Missile Diplomacy. *Arms Control association* [online] 2015 [cit. 6. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.armscontrol.org/factsheets/dprkchron>

¹⁹⁶ ROGIN, Josh. Exclusive: U.S. and North Korea held secret meeting in March. *Foreign Policy*. [online]. 2013, [cit. 6. 5. 2015]. Dostupné z: <http://foreignpolicy.com/2013/04/09/exclusive-u-s-and-north-korea-held-secret-meeting-in-march/>

¹⁹⁷ KWAK, Tae-Hwan, JOO, Seung-Ho. North Korea and Security Cooperation in Northeast Asia. *Ashgate* [online]. 2014, [cit. 7. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.ashgate.com/isbn/9781472417862>; s. 20

V červenci 2013 KLDR na základě čínského urgování¹⁹⁸ nabízí USA jednání na nejvyšší úrovni. Nicméně, vzhledem k americké politice strategické trpělivosti, kdy je ze strany KLDR vyžadován jasný signál vůle ukončit jaderný program, k jednáním na nejvyšší úrovni nedochází.¹⁹⁹

Americké ústupky

Zásadním momentem bilaterálních jednání v rámci 6PT byly otázky týkající se Banco Delta Asia, vyškrtnutí KLDR ze seznamu států podporujících terorismus a specifikace ověřovacího protokolu v kontextu programu na obohacený uran. Joseph R DeTrani poukazuje na fakt, že se USA v tomto případě s cílem větších zisků přepočítaly, protože KLDR nereagovala na jejich tlak ve vyjednávání.²⁰⁰ USA za účelem získat kontrolu nad programem obohaceného uranu uvalila sankce, které zapříčinily zmrazení účtu KLDR v Banco Delta Asia. Nicméně KLDR reagovala odstoupením od 6PT a byla ochotná primárně vyjednávat pouze o tomto bodě.²⁰¹ Problematické bylo načasování, protože USA provedly zmrazení účtu v momentě, kdy se 6PT blížily v rámci čtvrtého a pátého kola šestistranných rozhovorů k dohodě. USA však chtěly získat prostřednictvím ověřovacího protokolu kontrolu nad aktivitami spojenými s obohaceným uranem, kterou však KLDR odmítla. Snaha USA o vynucení lepších podmínek byla nakonec kontraproduktivní, protože se 6PT zasekly na mrtvém bodě, a to do roku 2008, přičemž KLDR trvala na tom, aby byla stáhnuta ze seznamu států sponzorujících terorismus. Až v roce 2008 USA ruší sankce postihující banku a po úmyslném prodlužování lhůty, v rámci které má KLDR být stažena ze seznamu, nakonec USA nemají jinou možnost než provést ústupek.

Nutno dodat, že KLDR americké ústupky vymáhá hrozbou zastavení procesu zmrazení, přičemž celou situaci komplikuje jaderným testem v roce 2006 a

¹⁹⁸ KECK, Zachary. US-North Korea to Hold Bilateral Talks. *The Diplomat* [online]. 2013, [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2013/06/us-north-korea-to-hold-bilateral-talks/>

¹⁹⁹ CHOE, Sang-Hun. North Korea Proposes High-Level Talks With U.S. *The New York Times* [online]. 2013, [cit. 7. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2013/06/16/world/asia/north-korea-proposes-talks-with-us.html>

²⁰⁰ DeTrani, Joseph. Iran, like North Korea, makes harsh demands that suggest intent to walk away from nuclear talks. *The Washington Times* [online] 2015, [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.washingtontimes.com/news/2015/apr/22/joseph-detrani-north-korea-negotiation-lessons-sug/>

²⁰¹ The Six-Party Talks at a Glance. *Arms Control association* [online] 2012 [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.armscontrol.org/factsheets/6partytalks>

raketovými testy. Může se tedy zdát, že americká taktika v tomto případě selhala, jelikož zapříčinila pozastavení 6PT, ale hlavně dovolila jaderný test.

Bilaterální rozhovory 2011–2012

Čína na základě stále zastavených 6PT navrhla, aby se strany pokusily rozhovory obnovit, čemuž měly předcházet bilaterální rozhovory mezi Severem a Jihem a mezi USA a KLDR. Rozhovory se konaly na nejvyšší úrovni a státy si během nich měly vyměnit vzájemná stanoviska. První setkání probíhající v roce 2011 v červnu v New Yorku a v říjnu v Ženevě nepřinesly zásadní průlom.²⁰² Nicméně poslední setkání probíhající v únoru 2012 v Pekingu bylo ukončeno společným stanoviskem, na základě kterého KLDR souhlasila s moratoriem v oblasti jaderných aktivit v Jongbjongu a aktivit spojených s programem na obohacování uranu, jaderných testů a vypuštění raket dlouhého doletu. KLDR také souhlasila s návratem do IAEA struktur, včetně vpuštění inspektorů, kteří by ověřili aktivity v programu na obohacený uran v Jongbjongu a demontáž 5MW reaktoru.²⁰³ Na straně druhé USA obnovily své závazky v dohodě z roku 2005 a přislíbily potravinovou pomoc.²⁰⁴

Únorové jednání bylo pozitivním krokem, nicméně celý proces byl smeten ze stolu v momentě, kdy KLDR v dubnu provedla test vypuštění satelitu na oběžnou dráhu, který zopakovala v prosinci. Vzhledem k tomu, že v mezičase neprobíhala žádná jednání a USA nestanovily nové požadavky, lze severokorejský krok vysvětlit faktem, že na konci 2011 umírá Kim Čong-il nahrazený Kim Čong-unem, který potřebuje upevnit své postavení.

²⁰² KWAK, Tae-Hwan, JOO, Seung-Ho. North Korea and Security Cooperation in Northeast Asia. *Ashgate* [online]. 2014, [cit. 7. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.ashgate.com/isbn/9781472417862>; s. 20

²⁰³ NULAND, Victoria. U.S.-DPRK Bilateral Discussions. *U.S. Department of State* [online] 2012, [cit. 9. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2012/02/184869.htm>

²⁰⁴ KWAK, Tae-Hwan, JOO, Seung-Ho. North Korea and Security Cooperation in Northeast Asia. *Ashgate* [online]. 2014, [cit. 7. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.ashgate.com/isbn/9781472417862>; s. 22

Obamova strategická trpělivost

Od nástupu Obamovy administrativy KLCDR požaduje, aby byla uznána jako země s jadernými zbraněmi, což USA odmítají.²⁰⁵ Obamova administrativa vůči severokorejskému jadernému programu aplikuje politiku tzv. strategické trpělivosti, která vyžaduje, aby KLCDR dala jasný signál, že je ochotná provádět kroky s cílem ukončit jaderný program. Další podmínkou pro obnovu 6PT ze strany USA je, že rozhovorům bude předcházet jednání mezi Severem a Jihem.²⁰⁶

Nicméně od Obamova nástupu KLCDR provedla dva jaderné testy a k obnově 6PT, které mají největší potenciál v procesu denuklearizace Korejského poloostrova, nebyly provedeny žádné průlomové kroky. Politika strategické trpělivosti je tak kritizovaným přístupem, který KLCDR nepřímo podporuje v jejích proliferačních aktivitách za účelem udržení severokorejské ekonomiky.²⁰⁷ Dalším oslabujícím faktorem může být fakt, že strategická trpělivost není taktikou sdílenou všemi účastníky 6PT.

Podle Arlena Spectera je problémem fakt, že USA nedokáže oddělit ostatní oblasti jako lidská práva či snahu změnit režim od otázky jaderného programu, což negativně zasahuje do jednání.²⁰⁸ Arlena Spectera však vidí udržení aktivního dialogu jako klíčový aspekt,²⁰⁹ s čímž se současná Obamova strategická trpělivost neslučuje.

Závěr:

Americká snaha o posouvání vyjednávacích hranic ve spojitosti se severokorejskou taktikou, která, jak se zdá, sama nemá hranice, ukazuje, že bilaterální jednání mezi KLCDR a USA nejsou v zásadě úspěšná. Během zkoumaného období si můžeme povšimnout třech přístupů amerického vyjednávání. První přístup odmítá s KLCDR bilaterálně jednat, což severokorejská taktika rychle mění na druhý přístup,

²⁰⁵ CHANLETT-AVERY, Ema, RINEHART, IAN. North Korea: U.S. Relations, Nuclear Diplomacy, and Internal Situation. *Congressional Research Service [online]* 2014, [cit. 4. 5. 2015]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/nuke/R41259.pdf>; s. 9

²⁰⁶ CHANLETT-AVERY, Ema, RINEHART, IAN. North Korea: U.S. Relations, Nuclear Diplomacy, and Internal Situation. *Congressional Research Service [online]* 2014, [cit. 4. 5. 2015]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/nuke/R41259.pdf>; s. 7

²⁰⁷ CHANLETT-AVERY, Ema, RINEHART, IAN. North Korea: U.S. Relations, Nuclear Diplomacy, and Internal Situation. *Congressional Research Service [online]* 2014, [cit. 4. 5. 2015]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/nuke/R41259.pdf>; s. 8

²⁰⁸ SPECTER, Arlen, Christopher BRADISH.. Dialogue with Adversaries. *Washington Quarterly [online]*. 2007 [cit. 9. 5. 2015]. 30(1), s. 7-24; s. 17

²⁰⁹ SPECTER, Arlen, Christopher BRADISH.. Dialogue with Adversaries. *Washington Quarterly [online]*. 2007 [cit. 9. 5. 2015]. 30(1), s. 7-24; s. 17

který však vykazuje tlak a posouvání vyjednávacích hranic. Odpovědí KLDR je však přinejmenším dojem, že je ochotna veškerý vyjednávací proces zcela znehodnotit, například jaderným či raketovými testy, přičemž není ochotna dělat ústupky bez ústupků amerických a za své ústupky požaduje odměny v podobě potravinové či energetické pomoci. Třetím, stále aktivním přístupem je strategická trpělivost, tedy vyčkávání na první severokorejský krok, ačkoliv KLDR vykazuje vůli s USA vyjednávat, ty bez jasného signálu ukončování jaderného programu s KLDR jednat odmítají. Nicméně během třetího přístupu byly provedeny dva jaderné testy. Může se zdát nepravděpodobné, že by bez vzájemného vyjednávacího kontaktu nastal v této otázce jakýkoliv pozitivní posun. Největších pokroků tak bylo dosaženo během druhého přístupu, ačkoliv z pohledu USA nebyla tato taktika zcela uspokojivá.

USA a jednostranně uvalené finanční sankce

Sankce představují pro americkou politiku nejčastěji využívaný politický nástroj, ale podle některých, například Sang-young Rhyua a Jong-Yun Baea, sankce přestávají být funkčním nástrojem právě díky častému uplatňování.²¹⁰ Právě počet amerických sankcí uvalených na KLDR je ve srovnání se sankcemi ostatních aktérů největší, přičemž USA uvaluje finanční sankce na KLDR z řady důvodů: porušování lidských práv, sponzorování terorismu, ohrožování americké ekonomiky a samozřejmě z důvodu vývoje jaderného programu.²¹¹ Sang-young Rhyu a Jong-Yun Bae však tvrdí, že jsou americké sankce vzhledem k faktu, že KLDR porušuje 14 prvních norem a více jak 42 opatření stanovených institucemi americké vlády, logickým krokem.²¹²

Jak se ovšem zdá, sankce uvalované na KLDR jsou dle Sang-young Rhyua a Jong-Yun Baea kontraproduktivní, a to z následujících důvodů. Zaprvé, sankce vedou k provokativnímu chování severokorejského režimu, což vede k ohrožení bezpečnosti

²¹⁰ RHYU, Sang-young a Jong-Yun BAE. The Politics of Economic Sanctions against North Korea: The Bush Administration's Strategy toward a Multilateral Governance. *Pacific Focus*. [online]. 2010, [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1976-5118.2010.01037.x>; s. 116

²¹¹ RHYU, Sang-young a Jong-Yun BAE. The Politics of Economic Sanctions against North Korea: The Bush Administration's Strategy toward a Multilateral Governance. *Pacific Focus*. [online]. 2010, [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1976-5118.2010.01037.x>; s. 118-119

²¹² RHYU, Sang-young a Jong-Yun BAE. The Politics of Economic Sanctions against North Korea: The Bush Administration's Strategy toward a Multilateral Governance. *Pacific Focus*. [online]. 2010, [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1976-5118.2010.01037.x>; s. 119

nejen USA a jejich spojenců v regionu, ale například i Číny.²¹³ Zadržet, sankce rozhodně nevedou k naplnění amerického cíle, k ukončení jaderného programu. Zatřetí, americké sankce paradoxně ohrožují americkou ekonomiku tím, že neúmyslně podporují KLDR v praní peněz a nelegálních obchodů.²¹⁴

Dalším, velice podstatným důvodem, proč americké sankce nejsou úspěšné, je, že mezi USA a KLDR existuje zanedbatelná obchodní výměna, která má navíc ještě klesající tendenci. Sankce tak nejsou relevantním nástrojem.²¹⁵ V tomto případě se USA neobejde bez pomoci ostatních aktérů, a to zejména ČLR a JK, kteří hrají důležitou roli v udržení severokorejské ekonomiky. Nicméně, jak tvrdí Suk Hi Kim a Mario Martin-Hermosillo, JK a ČLR tvrdší sankční politiku s největší pravděpodobností uplatňovat nebudou, protože to není v jejich strategickém ani ekonomickém zájmu.²¹⁶

Bushovy sankce

Tak, jak je tomu v případě všech zkoumaných aspektů, i v oblasti sankcí se můžeme setkat s rozdílným přístupem Bushovy a Obamovy administrativy. Bushova administrativa na severokorejský režim uvalila do té doby bezprecedentní počet sankcí.²¹⁷ Bushovým cílem sankční politiky bylo izolování KLDR od finančních mezinárodních sítí,²¹⁸ přičemž razil politiku tvrdé linie.²¹⁹ Bushova politika, známá svým unilateralismem, však v roce 2008 vykazuje výraznou změnu, kdy Bushova administrativa připouští, že multilaterální přístup je efektivnější, a své unilaterální

²¹³ RHYU, Sang-young a Jong-Yun BAE. The Politics of Economic Sanctions against North Korea: The Bush Administration's Strategy toward a Multilateral Governance. *Pacific Focus*. [online]. 2010, [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1976-5118.2010.01037.x>; s. 133

²¹⁴ RHYU, Sang-young a Jong-Yun BAE. The Politics of Economic Sanctions against North Korea: The Bush Administration's Strategy toward a Multilateral Governance. *Pacific Focus*. [online]. 2010, [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1976-5118.2010.01037.x>; s. 121

²¹⁵ RHYU, Sang-young a Jong-Yun BAE. The Politics of Economic Sanctions against North Korea: The Bush Administration's Strategy toward a Multilateral Governance. *Pacific Focus*. [online]. 2010, [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1976-5118.2010.01037.x>; s. 123

²¹⁶ KIM, Suk Hi, MARTIN-HERMOSILLO, Mario. The Effectiveness of Economic Sanctions Against a Nuclear North Korea. *North Korean Review* [online]. 2013, [cit. 6. 5. 2015]. Dostupné z: <http://mcfarland.metapress.com/openurl.asp?genre=article&id=doi:10.3172/NKR.9.2.99>; s. 106

²¹⁷ RHYU, Sang-young a Jong-Yun BAE. The Politics of Economic Sanctions against North Korea: The Bush Administration's Strategy toward a Multilateral Governance. *Pacific Focus*. [online]. 2010, [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1976-5118.2010.01037.x>; s. 119

²¹⁸ RHYU, Sang-young a Jong-Yun BAE. The Politics of Economic Sanctions against North Korea: The Bush Administration's Strategy toward a Multilateral Governance. *Pacific Focus*. [online]. 2010, [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1976-5118.2010.01037.x>; s. 118

²¹⁹ BAHNG, Tae-Seop. Connection between "Grand Bargain" and Sanctions on North Korea. *SERI Quarterly*. 2010. 3(1): 122-126; s. 122

sankce tak začíná prosazovat skrz multilaterální mechanismus.²²⁰ Nicméně odezvou na Bushovy sankce bylo provokativní chování severokorejského režimu. Po Bushově uvalení sankcí z důvodu porušování lidských práv na konci roku 2004 následovalo na začátku roku 2005 severokorejské prohlášení, že KLDK drží jaderné zbraně.²²¹ Nicméně zásadní krizi způsobilo uvalení sankcí na Banco Delta Asia v září 2005, na které KLDK reagovala odstoupením od dohody vyjednané v rámci Šestistranných rozhovorů, přičemž KLDK odmítala spolupracovat až do doby, kdy byl účet v Banco Delta Asia obnoven, tedy do roku 2007.²²² Bushova administrativa tak zapříčinila dvojí krizi. První probíhala v rámci neutěšené situace v rámci Šestistranných rozhovorů a druhá následovala po severokorejském jaderném testu, který je často spojován právě se sankcí uvalenou na Banca Delta Asia.²²³ Během jednání ohledně finančního institutu stihla KLDK ještě v roce 2006 provést raketový test Taepodongu 2.

Jak již bylo řečeno, vzhledem k malé vzájemné ekonomické provázanosti mezi americkou a severokorejskou ekonomikou nejsou finanční sankce účinným nástrojem. To však mohly USA nahradit výměnným obchodem s ropou.²²⁴ Bushova administrativa však učinila chybný krok, když svou ropu do KLDK dovážet přestala. Suk Hi Kim a Mario Martin-Hermosillo tvrdí, že by USA měly neefektivní sankce vyměnit za zapojení s KLDK,²²⁵ které by přineslo benefity jak KLDK, tak i USA, a snad by kladně ovlivnilo i vyjednávací proces.

Bushova administrativa se od roku 2007 snažila sankční politiku změnit, respektive svolila k ústupkům, když na základě Šestistranných rozhovorů vyškrtla

²²⁰ RHYU, Sang-young a Jong-Yun BAE. The Politics of Economic Sanctions against North Korea: The Bush Administration's Strategy toward a Multilateral Governance. *Pacific Focus*. [online]. 2010, [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1976-5118.2010.01037.x>; s. 133

²²¹ RHYU, Sang-young a Jong-Yun BAE. The Politics of Economic Sanctions against North Korea: The Bush Administration's Strategy toward a Multilateral Governance. *Pacific Focus*. [online]. 2010, [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1976-5118.2010.01037.x>; s. 122

²²² RHYU, Sang-young a Jong-Yun BAE. The Politics of Economic Sanctions against North Korea: The Bush Administration's Strategy toward a Multilateral Governance. *Pacific Focus*. [online]. 2010, [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1976-5118.2010.01037.x>; s. 122

²²³ RHYU, Sang-young a Jong-Yun BAE. The Politics of Economic Sanctions against North Korea: The Bush Administration's Strategy toward a Multilateral Governance. *Pacific Focus*. [online]. 2010, [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1976-5118.2010.01037.x>; s. 133

²²⁴ RHYU, Sang-young a Jong-Yun BAE. The Politics of Economic Sanctions against North Korea: The Bush Administration's Strategy toward a Multilateral Governance. *Pacific Focus*. [online]. 2010, [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1976-5118.2010.01037.x>; s. 124

²²⁵ KIM, Suk Hi, MARTIN-HERMOSILLO, Mario. The Effectiveness of Economic Sanctions Against a Nuclear North Korea. *North Korean Review* [online]. 2013, [cit. 6. 5. 2015]. Dostupné z: <http://mcfarland.metapress.com/openurl.asp?genre=article&id=doi:10.3172/NKR.9.2.99>; s. 109

KLDR ze seznamu států sponzorujících terorismus a zrušila TWEA (Trading With the Enemy Act).²²⁶ K dalšímu ústupku došlo v otázce Banco Delta Asia, kdy byly zmrazené účty znovu obnoveny. I přesto se ústupky Bushovi administrativy nedají pokládat za úspěšné a to díky právě problematice spojené s Banco Delta Asia, která vyústila v celkem překvapivé severokorejské reakce v podobě jaderného testu, vypuštění rakety a bojkotu Šestistranných rozhovorů.

Obamovy sankce

Bushův přístup tvrdé linie střídá Obamova dvoukolejná politika kladoucí důraz na dialog a sankce.²²⁷ Ve srovnání s Bushem jsou Obamovy sankce vnímány jako reakce na severokorejské jednání, jako byl například druhý jaderný test, raketové zkoušky a potopení jihokorejské lodi. Obama i přes sankce klade důraz na americkou ochotu zapojit se s KLDR. Obamovy sankce tak mohou být vnímány i v kontextu prosazování bezjaderného světa.²²⁸

Obamovu sankční politiku vůči KLDR lze rozdělit na tři fáze. Během první fáze USA uvaluje restriktce na společnosti a individuální osoby, které jsou zapojeny do obchodování s jaderným programem, přičemž přidává dodatečný seznam k sankcím RB OSN. Ve druhé fázi žádá ostatní státy, aby spolupracovaly při uvalení sankcí dle případného listu. První dvě fáze vyžadují spolupráci aktérů mezinárodního společenství, nicméně jejich spolupráce nemůže být vynucena žádným mechanismem. Během třetí fáze však může USA donutit své finanční instituce, aby ukončily spolupráci s finančními institucemi jiných států, za účelem ochrany dolaru, což může vést až k zmrazení účtů bankovních institucí, ačkoliv nejsou americké.²²⁹ Tento scénář nastal i v případě již zmíněné Banco Delta Asia.

Obamova administrativa dlouhodobě posílá severokorejskému režimu signál, že sankce nebudou zrušeny, dokud KLDR neprojeví vůli provést efektivní kroky

²²⁶ RHYU, Sang-young a Jong-Yun BAE. The Politics of Economic Sanctions against North Korea: The Bush Administration's Strategy toward a Multilateral Governance. *Pacific Focus*. [online]. 2010, [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1976-5118.2010.01037.x>; s. 127

²²⁷ BAHNG, Tae-Seop. Connection between "Grand Bargain" and Sanctions on North Korea. *SERI Quarterly*. 2010. 3(1): 122-126 ; s. 122

²²⁸ BAHNG, Tae-Seop. Connection between "Grand Bargain" and Sanctions on North Korea. *SERI Quarterly*. 2010. 3(1): 122-126 ; s. 118

²²⁹ BAHNG, Tae-Seop. Connection between "Grand Bargain" and Sanctions on North Korea. *SERI Quarterly*. 2010. 3(1): 122-126 ; s. 121

s cílem ukončit jaderný program.²³⁰ To ovšem vede k patové situaci, jelikož se nedá předpokládat, že by KLCDR byla ochotná potřebný první krok provést. Za této situace není prostor pro kompromis a celý proces tak zůstává na mrtvém bodě, respektive dochází k zastavení šestistranných rozhovorů a severokorejským provokativním agresivním akcím.

Závěr:

Lze konstatovat, že se americké politice prostřednictvím sankční politiky daří ovlivňovat severokorejský program, nicméně z pohledu USA negativním způsobem. Finanční sankce jako takové jsou zaprvé nefunkčním a zadruhé irelevantním nástrojem. Jejich uplatňování naopak vede k provokativním až agresivním reakcím KLCDR (Viz TABULKA 2 v příloze), přičemž v kontextu severokorejského jaderného programu jsou finanční sankce, jak bylo ukázáno na případu Banca Delta Asia, zcela kontraproduktivní. Americké finanční sankce, jejichž „autorita“ je chatrná už vzhledem k malému propojení severokorejské a americké ekonomiky, nemohou být úspěšné, pokud nedojde k zpřísnění sankcí i ze strany ostatních aktérů, především ČLR a JK. Americké finanční sankce tak plní spíše funkci signálu reagujícího na severokorejské jednání (za Obamovy administrativy), přičemž je americké vládě doporučováno, aby od finančních sankcí z větší části ustoupila ve prospěch zapojení s KLCDR, které by mohlo představovat mnohem efektivnější nástroj vytvářející vhodné podmínky pro vyjednávání. Nicméně současná politika dialogu a sankcí v kontextu strategické trpělivosti nenaznačuje, že by USA byly ochotny přistoupit na výměnu sankcí za zapojení.

JK jako nástroj americké politiky

Jak bylo naznačeno v rozboru jihokorejských administrativ, vzájemný americko-jihokorejský vztah v oblasti severokorejského jaderného programu se dočkal významného upevnění za I Mjong-bakovy vlády. Od roku 2009 I Mjong-bak a Obama sdíleli politiku takzvané *strategické trpělivosti* vůči severokorejskému

²³⁰ CLINTON, Hilary. Remarks at the United States Institute of Peace. U.S. Department of State. [online]. 2009, [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.state.gov/secretary/20092013clinton/rm/2009a/10/130806.htm>

jadernému programu, která kladla následující podmínky: zaprvé, šestistranné rozhovory jsou KLDR otevřené, ale jen v případě, pokud severokorejský režim vyšle signál, že denuklearizaci bere vážně. Zadruhé, šestistranným rozhovorům nebo bilaterálním rozhovorům mezi KLDR a USA musí předcházet rozhovory o denuklearizaci mezi Severem a Jihem. Zatřetí, JK a USA se dohromady snaží změnit přístup ČLR ve prospěch tvrdší politiky vůči KLDR. Posledním bodem sdílené politiky je varování, že po provokaci severokorejského režimu bude následovat zpřísnění sankcí.²³¹ Během I Mjong-bakovy vlády taktéž došlo k rapidnímu poklesu jihokorejské pomoci, respektive to znamenalo konec bezpodmínečné pomoci, která byla specifická pro předcházející vládu Ro Mu-hjōna.²³² Během I Mjong-bakovy vlády se KLDR chovala ve srovnání s předcházející vládou více provokativně, což na straně JK vyvolalo pouze tvrdší přístup.²³³

Současná vláda pokračuje v politice strategické trpělivosti, která je také charakterizována jako pasivně-agresivní přístup.²³⁴ Ani od nástupu prezidentky Pak Kun-hje nedošlo k žádnému významnému posunu v otázce severokorejského jaderného programu, naopak, jak již bylo řečeno, druhé a třetí období, které se nese ve znamení jihokorejské politiky nakloněné americkému přístupu, je obdobím narůstající severokorejské provokace a zhoršení vztahů mezi Severem a Jihem.

Můžeme si tak povšimnout, že USA, zejména od druhé jihokorejské administrativy, využívají JK k prosazování tvrdé politiky na základě následujících kroků. Zaprvé, severokorejský režim dostane jihokorejskou pomoc jen tehdy, pokud prokáže, že chce odstoupit od jaderného programu. Jihokorejská a americká politika dává jasně najevo, že prosazuje dialog ale i sankce zároveň. Podle Bahnga Tae-Seopa obě země koordinují sankční politiku tak, že USA má při uvalování sankcí vůdčí

²³¹ MANYIN, Mark, NIKITIN, Mary, CHANLETT-AVERY, Emma, COOPER, Wiliam, RINEHART, IAN. U.S.-South Korea Relations. . *Congressional Research Service [online]* 2012, [cit. 9. 5. 2015]. <http://fpc.state.gov/documents/organization/191602.pdf>; s. 11

²³² CHANLETT-AVERY, Ema, RINEHART, IAN. North Korea: U.S. Relations, Nuclear Diplomacy, and Internal Situation. *Congressional Research Service [online]* 2014, [cit. 4. 5. 2015]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/nuke/R41259.pdf>; s. 10

²³³ CHANLETT-AVERY, Ema, RINEHART, IAN. North Korea: U.S. Relations, Nuclear Diplomacy, and Internal Situation. *Congressional Research Service [online]* 2014, [cit. 4. 5. 2015]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/nuke/R41259.pdf>; s. 15

²³⁴ MANYIN, Mark, NIKITIN, Mary, CHANLETT-AVERY, Emma, COOPER, Wiliam, NIKITIN, Mary.. U.S.-South Korea Relations. *Congressional Research Service [online]* 2014, [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.fas.org/sgp/crs/row/R41481.pdf>; s.9

úlohu s cílem vytvořit pro JK vedoucí pozice v rozvoji severokorejské ekonomiky.²³⁵ Nicméně, jak dodává, USA a JK „musí nalézt strategii, která nebude zasažena změnou americké a jihokorejské administrativy.“²³⁶

Zadruhé, JK od roku 2009 zásadním způsobem snižuje míru obchodování s KLDR. V roce 2007 činil podíl obchodu s JK v severokorejské obchodní bilanci 37,9 %, který v roce 2009 klesl na 33 %, v roce 2010 na 31,4 % a v roce 2011 již jen na 26,9 %, tedy představoval téměř stejný podíl jako v roce 2005.²³⁷

Zatřetí, zásadním krokem je upevňování spolupráce ve vojenské oblasti, na což KLDR reaguje provokací zaměřenou na USA, ale i JK, a dochází až k eskalaci konfliktu, jako tomu bylo například v roce 2013. Dlouhodobým trnem v oku jsou pro KLDR americko-jihokorejská cvičení Key Resolve Foal Eagle, která probíhají každý rok, přičemž se jedná o největší vojenská cvičení trvající v případě Foal Eagle až dva měsíce. Cvičení vyvolávají tradiční severokorejskou agresivní rétoriku, přičemž cvičení, která následovala po třetím jaderném testu v roce 2013, se konala v nejnapjatější situaci od konce Korejské války.²³⁸ Karin Katz tvrdí, že míra tenze, která je spojena s každoročním vojenským cvičením záleží na okolnostech, respektive na časovém umístění, ale i intenzitě medializace.²³⁹ Množství zapojených vojáků má však mírnou narůstající tendenci,²⁴⁰ což taktéž značí o posilování vzájemných vojenských vztahů. Na Young Lee, Andy Lim a Victor Cha tvrdí, že KLDR reaguje na společná jihokorejsko-americká cvičení od nástupu I Mjong-baka agresivněji,²⁴¹ jelikož I Mjong-bakova administrativa znamenala jasný odklon od KLDR a příklon k tvrdší americké politice. V posledních letech se ve spojitosti se severokorejským vývojem raket a jaderného programu taktéž mluví o rozmístění THAAD. Jižní Korea

²³⁵ BAHNG, Tae-Seop. Connection between “Grand Bargain” and Sanctions on North Korea. *SERI Quarterly*. 2010. 3(1): s. 122-126; s. 126

²³⁶ BAHNG, Tae-Seop. Connection between “Grand Bargain” and Sanctions on North Korea. *SERI Quarterly*. 2010. 3(1): s. 122-126; s. 126

²³⁷ CHOI, Myeong-Hae. China's Strategic Goals in the Kim Jong-Un Era. *SERI Quarterly*, 2012, 5(4), s. 106-113; s. 109

²³⁸ CHA, Victor, NA, Young Lee. Exactly How Provocative are U.S.-ROK Military Exercises?. *Center for Strategic and International Studies* [online]. 2015, [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: http://csis.org/files/publication/150324_Provocative_Military_Exercises.pdf; s. 1

²³⁹ KATZ, Katrin. KEY RESOLVE AND FOAL EAGLE: PAST AS PROLOGUE ON THE PENINSULA?. *Center for Strategic and International Studies* [online]. 2015, [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <http://amti.csis.org/key-resolve-and-foal-eagle/>

²⁴⁰ Key Resolve/Foal Eagle 2013. *Global Security*. [online]. 2013, [cit. 1. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.globalsecurity.org/military/ops/key-resolve-foal-eagle-2013.htm>

²⁴¹ CHA, Victor, NA, Young Lee. Exactly How Provocative are U.S.-ROK Military Exercises?. *Center for Strategic and International Studies* [online]. 2015, [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: http://csis.org/files/publication/150324_Provocative_Military_Exercises.pdf; s. 2

je pod tlakem USA, ale i Číny, která by americký protiraketový komplet zcela jistě nechtěla mít u svých dveří.²⁴² Ačkoliv je problematika THAAD stále v jednání, její vývoj může hodně napovědět o budoucím vztahu, respektive jihokorejském příklonu k USA či naopak ČLR.

Závěr:

Vztah mezi Jižní Koreou a USA, respektive jejich vzájemné kroky ve strategii vůči severokorejskému jadernému programu představuje klíčový aspekt, který ovlivňuje severokorejské chování, potažmo vývoj jaderné problematiky. Během první jihokorejské administrativy, která byla ve srovnání s dvěma následujícími administrativami vůči KLRD umírněná (respektive vedená v čínském duchu bezpodmínečné asistence), byl jaderný program mnohem blíže ke svému ukončení, než tomu tak je od I Mjong-bakovy vlády. Od druhé jihokorejské administrativy se vzájemné americko-jihokorejské kroky více sjednotily, přičemž se upevnila spolupráce ve vojenské oblasti, což podle analýzy časové osy představuje aspekt, na který KLRD reaguje nejviditelněji, a to z pohledu JK a USA negativním způsobem, zahrnujícím pokračující vývoj jaderného programu, který je tolik nežádoucí. Třetí administrativa pokračuje v politice strategické trpělivosti, která je sice otevřená jednání s KLRD, ale je podmíněna viditelnou snahou severokorejského režimu ukončit jaderný program. Přičemž od roku 2008 je evidentní snížení obchodní výměny mezi KLRD a JK, ale také poskytování jihokorejské pomoci KLRD a navýšení sankcí. Odpovědí je severokorejská agresivní rétorika, raketové testování, potopení jihokorejské lodě a ostřelování jihokorejské ostrova v roce 2010, jaderné testy v roce 2009 a 2013 a následující eskalace krize mezi JK a KLRD. To ovšem vede akorát k tvrdším opatřením JK vůči KLRD (jako například připojení JK k Proliferační bezpečnostní iniciativě v roce 2009, jež vznikla na popud USA), které jsou podporovány USA, načež následují další provokativní až agresivní kroky KLRD, což v kontextu politiky strategické trpělivosti vede pouze k ustrnutí vývoje sledujícího ukončení jaderného programu. USA tak skrz JK vývoj severokorejského programu ovlivňovat dokážou, ale kontraproduktivním způsobem, naopak podporujícím KLRD

²⁴² KELLY, Robert. South Korea's THAAD Decision. *The Diplomat* [online]. 2015, [cit. 1. 5. 2015]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2015/04/south-koreas-thaad-decision/>

v pokračování vývoje, které může být ještě více podpořeno, pokud JK odsouhlasí rozmístění amerického protiraketového kompletu. V takovém případě se s největší pravděpodobností celý region bude potýkat s logikou zbrojní spirály, která může mít za následek vyostření vztahů mezi ČLR a USA.

Vliv ČLR na severokorejský jaderný program

ČLR a prohlášení

Následující kapitola se zabývá čínským prohlášením, zejména bílým knihám obrany, které artikulují „*obranu národní suverenity, bezpečnost, teritoriální integritu, zabezpečení zájmů národního rozvoje (...)*“²⁴³, a tak představují primární zdroj pro analýzu čínských prohlášení vůči KLLDR a jeho jaderného programu.

Kapitola bude konkrétně analyzovat následující bílé knihy: Čínská národní obrana v roce 2004 (zveřejněna v prosinci téhož roku); Čínská národní obrana v roce 2006 (zveřejněna v prosinci téhož roku); Čínská národní obrana v roce 2008 (zveřejněna v lednu 2009); Čínská národní obrana v roce 2010 (zveřejněna v březnu 2011); a Čínská bílá kniha obrany 2012: Různorodé zaměstnání čínských armádních sil (zveřejněna v květnu 2013).

Analýza primárně vyhledává následující klíčová slova: Korea, DPRK, nuclear, denuclearization

Čínská národní obrana v roce 2004 (zveřejněna v prosinci téhož roku)

V kapitole Bezpečnostní situace se uvádí, že dialog ohledně jaderné otázky v rámci 6PT dosáhl pokroku v oblasti institucionalizace procesu.²⁴⁴ Nicméně v následujícím odstavci dokument uvádí, že základ 6PT není dostatečně pevný kvůli nejasným faktorům spojeným s jadernou otázkou na Korejském poloostrově.²⁴⁵ V kapitole *Mezinárodní bezpečnostní spolupráce* stojí, že se v roce 2003 ČLR a Rusko podílelo na víceúrovňových jednáních ohledně jaderné otázky na Korejském poloostrově.²⁴⁶ Dokument ke konci zmiňuje, že v říjnu 2003 došlo k setkání mezi ČLR, Japonskem a JK, „*kteří potvrdilo, že tyto tři země budou pracovat dohromady*

²⁴³ Defense Policy. *Ministry of National Defense the People's Republic of China* [online] 2015, [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z: <http://eng.mod.gov.cn/Database/DefensePolicy/index.htm>

²⁴⁴ China's National Defense in 2004 [online] 2004, [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z: <http://fas.org/nuke/guide/china/doctrine/natdef2004.html>, s. 5

²⁴⁵ China's National Defense in 2004 [online] 2004, [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z: <http://fas.org/nuke/guide/china/doctrine/natdef2004.html>, s. 5

²⁴⁶ China's National Defense in 2004 [online] 2004, [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z: <http://fas.org/nuke/guide/china/doctrine/natdef2004.html>, s. 68

(...) k posílení bezpečnostního dialogu týkajícího se odzbrojení a nešíření zbraní, včetně realizace Korejského poloostrova bez jaderných zbraní.“²⁴⁷

Je to vůbec poprvé, kdy čínská bílá kniha mluví o bezjaderném Korejském poloostrově. Strategie je psaná popisně, přičemž zmiňuje pouze již proběhnuté události bez jakéhokoliv plánování postupu v budoucnu. Strategie nikterak necharakterizuje vztah s KLR ani postoj ke severokorejskému jadernému programu.

Čínská národní obrana v roce 2006 (zveřejněna v prosinci téhož roku)

Jedinou poznámku ve spojitosti s KLR nalezneme v první kapitole nazvané Bezpečnostní prostředí, kde stojí, že „KLR provedla jaderný test a raketovou zkoušku, čímž se situace na Korejském poloostrově a v Severovýchodní Asii stává ještě komplexnější a vyzývavější.“²⁴⁸ V kapitole Národní obranná politika pak stojí, že „Čína se staví proti šíření jaderných zbraní a snaží se pokročit v procesu mezinárodního jaderného odzbrojení.“²⁴⁹ Charakter strategie je opět popisový, nenabízí žádné budoucí kroky a vztah ke KLR nekomentuje.

Čínská národní obrana v roce 2008 (zveřejněna v lednu 2009)

V první kapitole Bezpečnostní situace stojí, že „dialog v rámci šestistranných rozhovorů dosáhl úspěchů a napětí v Severovýchodní Asii je menší.“²⁵⁰ Druhá poznámka stojí v čtrnácté kapitole Zbrojní kontrola a odzbrojení, ve které nalezneme, že se „ČLR věnuje denuklearizaci Korejského poloostrova a plně podporuje šestistranné rozhovory týkající se této problematiky,“²⁵¹ přičemž ČLR usnadnila přijetí společných prohlášení, týkajících se implementace postupů.²⁵²

²⁴⁷ China's National Defense in 2004 [online] 2004, [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z: <http://fas.org/nuke/guide/china/doctrine/natdef2004.html>, s. 71-72

²⁴⁸ China's National Defense in 2006 [online] 2006, [cit. 11. 4. 2015]. Dostupné z: <http://chinesejil.oxfordjournals.org/content/6/1/195.full.pdf+html>; s. 198

²⁴⁹ China's National Defense in 2006 [online] 2006, [cit. 11. 4. 2015]. Dostupné z: <http://chinesejil.oxfordjournals.org/content/6/1/195.full.pdf+html>; s. 199

²⁵⁰ China's National Defense in 2008 [online] 2008, [cit. 11. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.mcsstw.org/download/2008DefenseWhitePaper_Jan2009.pdf; s. 5

²⁵¹ China's National Defense in 2008 [online] 2008, [cit. 11. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.mcsstw.org/download/2008DefenseWhitePaper_Jan2009.pdf; s. 53

²⁵² China's National Defense in 2008 [online] 2008, [cit. 11. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.mcsstw.org/download/2008DefenseWhitePaper_Jan2009.pdf; s. 53

Čínská národní obrana v roce 2010 (zveřejněna v březnu 2011)

V první kapitole Bezpečnostní prostředí týkající se Asijko-pacifické oblasti, kde podle strategie jsou problémy, jejichž řešení je v nedohlednu, taktéž stojí explicitní zmínka: „*Je zde přerušované napětí na Korejském poloostrově.*“²⁵³ V desáté kapitole Vojenské kontroly a odzbrojení je ve srovnání s předchozími strategiemi problematice týkající se KLR vymezen větší prostor. Dokument uvádí, že ČLR podporuje mírové řešení a dialog skrz 6PT s cílem denuklearizace Korejského poloostrova, přičemž „*ČLR vždy vnímala celkovou situaci z dlouhodobého hlediska, důrazně vyzývá angažované země k rozvinutí kontaktů a dialogů za účelem vytvoření podmínek pro obnovení šestistranných rozhovorů v co nejkratší době.*“²⁵⁴ V kapitole *Jaderné odzbrojení* stojí, že „*státy s jadernými zbraněmi by se měly připojit k multilaterálním vyjednáním o jaderném odzbrojení.*“²⁵⁵

Čínská bílá kniha obrany 2012: Různorodé zaměstnání čínských armádních sil (zveřejněna v květnu 2013)

Poslední zkoumaný dokument se nevěnuje otázce Korejského poloostrova, jadernému odzbrojení ani KLR jako takové.²⁵⁶ Co se týče řečových aktů předních politických tvůrců ČLR, prohlášení neidentifikují vztah vůči severokorejskému jadernému programu. Řečové akty jsou reaktivní, to znamená, že reagují na proběhlou situaci, přičemž volají po uklidnění vyhocených situací, jako té v roce 2013 po třetím jaderném testu, kdy ministr zahraničních věcí ČLR prohlásil, že „*situace na Korejském poloostrově je citlivá a komplikovaná,*“²⁵⁷ a apeloval na uklidnění situace bez toho, aby zapojené strany jakkoliv reagovaly na provedený test.²⁵⁸

²⁵³ China's National Defense in 2010 [online] 2010, [cit. 12. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.nti.org/media/pdfs/1_1a.pdf?_id=1316627912; s. 4

²⁵⁴ China's National Defense in 2010 [online] 2010, [cit. 12. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.nti.org/media/pdfs/1_1a.pdf?_id=1316627912; s. 41

²⁵⁵ China's National Defense in 2010 [online] 2010, [cit. 12. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.nti.org/media/pdfs/1_1a.pdf?_id=1316627912; s. 39

²⁵⁶ China's 2012 Defense White Paper: The Diversified Employment of China's Armed Forces [online] 2013, [cit. 12. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.uscc.gov/sites/default/files/Research/China's%202012%20Defense%20White%20Paper--The%20Diversified%20Employment%20of%20China's%20Armed%20Forces.pdf>; s. 9

²⁵⁷ China urges calm over Korean Peninsula situation. Xinhuanet. [online]. 2013, [cit. 1. 5. 2015]. Dostupné z: http://news.xinhuanet.com/english/china/2013-02/18/c_132176315.htm

²⁵⁸ China urges calm over Korean Peninsula situation. Xinhuanet. [online]. 2013, [cit. 1. 5. 2015]. Dostupné z: http://news.xinhuanet.com/english/china/2013-02/18/c_132176315.htm

Bezprecedentní výjimkou je však vnímání čínské deklaráce „červené linie“, kterou ohlásila v březnu 2013, kdy čínský ministr zahraničních věcí Wang Yi prohlásil, že „*Korejský poloostrov se nachází přímo u čínského prahu. Máme červenou linii, to je, nedovolíme válku nebo nestabilitu na Korejském poloostrově.*“²⁵⁹ Denuklearizace je pak podle něho jediná možná cesta k míru na poloostrově.²⁶⁰ Je zajímavé, že vyhlášení této „červené linie“ je západními médii vnímáno jako varování pro KLDR. Čínský ministr zahraničních věcí však explicitně nevaroval KLDR ani žádnou jinou ze zapojených stran. Nicméně hlavní čínská zpravodajská agentury Xinhua zveřejnila čínské stanovisko vydané po třetím jaderném testu: „*Důrazně vyzýváme KLDR, aby dostála svým závazkům odstranění jaderných zbraní a zdržela se jakéhokoliv kroku, který by mohl situaci ještě více zhoršit. Zajištění míru a stability na poloostrově a v severovýchodní Asii slouží společným zájmům všech stran.*“²⁶¹

Závěr

Strategie ČLR drží vůči KLDR popisná, nezaujatá stanoviska, bez jakékoliv náznaku nátlaku s cílem denuklearizace. ČLR ve svých strategiích deklaruje cíl bezjaderného Korejského poloostrova na základě upevnování NPT a popis svých aktivit v rámci šestistranných dohod, nicméně strategie postrádají jakýkoliv nástin kroků, které budou do budoucna prováděny. Popis tenzí na Korejském poloostrově s sebou neváže explicitní označení provokatéra. Na druhou stranu strategie nevykazují ani přátelský vztah vůči KLDR. Rétorická prohlášení se nesou ve stejném duchu, tedy objektivního popisu, mající charakter prostředníka zapletených stran, který volá po uklidnění situace a posílení dialogu.

Zlomovým okamžikem je třetí jaderný severokorejský test, respektive čínské prohlášení, označováno západními médii jako „červená linie“. ČLR poprvé vyzývá KLDR, aby dostála svým závazkům. V předchozích obdobích tak KLDR neměla ze strany ČLR téměř na co reagovat, pouze mohla přijmout signál, že si ČLR přeje bezjaderný poloostrov. Nicméně po vydání čínské stanovisko (necelých čtrnáct dní

²⁵⁹ China draws 'red line' on North Korea, says won't allow war on peninsula. Reuters. [online]. 2014, [cit. 2. 5. 2015]. Dostupné z: <http://uk.reuters.com/article/2014/03/08/uk-korea-north-china-idUKBREA2703T20140308>

²⁶⁰ KECK, Zachary. China Draws 'Red Line' on US, Not North Korea. *The Diplomat* [online]. 2014, [cit. 2. 5. 2015]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2014/03/china-draws-red-line-on-us-not-north-korea/>

²⁶¹ China "firmly" opposes DPRK's nuclear test; Yang summons ambassador *Xinhuanet*. [online]. 2013, [cit. 2. 5. 2015]. Dostupné z: http://news.xinhuanet.com/english/china/2013-02/12/c_132166147.htm

poté) KLDR vypouští rakety krátkého a následně středního doletu, na což reaguje RB OSN, zahrnující čínskou kritiku severokorejského chování. KLDR na kroky RB OSN po třech dnech reaguje hrozbou nové formy jaderného testu. Vzhledem k tomu, že se jedná o první čínské prohlášení, které KLDR posílá varovný signál, nelze v tuto dobu říci, zda KLDR svými raketovými testy a hrozbou dalšího jaderného testu po reakci RB OSN přímo reagovala na čínská prohlášení. Pro potvrzení takové domněnky by však bylo potřeba více takovýchto čínských stanovisek. Zajímavým faktorem by pro analýzu byl rozbor nové, doposud nezveřejněné strategie ČLR, která by mohla zohledňovat poslední severokorejský jaderný test. Bylo by přínosné zhodnotit, zdali ČLR mění způsob postoje vůči KLDR i v rámci svých obranných bílých knih, což tato kapitola doporučuje.

ČLR a bilaterální vyjednávání

Bilaterální vyjednávání mezi KLDR a ČLR v oblasti jaderného programu je jedním z největších limitů analýzy, jelikož vzájemná vyjednávání probíhají tajně a záznamy z logických důvodů nejsou zpřístupněny. Limit se projeví jak na hloubce zkoumání, tak i na délce následující kapitoly.

Práce se bude snažit tento limit aspoň částečně překonat výzkumem U.S.-China Economic and Security Review Commission, která na základě záznamů Intelligence Open Source Center US zkoumala ekonomickou a bezpečnostní spolupráci mezi ČLR a KLDR mezi roky 2009 až 2014, na základě kontaktů od nejnižší po nejvyšší úroveň, představující setkání mezi čínským prezidentem a severokorejským vůdcem.²⁶² Důvodem výběru právě tohoto výzkumu je časové období, na které se komise zaměřila.

Mezi roky 2003 až 2008 probíhaly 6PT, ve kterých Čína sehrávala důležitou roli mediátora a například podpořila severokorejské právo na jaderný program pro mírové účely,²⁶³ nicméně oproti USA nesehrávala v rozhovorech oficiálně aktivní roli na bilaterální úrovni. To může být dáno tím, že se opravdu držela role mediátora,

²⁶² CAMPBELL, Caitlin, PILGER, Michael. Diminishing China-North Korea Exchanges: An Assessment. *U.S.-China Economic and Security Review Commission*. [online]. 2015, [cit. 2. 5. 2015]. Dostupné z: http://origin.www.uscc.gov/sites/default/files/Research/Staff%20Research%20Report_Diminishing%20China-North%20Korea%20Exchanges%20-%20An%20Assessment.pdf

²⁶³ Chronology of U.S.-North Korean Nuclear and Missile Diplomacy. *Arms Control association* [online] 2015 [cit. 20. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.armscontrol.org/factsheets/dprkchron>

v kombinaci s faktem, že bilaterální setkávání mezi ČLR a KLCDR probíhala tajně. Nicméně lze jen těžko předpokládat, že by bylo v zájmu ČLR, aby byly 6PT ukončeny z následujících důvodů: na ČLR byl vyvíjen tlak, aby aplikovala svůj vliv na KLCDR – konec 6PT znamená de facto neúspěch ČLR a následně je na ni vyvíjen ještě větší tlak; pokračující jaderný program nepřispívá ke stabilizaci poloostrova – naopak, následující severokorejské jednání zahrnující jaderné a raketové testování vede ke zhoršení situace, které mimo jiné vede k upevňování americké přítomnosti v regionu, což je pro ČLR vysoce nežádoucí. Lze tedy předpokládat, že eventuální bilaterální jednání mezi KLCDR a ČLR byla ze strany Číny neúspěšná, protože nedokázala KLCDR udržet v rozhovorech ani nedokázala usměrnit severokorejské provokace, ačkoliv to bylo v jejím zájmu.

V roce 2009 KLCDR vystoupila z 6PT a je tedy žádoucí pohlédnout na období od roku 2009, zdali se v tomto mezičase vzájemné kontakty posílily či naopak oslabily, respektive zdali dochází ke změně vzájemných vztahů na bilaterální úrovni, což bude provedeno interpretací výsledků U.S.-China Economic and Security Review Commission.

U.S.-China Economic and Security Review Commission

Podle komise dochází od roku 2010 ke klesající tendenci vzájemných konzultací na vysoké úrovni, přičemž v roce 2014 dochází k největšímu poklesu.²⁶⁴ Ačkoliv tento trend výzkum vysvětluje nástupem Kim Čong-una,²⁶⁵ nelze opomenout, že pokles následoval po druhém jaderném testu v roce 2009 a největší pokles přišel po třetím jaderném testu 2013. Co se týče setkání na nejvyšší úrovni, taktéž jeví klesající tendenci: v roce 2009 se jednalo o 2 setkání, v roce 2010 došlo ke 4 setkáním, v roce 2011 k 1 setkání, v roce 2012 ke třem setkáním, ale v roce 2013 a 2014 nedošlo na

²⁶⁴ CAMPBELL, Caitlin, PILGER, Michael. Diminishing China-North Korea Exchanges: An Assessment. *U.S.-China Economic and Security Review Commission*. [online]. 2015, [cit. 3. 5. 2015]. Dostupné z: http://origin.www.uscc.gov/sites/default/files/Research/Staff%20Research%20Report_Diminishing%20China_s_2

²⁶⁵ Online: CAMPBELL, Caitlin, PILGER, Michael. Diminishing China-North Korea Exchanges: An Assessment. *U.S.-China Economic and Security Review Commission*. [online]. 2015, [cit. 3. 5. 2015]. Dostupné z: http://origin.www.uscc.gov/sites/default/files/Research/Staff%20Research%20Report_Diminishing%20China_s_3

nejvyšší úrovni k setkání žádnému.²⁶⁶ Dalším zajímavým výsledkem komise je narůstající bilaterální konzultace mezi JK a ČLR,²⁶⁷ což opět může naznačovat, že se vzájemný sino-severokorejský vztah zhoršuje. Deklarace červené line je dalším ukazatelem zhoršujících se vztahů zasahujících do bilaterálních konzultací.²⁶⁸

Nutno podotknout, že ČLR stále sleduje cíl obnovit 6PT, což je však ztíženo americkou politikou strategické trpělivosti. K malému úspěchu došlo mezi lety 2011 a 2012, kdy na základě čínského apelu došlo k bilaterálnímu jednání mezi USA a KLR, které však bylo následně smeteno severokorejským vypuštěním satelitu. Severokorejská provokace tak ještě více zhoršila čínské naděje na obnovení rozhovorů.²⁶⁹

Závěr:

Kombinace faktorů pokračujících severokorejských agresivních provokací, včetně vývoje jaderného programu (které nejsou v zájmu ČLR), a snížení bilaterální výměny mezi KLR a ČLR v letech 2010–2014 naznačují, že ČLR nemusí mít na KLR takový vliv, respektive že KLR neprovádí Čínou preferované kroky v oblasti jaderného programu. Samozřejmě se vzhledem k nedostatku zdrojů jedná pouze o hypotetickou domněnku, která však nemusí být daleko od pravdy. Na druhou stranu, obchodní výměna, na základě které se KLR stává čím dál závislejší na Číně, však stále narůstá.²⁷⁰ Do budoucna tedy může být zajímavé zjistit, zdali se kombinace bilaterálních konzultací a provokací v rámci jaderného programu bude proměňovat v závislosti na míře obchodní výměny. Snížení bilaterální výměny však může také

²⁶⁶ CAMPBELL, Caitlin, PILGER, Michael. Diminishing China-North Korea Exchanges: An Assessment. *U.S.-China Economic and Security Review Commission*. [online]. 2015, [cit. 3. 5. 2015]. Dostupné z: http://origin.www.uscc.gov/sites/default/files/Research/Staff%20Research%20Report_Diminishing%20China; s. 4

²⁶⁷ CAMPBELL, Caitlin, PILGER, Michael. Diminishing China-North Korea Exchanges: An Assessment. *U.S.-China Economic and Security Review Commission*. [online]. 2015, [cit. 3. 5. 2015]. Dostupné z: http://origin.www.uscc.gov/sites/default/files/Research/Staff%20Research%20Report_Diminishing%20China; s. 3

²⁶⁸ SNYDER, Scott, BYUN, See-won. China-Korea Relations: China's Red Line on the Korean Peninsula. *Comparative Connections A Triannual E-Journal on East Asian Bilateral Relations [online]*, 2014 [cit. 3. 5. 2015]. Dostupné z: http://csis.org/files/publication/1401qchina_korea.pdf; s. 3 -4

²⁶⁹ KECK, Zachary. US-North Korea to Hold Bilateral Talks. *The Diplomat* [online]. 2013, [cit. 3. 5. 2015]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2013/06/us-north-korea-to-hold-bilateral-talks/>

²⁷⁰ LEE, Sang-sook. North Korea-China Treaty of Friendship: New Implications and Current Bilateral Relations. *Korea Focus* [online]. 2011, [cit. 3. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.koreafocus.or.kr/design2/layout/content_print.asp?group_id=103907

značit, že se KLDK dostává ještě do větší izolace než dříve, a to konáním svého jediného spojence. Je tedy otázkou, zdali KLDK bude pokračovat v provokativní politice, nebo své chování usměrní.

ČLR a unilaterálně (ne)uvalené finanční sankce

ČLR, jakožto jediný spojenec KLDK, je ve srovnání s USA opačným extrémem, tedy sankce neuvazuje vůbec. Jak však James Reilly zdůrazňuje, Čína se všeobecně k sankcím staví jako k nástroji, který má oponenta spíše informovat než ho skutečně poznamenat, protože Čína primárně dává přednost svým vlastním národním zájmům.²⁷¹ Výjimku představuje opatření jedné z nejstarších a pěti největších čínských bank, Bank of China,²⁷² která v květnu 2013 uskutečnila kroky, na základě nichž uzavřela účet a ukončila transakce se Severokorejskou zahraniční obchodní bankou, která je v KLDK hlavní bankou zajišťující zahraniční transakce.²⁷³

Nicméně problematika týkající se kroků Bank of China je jedním z limitů výzkumu, a to kvůli nedostupným či nedostatečným zdrojům, na základě kterých by bylo patrné, zda čínská banka provedla kroky z popudu čínské vlády, čímž by se její kroky daly označit jako oficiální unilaterální sankce. Analýza však bude předpokládat, že kroky Bank of China jsou následkem rozhodnutí čínské vlády, a to z následujících důvodů: kroky Bank of China byly provedeny dva měsíce po posledním severokorejském jaderném testu; rozhodnutí předcházely sankce uvalené v rámci RB OSN, které byly Čínou silně podpořeny; přední japonský zpravodajský server Asahi Shimbun tvrdí, že uzavření účtu a ukončení transakcí bude pro severokorejský zahraniční obchod citelné;²⁷⁴ přední čínský úředník na otázky Korejského poloostrova navštívil v dubnu 2013 USA, přičemž podle serveru Asahi Shimbun byl americkou vládou požádán, aby čínská finanční síť ukončila transakce se Severokorejskou zahraniční obchodní bankou.²⁷⁵

²⁷¹ REILLY, James. China's Unilateral Sanctions. THE WASHINGTON QUARTERLY. 2012, [cit. 4. 5. 2015]. 35:4, s. 121-133; s. 2-3

²⁷² Overview Bank of China. Bank of China [online] 2015 [cit. 4. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.boc.cn/en/aboutboc/>

²⁷³ Chinese financial sanction hits N. Korea where it hurts. Asahi Shimbun. . [online]. 2013, [cit. 4. 5. 2015]. Dostupné z: http://ajw.asahi.com/article/asia/korean_peninsula/AJ201305080060

²⁷⁴ Chinese financial sanction hits N. Korea where it hurts. Asahi Shimbun. . [online]. 2013, [cit. 4. 5. 2015]. Dostupné z: http://ajw.asahi.com/article/asia/korean_peninsula/AJ201305080060

²⁷⁵ Chinese financial sanction hits N. Korea where it hurts. Asahi Shimbun. . [online]. 2013, [cit. 4. 5. 2015]. Dostupné z: http://ajw.asahi.com/article/asia/korean_peninsula/AJ201305080060

Pokud budeme předpokládat, že ukončení transakcí mezi čínskou bankou a hlavní severokorejskou bankou zajišťující zahraniční transakce představuje vůbec první unilaterální finanční sankce vůči KLR (kterým předcházela silná podpora sankcí v rámci RB OSN v březnu 2013), pak by se jednalo o velice jasný signál, že ČLR již přestává tolerovat severokorejské jaderné testování. V březnu následujícího roku následovalo stanovisko o čínské „červené linii“, nicméně ještě tentýž měsíc dochází k severokorejskému vypuštění raket krátkého a středního doletu a k hrozbě nové formy jaderného testu.

Nejenže ČLR na KLR nevaluje sankce, ale její obchodování s KLR snižuje účinnost sankcí uvalených USA, Japonskem, JK, včetně sankcí uvalených v rámci RB OSN. Severokorejský režim se tak stává čím dál tím závislejší na Číně. V roce 2002 činil obchod s Čínou 38,9 % zahraničního obchodu, v roce 2005 to bylo již 38,9 %, v roce 2009 činil obchod 52,6 % a v roce 2011 se jednalo o 68,3 %.²⁷⁶ Podle Stephana Haggarda a Marcuse Nolanda však není známo, že by sankce uvalené rezolucí 1718 RB OSN z roku 2006 či jaderný test měly nějaký vliv na obchodní výměnu mezi KLR a ČLR.²⁷⁷ Podle předchozích čísel lze předpokládat, že ani následující sankce a jaderný test v roce 2009 neměli žádný dopad na vzájemné obchodní vztahy. Brendan Taylor navíc tvrdí, že vzhledem k významným čínským investicím například do severokorejské infrastruktury lze čínskou podporu sankcí v rámci RB OSN vnímat spíše pouze jako gesto než jako skutečný úmysl potrestat severokorejské jednání.²⁷⁸

Závěr

ČLR uplatňuje sankce vůči KLR především v rámci RB OSN, přičemž až poslední uvalenou sankci explicitně podpořila. Co se týče unilaterálních sankcí, výzkum předpokládá, že ČLR uvalila pouze jednu finanční sankci, která však vzhledem k enormnímu obchodování a poskytování finanční pomoci nepředstavuje zásadní zásah do severokorejské ekonomiky. Uvalená sankce tak spíše představuje výstrahu, že ČLR netoleruje severokorejské jaderné testování tak, jak tomu bylo

²⁷⁶ CHOI, Myeong-Hae. China's Strategic Goals in the Kim Jong-Un Era. *SERI Quarterly*, 2012, 5(4), s. 106-113; s. 109

²⁷⁷ HAGGARD, Stephan, NOLAND, Marcus. Sanctioning North Korea-The Political Economy of Denuclearization and Proliferation. *Asian Survey*, 2010. Vol. 50, Number 3, s. 539–568; s. 562

²⁷⁸ TAYLOR, Brendan. Does China Still Back North Korea? *Survival* [online] 2013 [cit. 4. 5. 2015]. 55(5), s. 85-91. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00396338.2013.841807>; s. 86

v minulosti. Následné události po ukončení transakcí ze strany jedné z hlavních čínských bank však nenaznačují, že by KLDR chtěla ukončit své aktivity v rámci jaderného programu. Naopak, raketové testování a hrozba jaderného testování v březnu a listopadu 2014 svědčí o opaku. Nicméně, vzhledem k této jediné unilaterálně uvalené čínské „sankci“ nelze s určitostí říci, zdali by eventuálně další Čínou uvalené sankce měly na severokorejský režim opačný, usměrňující efekt. Vzhledem k velké závislosti severokorejské ekonomiky na Číně by nejsilnějším signálem vůči KLDR bylo omezení obchodu a omezení asistence. Vzhledem k prezentovaným číslům je trend spíše opačný, a tak závislost severokorejského režimu na Číně naopak roste. Nicméně je očividné, že Čína je čím dál tím méně ochotná tolerovat severokorejské provokace ohrožující stabilitu poloostrova, což potvrzuje prohlášení o červené linii, podpora sankcí rezoluce 2094 RB OSN, ale právě také reakce čínské banky, která by pro KLDR měla být více než jasným signálem.

Pokud bude Čína opravdu chtít „potrestat“ KLDR a donutit severokorejský režim ukončit jaderný program, lze předpokládat, že právě sankce, snížení obchodní bilance a asistence představují pro ČLR silný nástroj. Otázkou však je, jaká by byla výsledná kalkulace výnosů a ztrát pro Čínu, kdyby tento nástroj použila. Jak již bylo řečeno, Čína uplatňuje politiku na základě ochrany vlastních národních zájmů a lze jen těžko předvídat, jaká by byla reakce KLDR na zásadní zvětšení izolovanosti a v druhé řadě zdali by nedošlo k tolik nechtěnému kolapsu severokorejského režimu dříve, než by došlo k severokorejským ústupkům.

JK jako nástroj čínské politiky

Severokorejský jaderný program představuje jasný destabilizační faktor, přičemž v případě konfliktu by následky, ať už jakéhokoliv charakteru (válka, kolaps KLDR bez války) zasáhly především JK a ČLR. Vzájemná spolupráce je tedy více než žádoucí, přičemž podle Zhimina se cíle ČLR dají dělit na krátkodobý cíl, který znamená stabilitu, a dlouhodobý cíl, který představuje reunifikaci Koreje.²⁷⁹ Ve své podstatě lze říci, že se ČLR v otázce KLDR obává třech základních aspektů. Zaprvé,

²⁷⁹ ZHIMIN, Chen. Embracing the Complexities in China-ROK Relations: A View from China. *Asian Perspective* [online]. 2012, [cit. 4. 5. 2015] 36(2), s. 195-218; s. 205

pokud dojde ke kolapsu severokorejského režimu, ČLR ztratí nárazníkovou zónu vůči USA. Z druhého, pokud KLDK bude pokračovat ve vývoji jaderného programu, podle logiky realismu to státy v regionu povede k posílení svých vojenských kapacit, ale hlavně dojde k upevnění americké přítomnosti, přičemž v současné době je jedním z hlavních témat v JK protiraketový komplet THAAD (Terminal High Altitude Area Defense), který je Jižní Koreji nabízen ze strany USA, což by však mělo dopad i na problematiku Taiwanu,²⁸⁰ a tak celkově na americko-čínské vztahy. Třetí obava se týká otázky unifikace Koreje. Nabízí se otázka, zdali by Jižní Korea, která se stává ekonomicky silným státem, respektive mladá generace Jihokorejců, chtěla participovat na severokorejské integraci, když od Korejské války uběhlo více jak šedesát let a ubývají jak přímí účastníci, tak emoce s tím spjaté. V případě neochoty, ačkoliv na snaze je další otázka, zdali by JK vůbec měla možnost neparticipovat, by se ČLR pravděpodobně potýkala s velkým přísunem Severokorejců. V každém případě je pro ČLR unifikace Koreje tím nejvýhodnějším možným řešením, ale s vizí tohoto scénáře je spojena základní podmínka, a to dobré vztahy mezi Severem a Jihem. Primární cíl čínské politiky je tedy jasný: budovat dobrý vztah s JK a pokusit se ovlivnit jihokorejskou politiku pozitivním směrem ke KLDK. Poté by unifikace či hybridní řešení integrace přineslo ČLR ekonomický profit i udržení vlivu nad Koreou, jehož tradice trvá již několik staletí.

Empirická fakta poukazují na jev, který potvrzuje i Wang Sheng, že pokud JK nesdílí tvrdý americký přístup vůči KLDK, konflikt neeskaluje do takové míry, jako když JK americkou politiku aplikuje.²⁸¹ V námi vymezeném období však převládá jihokorejská politika v duchu amerického přístupu vůči KLDK, respektive severokorejskému jadernému programu, a to zejména během vlády I -baka a Pak Kun-hje. Ačkoliv dochází k upevňování vztahů mezi ČLR a JK, během posledních dvou období se vliv ČLR na jihokorejský přístup vůči KLDK výrazným způsobem neprojevuje. Naopak během prvního období, za vlády prezidenta Mu-hjōna, Jižní Korea vůči severokorejskému jadernému programu razila méně tvrdou politiku, která byla znatelná v pomoci, která byla KLDK poskytována bez kladených jihokorejských podmínek. Pro ČLR je příklon jihokorejské politiky k USA velice nekomfortní, přičemž se jako hlavní aktér šestistranných rozhovorů obává, že zhoršený stav mezi

²⁸⁰ KELLY, Robert. South Korea's THAAD Decision. *The Diplomat* [online]. 2015, [cit. 5. 5. 2015]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2015/04/south-koreas-thaad-decision/>

²⁸¹ WANG, Sheng in : ZHIMIN, Chen. Embracing the Complexities in China-ROK Relations: A View from China. *Asian Perspective* [online]. 2012, [cit. 9. 5. 2015] 36(2), s. 195-218; s. 199

Jihem a Severem neumožní dialog v rámci šestistranných rozhovorů, to vše v kontextu tlaku, který je na Čínu vyvíjen hlavně Američany.²⁸² Přičemž od roku 2008 jsou interakce mezi Severem a Jihem velice slabé.²⁸³ ČLR má však ztíženou pozici tím, že s JK nesdílí vůči KLR tolik společných politických bodů jako s USA – například otázku lidských práv. ČLR se také drží zpět při severokorejských agresivních akcích vůči JK, kdy například neodsoudila severokorejský útok na jihokorejskou loď v roce 2010, což se na domácí jihokorejské politické scéně neobešlo bez tvrdé kritiky vůči Číně.²⁸⁴ Dalším problematickým bodem může být fakt, že jak se zdá, ČLR ve srovnání s USA nemá jasně deklarovanou strategii vůči Jižní Koreji.

Zásadním faktorem vztahů mezi JK a ČLR je ekonomická oblast. Jak již bylo řečeno, JK od druhé jihokorejské administrativy zásadním způsobem snížila pomoc severokorejskému režimu, přičemž i podíl obchodní výměny mezi roky 2007 a 2011 klesl viditelným způsobem²⁸⁵ a JK navýšila vůči KLR sankce. To zapříčiňuje ještě větší závislost severokorejského režimu na Číně, přičemž podle Choi Myeong-Haea, se na jihokorejské domácí scéně střetávají dva přístupy vůči čínskému obchodování v kontextu severokorejského režimu: zaprvé, „zachovat ostražitost vůči čínskému obchodování,²⁸⁶“ a zadruhé, „uznat čínskou roli,²⁸⁷“ přičemž dochází ke střetu dvou eventuálních dopadů – uznání čínské role v severokorejské ekonomice může vést ještě k větší závislosti KLR na Číně, a tedy i odklonu od JK, nebo naopak k popostrčení severokorejské ekonomiky k reformě a otevřenosti.²⁸⁸ Nicméně v případě kolapsu KLR, který může být následován scénářem znovusjednocení, je pro JK více než

²⁸² SNYDER, Scott. China-Korea Relations:

Lee Myung-bak Era: Mixed Picture for China Relations. *Comparative Connections A Triannual E-Journal on East Asian Bilateral Relations [online]*, 2008 [cit. 5. 5. 2015]. Dostupné z: http://csis.org/files/media/csis/pubs/0801qchina_korea.pdf; s. 2

²⁸³ MANYIN, Mark, NIKITIN, Mary, CHANLETT-AVERY, Emma, COOPER, William, NIKITIN, Mary. U.S.-South Korea Relations. *Congressional Research Service [online]* 2014, [cit. 5. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.fas.org/sgp/crs/row/R41481.pdf>; s. 2

²⁸⁴ ANYIN, Mark, NIKITIN, Mary, CHANLETT-AVERY, Emma, COOPER, William, RINEHART, IAN. U.S.-South Korea Relations. *Congressional Research Service [online]* 2012, [cit. 5. 5. 2015]. <http://fpc.state.gov/documents/organization/191602.pdf>; s. 18

²⁸⁵ CHOI, Myeong-Hae. China's Strategic Goals in the Kim Jong-Un Era. *SERI Quarterly*, 2012, 5(4), s. 106-113; s. 109

²⁸⁶ CHOI, Myeong-Hae. China's Strategic Goals in the Kim Jong-Un Era. *SERI Quarterly*, 2012, 5(4), s. 106-113; s. 111

²⁸⁷ CHOI, Myeong-Hae. China's Strategic Goals in the Kim Jong-Un Era. *SERI Quarterly*, 2012, 5(4), s. 106-113; s. 111

²⁸⁸ CHOI, Myeong-Hae. China's Strategic Goals in the Kim Jong-Un Era. *SERI Quarterly*, 2012, 5(4), s. 106-113; s. 111

zásadní, aby s ČLR v ekonomických, potažmo reformních otázkách severokorejské ekonomiky spolupracovala.

Závěr:

ČLR od druhé jihokorejské administrativy neuplatňuje ze svého pohledu úspěšnou politiku ovlivňování jihokorejské strategie vůči KLDR. Naopak, po skončení administrativy Ro Mu-hjona se JK viditelným způsobem přiklání k politice diktované USA, což znamená zásadní snížení jihokorejské asistence severokorejskému režimu, snížení obchodní výměny a navýšení sankcí ze strany JK. Mohlo by se zdát, že to přináší Číně výhody ve formě ještě větší závislosti KLDR na Číně, a tedy i zvýšení politického vlivu. Jak však bylo řečeno, od konce první jihokorejské administrativy dochází ke zvýšení agrese KLDR, ale hlavně pozastavení jakéhokoliv posunu v otázce jaderného programu. Na snadě je otázka, zdali je pro ČLR větší ekonomická závislost KLDR za cenu destabilizace poloostrova výhodná. Naopak lze tvrdit, že nestabilita nutí Čínu pod mezinárodním tlakem reagovat na severokorejské kroky, přičemž by se Čína jinak jakékoliv reakci mohla vyhnout. Pro ČLR je tedy vztah s JK klíčovým faktorem, respektive lze JK vnímat jako zásadní nástroj, jak může Čína narušit americkou strategii, která dle všeho vede akorát k větší zarputilosti severokorejského režimu a destabilizaci poloostrova. Výchozím bodem by však pro Čínu měla být jasná strategie založená na ekonomické spolupráci, kterou by s JK vůči KLDR společně aplikovala. Na základě rozboru vzájemných vztahů vůči KLDR a následných reakcí severokorejského režimu lze tvrdit, že proaktivnější politika ČLR zahrnující deklaraci takovéto strategie v rámci spolupráce s JK by mohla mít vysoký potenciál pozitivně ovlivnit proces v otázce severokorejského jaderného p

Společně aplikovaný vliv USA a ČLR na severokorejský jaderný program

USA a ČLR v rámci 6PT

1. kolo 6PT, probíhající v srpnu 2003

KLDR v rámci 6PT požadovala normalizaci vztahů, ale hlavně dohodu o neútočení ze strany USA, přičemž bez této dohody nebyla ochotna přistoupit na ukončení jaderného programu. Nicméně, USA odmítaly na severokorejský požadavek přistoupit.²⁸⁹ KLDR následně reagovala prohlášením, že brzo otestuje jadernou zbraň, aby dokázala, že ji vlastní. ČLR se během prvního kola nijak výrazně neprojevovala. Nicméně všem rozhovorům předsedala a hostila je v Pekingu. 1. kolo rozhovorů bylo uzavřeno společným prohlášením, že zapojené strany souhlasí s mírovým sledováním bezjaderné Koreje prostřednictvím dialogu.²⁹⁰

2. kolo 6PT, probíhající v únoru 2004

ČLR začala iniciovat druhé kolo již na konci roku 2003, nicméně USA upřednostnily oddělené schůzky s Japonskem a JK. Bush byl otevřený k přistoupení na neformální ujištění o neútočení, na základě kterého KLDR prostřednictvím Číny přislíbila účast na 6PT. Nicméně během druhého kola USA odmítly s KLDR přímo vyjednávat a požadují, aby KLDR učinila ústupek. USA požadují „kompletní, ověřitelné, nezvratné rozebrání jaderného programu,“ známé jako CVID (complete, verifiable and irreversible dismantlement).²⁹¹ KLDR prostřednictvím Číny a Ruska reaguje stanoviskem, že svůj jaderný program zničí, ale nevzdá se mírových jaderných aktivit. Severokorejské stanovisko je podpořeno Čínou i Ruskem, nicméně je odmítnuto USA, včetně Japonska a JK s tím, že státy požadují naprostý konec

²⁸⁹ QUINONES, Kenneth. Prospects for the Six Party Talks and North Korea's Negotiating Tactics. Ckquinones. [online]. 2003, [cit. 6. 5. 2015]. Dostupné z: <http://ckquinones.com/wp-content/uploads/2008/08/2003-12-28-sekai-shuho.pdf>; s.. 2-3

²⁹⁰ The Six-Party Talks at a Glance. *Arms Control association* [online] 2012 [cit. 6. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.armscontrol.org/factsheets/6partytalks>

²⁹¹ GRZELCZYK, Virginie.. Six-Party Talks and Negotiation Strategy: When Do We Get There? *International Negotiation* [online]. 2009, [cit. 6. 5. 2015]. 14(1), s. 95-119. Dostupné z: <http://booksandjournals.brillonline.com/content/journals/10.1163/157180609x406535>; s. 103

jaderného programu, včetně aktivit sledujících mírové využívání jádra.²⁹² Druhé kolo 6PT končí bez společné dohody, ale se společným závěrem, že všechny strany souhlasí s Korejským poloostrovem bez jaderných zbraní.²⁹³ Čína během 2. kola údajně tlačila ostatní členy k sepsání závěrečných stanovisek, nicméně USA se vyhýbaly sepsání detailního postupu, dokud KLDK nepřistoupí na CVID, přičemž samotná Čína ve svém stanovisku CVID nezahrnula.²⁹⁴

3. kolo 6PT, probíhající v červnu 2004

USA navrhují tříměsíční ukončovací fázi jaderného programu, včetně předání záznamu všech aktivit.²⁹⁵ KLDK tříměsíční fázi odmítá z důvodu neproveditelnosti v tak krátkém čase, přičemž souhlasí se zmražením jaderného programu výměnou za kompenzace.²⁹⁶ Účastníci přistupují na kompenzace ve formě dodávek topného oleje z ČLR, Ruska a JK, včetně mnohostranné bezpečnostní smlouvy a zahájení bilaterálních rozhovorů mezi USA a KLDK o ukončení sankcí.²⁹⁷ USA nicméně požaduje, aby KLDK přiznala program obohaceného uranu, což KLDK odmítá.²⁹⁸ Podle čínského prohlášení se KLDK a USA k sobě dostávají blíže, přičemž úspěchem je severokorejské odsouhlasení zmrazení programu, které představuje první krok, a akceptace inspekce v provádění první fáze. KLDK vzhledem k odmítnutí přípravné tříměsíční fáze předkládá poprvé svůj plán na realizaci.²⁹⁹ Nicméně zásadním

²⁹² Chronology of U.S.-North Korean Nuclear and Missile Diplomacy. *Arms Control association* [online] 2015 [cit. 12. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.armscontrol.org/factsheets/dprkchron>

²⁹³ Second Round Six Party Talks Chairman Statement February 2004. *National Committee on North Korea* [online] 3004 [cit. 6. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.ncnk.org/resources/briefing-papers/publications/ChairmanStatement_2ndRound_Sixparty.doc/file_view

²⁹⁴ GRZELCZYK, Virginie.. Six-Party Talks and Negotiation Strategy: When Do We Get There? *International Negotiation* [online]. 2009, [cit. 6. 5. 2015]. 14(1), s. 95-119. Dostupné z: <http://booksandjournals.brillonline.com/content/journals/10.1163/157180609x406535>; s. 102

²⁹⁵ The Six-Party Talks at a Glance. *Arms Control association* [online] 2012 [cit. 6. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.armscontrol.org/factsheets/6partytalks>

²⁹⁶ DPRK FOREIGN MINISTRY SPOKESMAN ON SIX-PARTY TALKS. NCNK.org. [online] 2004, [cit. 11. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.ncnk.org/resources/publications/DPRK_Foreign_minist_Statement_2004.pdf

²⁹⁷ Chronology of U.S.-North Korean Nuclear and Missile Diplomacy. *Arms Control association* [online] 2015 [cit. 12. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.armscontrol.org/factsheets/dprkchron>

²⁹⁸ DPRK FOREIGN MINISTRY SPOKESMAN ON SIX-PARTY TALKS. NCNK.org. [online] 2004, [cit. 11. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.ncnk.org/resources/publications/DPRK_Foreign_minist_Statement_2004.pdf

²⁹⁹ Differences Among Six Parties Narrowed. *China org.cn* [online]. 2004, [cit. 6. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.china.org.cn/english/2004/Jun/99480.htm>

problematickým bodem zůstává CVID, které KLCDR razantně odmítá, přičemž se členové rozhovorů setkali za účelem změny definice.³⁰⁰

ČLR prostřednictvím prohlášení čínského vyslance k 3. kolu 6PT označila sebe sama za poskytovatele mírového dialogu a mediátora, přičemž údajně KLCDR a USA urgovala k předložení konkrétních plánů, což státy také učinily. Čínský vyslanec taktéž prohlásil, že ČLR napomáhá v momentech, kdy rozhovory ustrnují na mrtvém bodě.³⁰¹ Třetí kolo na základě nesouhlasu zejména ohledně přiznání programu na obohacený uran nekončí společnou dohodou, ale pouze odsouhlasením dalšího setkání.

4. kolo 6PT, probíhající v červenci a srpnu 2005

4. kolo probíhalo ve dvou fázích, přičemž 4. kolu předcházela severokorejská prohlášení, že KLCDR vyrobila jaderné zbraně. Nutno dodat, že ustanovení čtvrtého kola byla velkou mírou zásluha Číny, která po Bushově negativní rétorice vůči KLCDR a jaderných aktivitách Jižní Koreji neměla situaci k ustanovení dalších jednání příliš jednoduchou.³⁰² Během čtvrtého kola probíhal bezprecedentní počet bilaterálních jednání mezi USA a KLCDR.³⁰³ Členové rozhovorů přijímají 19. září průlomové společné stanovisko, na základě kterého se KLCDR zavazuje k odstoupení od všech jaderných zbraní, včetně jaderného programu. KLCDR se dále zavazuje k návratu do NPT i IAEA a k smlouvě o denuklearizaci Korejského poloostrova. USA společným stanoviskem potvrzují, že nemají v úmyslu zaútočit na KLCDR nebo intervenovat, a společně s ostatními členy potvrzují vůli poskytnout KLCDR energetickou pomoc.³⁰⁴ Problematickým bodem se ovšem stává jaderný program pro mírové účely, na kterém KLCDR stále trvá a USA ho odmítají. V tomto bodě sehrává důležitou roli Čína podporující právo KLCDR na jaderný program pro mírové účely, přičemž se ostatní

³⁰⁰ GRZELCZYK, Virginie.. Six-Party Talks and Negotiation Strategy: When Do We Get There? *International Negotiation* [online]. 2009, [cit. 6. 5. 2015]. 14(1), s. 95-119. Dostupné z: <http://booksandjournals.brillonline.com/content/journals/10.1163/157180609x406535>; s. 103

³⁰¹ Differences Among Six Parties Narrowed. *China org.cn* [online]. 2004, [cit. 7. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.china.org.cn/english/2004/Jun/99480.htm>

³⁰² GRZELCZYK, Virginie.. Six-Party Talks and Negotiation Strategy: When Do We Get There? *International Negotiation* [online]. 2009, [cit. 6. 5. 2015]. 14(1), s. 95-119. Dostupné z: <http://booksandjournals.brillonline.com/content/journals/10.1163/157180609x406535>; s. 104

³⁰³ Chronology of U.S.-North Korean Nuclear and Missile Diplomacy. *Arms Control association* [online] 2015 [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.armscontrol.org/factsheets/dprkchron>

³⁰⁴ The Six-Party Talks at a Glance. *Arms Control association* [online] 2012 [cit. 7. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.armscontrol.org/factsheets/6partytalks>

členové zavazují k poskytnutí vodního reaktoru.³⁰⁵ KLDR během jednání prohlašuje, že jaderné aktivity nezastaví, dokud neobdrží vodní reaktor, čímž anuluje předchozí společné stanovisko z 19. září.³⁰⁶

5. kolo 6PT, probíhající v listopadu 2005, v prosinci 2006 a únoru 2007

Během první fáze 5. kola nedošlo k žádnému zásadnímu posunu. Japonsko definuje tři problematické body: proces demontování jaderného programu, poskytování finanční a energetické pomoci a bilaterální jednání mezi KLDR a USA a mezi KLDR a Japonskem.³⁰⁷ Nicméně jednání začínají komplikovat uvalené sankce ze strany USA, na základě kterých dochází k zmrazení severokorejských financí v Banca Delta Asia, které se stává hlavním bodem zájmu KLDR. Severokorejci odstupují od 6PT s prohlášením, že se k jednání vrátí, až USA zruší blokaci účtu.³⁰⁸ V září 2006 provádí KLDR svůj první jaderný test, na což v říjnu Čína reaguje prohlášením, že by se 6PT měly obnovit. Druhá fáze pátého kola probíhá v prosinci 2006, přičemž je KLDR ochotná jednat pouze o Banco Delta Asia, nicméně strany souhlasí s dalším setkáním, které následuje v únoru 2007.

V únoru se státy dohodly na procesu, který bude předcházet implementaci dohody z 19. září 2005, tedy že KLDR zmrazí zařízení, deklaruje celý jaderný program a pozve experty IAEA k ověření provádění kroků. KLDR má dostat další dodávku ropy a USA souhlasí, že KLDR vyjme ze seznamu států sponzorujících terorismus. Nicméně implementace byla odložena do Bushova souhlasu, že se KLDR dostane k zmrazenému účtu.³⁰⁹

³⁰⁵ Six-Party Talks achieve breakthrough. *Xinhuanet*. [online]. 2005, [cit. 7. 5. 2015]. Dostupné z: http://news.xinhuanet.com/english/2005-09/20/content_3514438.htm

³⁰⁶ GRZELCZYK, Virginie.. Six-Party Talks and Negotiation Strategy: When Do We Get There? *International Negotiation* [online]. 2009, [cit. 6. 5. 2015]. 14(1), s. 95-119. Dostupné z: <http://booksandjournals.brillonline.com/content/journals/10.1163/157180609x406535>; s. 105

³⁰⁷ Six-Party Talks achieve breakthrough. *Xinhuanet*. [online]. 2005, [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: http://news.xinhuanet.com/english/2005-09/20/content_3514438.htm

³⁰⁸ Chronology of U.S.-North Korean Nuclear and Missile Diplomacy. *Arms Control association* [online] 2015 [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.armscontrol.org/factsheets/dprkchron>

³⁰⁹ North Korea - Denuclearization Action Plan. *U.S. Department of State*. [online] 2007, [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <http://2001-2009.state.gov/r/pa/prs/ps/2007/february/80479.htm>

6. kolo 6PT, probíhající v březnu a říjnu 2007 a prosinci 2008

Březnové kolo je po čtyřech dnech ukončeno ze strany KLCDR, která prohlašuje, že ve vyjednávání nebude pokračovat, dokud USA nezruší zmrazení účtu v Banco Delta Asia.³¹⁰ V červnu KLCDR potvrzuje, že peníze byly převedeny na účet, který KLCDR má u čínské banky. V červenci IAEA prohlašuje, že aktivity v Jongbjongu byly zastaveny. V říjnu dochází k dalším rozhovorům v rámci 6PT, na základě kterých KLCDR souhlasí, že vyřadí z jaderných aktivit plutonium, nebude poskytovat technologie ani materiál třetím stranám a deklaruje jaderný program. Bushova administrativa má stáhnout KLCDR ze seznamu států financujících terorismus, zrušit zákon o obchodování s nepřítelem (Trading with the enemy act) a poskytnout KLCDR topný olej.³¹¹

V prosinci 2007 však americká média přináší zprávu o tom, že americký technický tým objevil na Severokorejci poskytnutých jaderných komponentech stopy obohaceného uranu.³¹² KLCDR následně nesplňuje termín pro deklaraci jaderného programu. USA odpovídají tím, že budou pokračovat v nátlaku na KLCDR, aby deklaraci provedla, požadují však zahrnutí programu obohaceného uranu, který však KLCDR dlouhodobě odmítá. USA záměrně opoždí své dodávky. V červnu KLCDR deklaruje jaderný program Číně a Bush oznamuje, že KLCDR do 45 dnů stáhne ze seznamu. V srpnu však USA lhůtu překračují a KLCDR reaguje tím, že vrátí jaderná zařízení do původního stavu a stále odmítá přikročit na americký požadavek ověřovacího protokolu, který by zahrnoval i obohacený uran. V říjnu se USA a KLCDR setkávají, aby vyřešily problém s ověřovacím protokolem, přičemž se státy dohodnou pouze slovně. USA stahuje KLCDR ze seznamu s tím, že KLCDR slibuje, že poté vyřadí klíčová zařízení z provozu.³¹³ V listopadu KLCDR odmítá, že by se dohodla na odebírání vzorků a že aktivity pozvaných inspektorů jsou limitovány. Poslední rozhovory probíhající v prosinci končí neshodou a americkým prohlášením, že USA nebudou pokračovat v dodávkách. V lednu 2009 KLCDR prohlašuje, že plutonium již

³¹⁰ Chronology of U.S.-North Korean Nuclear and Missile Diplomacy. *Arms Control association* [online] 2015 [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.armscontrol.org/factsheets/dprkchron>

³¹¹ Six Party Talks, October 2007: Second-Phase Actions for the Implementation of the Joint Statement. *National Committee on North Korea* [online] 2007 [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.ncnk.org/resources/publications/Second_Phase_Actions_Oct_07.doc/file_view

³¹² Chronology of U.S.-North Korean Nuclear and Missile Diplomacy. *Arms Control association* [online] 2015 [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.armscontrol.org/factsheets/dprkchron>

³¹³ Chronology of U.S.-North Korean Nuclear and Missile Diplomacy. *Arms Control association* [online] 2015 [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.armscontrol.org/factsheets/dprkchron>

využila k výrobě zbraní. V dubnu KLDK provádí raketový test a následně oznamuje, že opouští 6PT.³¹⁴

Závěr:

ČLR bezpochyby hrála během 6PT klíčovou roli, jelikož byla hostitelem, mediátorem a s jistým vlivem na KLDK se dá předpokládat, že do jisté míry měla moc ovlivnit severokorejský režim. Nicméně nelze konstatovat, že by USA a ČLR byly dohromady v rámci 6PT úspěšné. Zaprvé, jak Yong Chool a Chaesung Chun poukazují, americký cíl CVID se jevil z pohledu KLDK jako naprosto nereálný požadavek.³¹⁵ Odtud pramení první a fundamentální problém, a to že aktéři vnímali definici denuklearizace zcela odlišným způsobem. USA trvaly na úplném zrušení jaderného programu, přičemž KLDK, podpořená Čínou, trvala na udržení jaderného programu pro mírové účely. Tato neshoda nepřímou přispěla k prodlužování rozhovorů, do kterých následně zasáhly další problematrické body jako Banco Delta Asia či otázka ověřovacího protokolu. Nicméně, severokorejské vyjednávání se nakonec vyhnulo implementaci CVID.³¹⁶

Druhou zásadní překážkou byla vnitřní bipolarita, přičemž dva nejsilnější aktéři, ČLR a USA, stáli na opačných stranách,³¹⁷ čímž poskytli KLDK prostor pro manévrování. Nutno podotknout, že severokorejské manévrování nemělo limitů, o čemž svědčí jaderný test či prohlášení, že pokud USA nestáhnou KLDK ze seznamu států podporujících terorismus, KLDK provede kroky k obnově jaderného programu. Neshoda mezi USA a ČLR, respektive absence vzájemné spolupráce, podpořila KLDK v uplatňování brinkmanship diplomacie.³¹⁸ Nicméně Bushův cíl vytvořit

³¹⁴ Chronology of U.S.-North Korean Nuclear and Missile Diplomacy. *Arms Control association* [online] 2015 [cit. 9. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.armscontrol.org/factsheets/dprkchron>

³¹⁵ HA, Yong Chool Ha, CHUN. Chaesung, NORTH KOREA'S BRINKMANSHIP AND THE TASK TO SOLVE THE "NUCLEAR DILEMMA". *ASIAN PERSPECTIVE*, Vol. 34, No. 1, 2010, s. 87-109; s. 90

³¹⁶ HA, Yong Chool Ha, CHUN. Chaesung, NORTH KOREA'S BRINKMANSHIP AND THE TASK TO SOLVE THE "NUCLEAR DILEMMA". *ASIAN PERSPECTIVE*, Vol. 34, No. 1, 2010, s. 87-109; s. 91

³¹⁷ HA, Yong Chool Ha, CHUN. Chaesung, NORTH KOREA'S BRINKMANSHIP AND THE TASK TO SOLVE THE "NUCLEAR DILEMMA". *ASIAN PERSPECTIVE*, Vol. 34, No. 1, 2010, s. 87-109; s. 91-101

³¹⁸ HA, Yong Chool Ha, CHUN. Chaesung, NORTH KOREA'S BRINKMANSHIP AND THE TASK TO SOLVE THE "NUCLEAR DILEMMA". *ASIAN PERSPECTIVE*, Vol. 34, No. 1, 2010, s. 87-109; s. 91-101

mezinárodní koalici aplikující diplomatický a ekonomický tlak³¹⁹ nemohl být úspěšný, pokud nenastala shoda mezi aktéry. Třetím faktorem, který přispěl k neúspěchu rozhovorů, byla ztráta dynamičnosti, zapříčiněná dlouhým trváním.³²⁰ Dlouhé trvání však bylo zapříčiněno posunem vyjednávání ze strany USA za hranici bodu, kdy KLDR byla ještě ochotna akceptovat americké požadavky. Naopak, zvyšování amerických požadavků zapříčinilo, že KLDR za ústupky vyžadovala ústupky ze strany USA, včetně energetické a potravinové pomoci.

Ačkoliv lze tvrdit, že ČLR měla na severokorejské chování vliv, nelze předpokládat, že tento vliv byl neomezený. Čínská role byla bez pochyby klíčová pro udržení rozhovorů, přičemž se ČLR sama musela vyrovnávat s mezinárodním tlakem a snahou KLDR využít jejich spojenectví.³²¹ V tomto okamžiku však lze tvrdit, že ČLR propásala okamžik, kdy mohla svůj vliv na KLDR uplatnit. Naopak se zdá, že byla příliš ochotná činit ústupky či podporovat KLDR. I když po ukončení 6PT v roce 2008 projevila ČLR snahu rozhovory obnovit, kombinace provokativního jednání KLDR a americké politiky strategické trpělivosti čínské snažení smetlo ze stolu. Jak tvrdí Scott Snyder, 6PT měly za následek, že ČLR převzala zodpovědnější roli, respektive byla donucena tak učinit Bushovým multilaterálním přístupem,³²² přičemž v kontextu snahy o obnovení 6PT lze tvrdit, že se této role nadále drží.

6PT poskytly nadějný prostor pro vyjednávání, nicméně jejich ukončení bez jediného úspěšného dopadu na celkový jaderný program a následné tři jaderné testy jsou jasným signálem, že USA a ČLR potřebují najít shodu v zásadních bodech, protože bez definování společné strategie jsou jakékoliv společné snahy neefektivní. Totéž se týká i sankcí v rámci RB OSN.

Zajímavé tvrzení vhodné k zamyšlení nabízí Yong Chool Ha a Chaesung Chun, kteří říkají, že 6PT řeší pouze jadernou otázku bez toho, aby paralelně řešily otázku budoucnosti KLDR. Autoři se však ptají, jak lze vyřešit jadernou KLDR bez

³¹⁹ NAKATO, Sachio. Six Party Talks: The Sixth Round Talks and its Future Prospect. 立命館国際研究. [online]. 2009, [cit. 6. 5. 2015]. Dostupné z:

<http://www.ritsumei.ac.jp/acd/cg/ir/college/bulletin/Vol.22-1/03Nakato.pdf>; s. 89 - 90

³²⁰ HA, Yong Chool Ha, CHUN. Chaesung, NORTH KOREA'S BRINKMANSHIP AND THE TASK TO SOLVE THE "NUCLEAR DILEMMA". *ASIAN PERSPECTIVE*, Vol. 34, No. 1, 2010, s. 87-109; s. 101

³²¹ HA, Yong Chool Ha, CHUN. Chaesung, NORTH KOREA'S BRINKMANSHIP AND THE TASK TO SOLVE THE "NUCLEAR DILEMMA". *ASIAN PERSPECTIVE*, Vol. 34, No. 1, 2010, s. 87-109; s. 100

³²² SNYDER, Scott. U.S.-North Korean Negotiating Behavior and the Six Party Talks, *The Asia Foundation/Pacific Forum CSIS*. 2007; Conference Papers, s. 1-28; s. 6

toho, aby aktéři věděli, kam severokorejský režim směřuje. Bez této odpovědi dle nich nelze vyřešit ani otázku jaderného programu.³²³

Sankce uvalené v rámci RB OSN

Vedle unilaterálních sankcí, které jsou ze strany USA proti KLDR uplatňovány ve velké míře, zatímco ze strany ČLR jsou unilaterální sankce takřka mizivé, uvalují aktéři v rámci RB OSN společné multilaterální sankce. Sankce pod hlavičkou RB OSN byly ve spojitosti se severokorejským jaderným programem během vymezeného období uvaleny na základě celkem tří, respektive čtyř rezolucí. Nicméně lze tvrdit, že i sankce RB OSN jsou ve snaze odradit KLDR od jaderného programu neúspěšné.

Podle Suk Hi Kima a Mario Martin-Hermosilloa sankce OSN mají sice na severokorejský režim velký dopad, nicméně i přes tento fakt nedokážou chování KLDR změnit. Sankce podle autorů selhávají, protože ne všechny státy uplatňují sankce tak důsledně, jako je tomu v případě USA.³²⁴ Autoři tvrdí, že neúspěšnost sankcí RB OSN spočívá ve třech základních problémech. Zaprvé, sankce nemohou mít na KLDR takový dopad, pokud je severokorejská ekonomika stabilizována obchodováním s Jižní Koreou a především Čínou. Zadruhé, sankce nemohou být tak úspěšné už jen z důvodu, že severokorejská ekonomika je centrálně plánované hospodářství, a tak sankce mají menší dopad, než by měly na ekonomiku tržní. Zatřetí, severokorejská politika soběstačnosti na zahraničním obchodě v sociálním kontextu konfucianství taktéž snižuje účinnost sankcí.³²⁵ To, že nejsou sankce úspěšné, ovšem neznamená, že severokorejský režim neovlivňují.

Reakcí na sankce uvalené po prvním jaderném testu bylo severokorejské odmítnutí Šestistranných rozhovorů. Podle Bahnga Tae-Seopa, severokorejský režim v tomto případě uplatnil klasický příklad brinkmanship diplomacie, kdy po odstoupení od Šestistranných rozhovorů požadovala od JK a USA zrušení sankcí, ovšem ve stejnou dobu se pokoušela získat od ČLR a JK ekonomickou asistenci, čímž

³²³ HA, Yong Chool Ha, CHUN. Chaesung, NORTH KOREA'S BRINKMANSHIP AND THE TASK TO SOLVE THE "NUCLEAR DILEMMA". *ASIAN PERSPECTIVE*, Vol. 34, No. 1, 2010, s. 87-109; s 105-106

³²⁴ KIM, Suk Hi, MARTIN-HERMOSILLO, Mario. The Effectiveness of Economic Sanctions Against a Nuclear North Korea. *North Korean Review* [online]. 2013, [cit. 6. 5. 2015]. Dostupné z: <http://mcfarland.metapress.com/openurl.asp?genre=article&id=doi:10.3172/NKR.9.2.99>; s.99

³²⁵ KIM, Suk Hi, MARTIN-HERMOSILLO, Mario. The Effectiveness of Economic Sanctions Against a Nuclear North Korea. *North Korean Review* [online]. 2013, [cit. 6. 5. 2015]. Dostupné z: <http://mcfarland.metapress.com/openurl.asp?genre=article&id=doi:10.3172/NKR.9.2.99>; s. 105-106

sankce oslabila.³²⁶ Po sankcích reagujících na poslední jaderný test, jež byly bezprecedentně podpořeny Čínou, následovalo severokorejské prohlášení, že „*KLDR má právo na preemptivní jaderný útok na USA.*“³²⁷

Rezoluce 1718

Sankce uvalené na základě rezoluce 1718 RB OSN byly sice podpořené Čínou, nicméně byla implementována méně přísná opatření, než jaká prosazovaly USA. ČLR taktéž ve srovnání s USA byla mnohem pomalejší ve svých reakcích.³²⁸ I tak byla rezoluce schválena relativně rychle, a to během šesti dnů.³²⁹ Zásadním rozdílem bylo, že USA chtěla do rezoluce začlenit článek 42 kapitoly VII, který zajišťuje vojenské vynucení opatření,³³⁰ což ČLR rezolutně odmítla.³³¹ Rezoluce stanovila cestovní zákazy, uvalila sankce na luxusní zboží, dovolovala kontroly severokorejského karga a založila monitorující komisi.³³² USA si od rezoluce slibovaly, že KLDR donutí k návratu k Šestistranným rozhovorům,³³³ což se nestalo. KLDR reagovala velice rychle prohlášením, že chce mír a dialog, ale pokud bude ohrožena její suverenita, je připravená zasadit nelítostný zásah, přičemž rezoluci

³²⁶ BAHNG, Tae-Seop. Connection between “Grand Bargain” and Sanctions on North Korea. *SERI Quarterly*. 2010. 3(1): s. 122-126 s. 125

³²⁷ KIM, Suk Hi, MARTIN-HERMOSILLO, Mario. The Effectiveness of Economic Sanctions Against a Nuclear North Korea. *North Korean Review* [online]. 2013, [cit. 6. 5. 2015]. Dostupné z: <http://mcfarland.metapress.com/openurl.asp?genre=article&id=doi:10.3172/NKR.9.2.99>; s. 103

³²⁸ North Korea’s Nuclear Test. The Fallout: *Crisis Group Asia Briefing* N°56, [online] 2006 [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.crisisgroup.org/~media/Files/asia/north-east-asia/north-korea/b56_north_koreas_nuclear_test__the_fallout.pdf; s. 5

³²⁹ NOLAND, Marcus. The (Non-) Impact of UN Sanctions on North Korea. *Asia policy [online] 2009 [cit. 8. 5. 2015] number 7, s. 61–88. Dostupné z: http://www.nbr.org/publications/asia_policy/preview/AP7_NKSanctions_preview.pdf; s. 65*

³³⁰ NOLAND, Marcus. The (Non-) Impact of UN Sanctions on North Korea. *Asia policy [online] 2009 [cit. 8. 5. 2015] number 7, s. 61–88. Dostupné z: http://www.nbr.org/publications/asia_policy/preview/AP7_NKSanctions_preview.pdf; s. 66*

³³¹ Explanatory Remarks by Ambassador Wang Guangya at the Security Council After Taking Vote On Draft Resolution on DPRK Nuclear Test [online] 2006 [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.china-un.org/eng/smhwj/2006/t276121.htm>

³³² North Korea’s Nuclear Test. The Fallout: *Crisis Group Asia Briefing* N°56, [online] 2006 [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.crisisgroup.org/~media/Files/asia/north-east-asia/north-korea/b56_north_koreas_nuclear_test__the_fallout.pdf; s. 5

³³³ North Korea’s Nuclear Test. The Fallout: *Crisis Group Asia Briefing* N°56, [online] 2006 [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.crisisgroup.org/~media/Files/asia/north-east-asia/north-korea/b56_north_koreas_nuclear_test__the_fallout.pdf; s. 14

označila za výsledek americké politiky³³⁴ a taktéž prohlásila, že „je směšné, pokud si Bushova skupina myslí, že sankce dostanou KLDR na kolena.“³³⁵

Marcus Noland tvrdí, že sankce uvalené v roce 2006 neměly na KLDR žádný dopad, respektive nepostihly severokorejský obchod s ČLR a JK, čímž podle autora Čína i Jižní Korea severokorejský program akceptuje.³³⁶ Po uvalení sankcí se obchodní výměna mezi ČLR a KLDR propadla na necelého půl roku, po němž však opět získala rostoucí tendenci.³³⁷ V případě JK se obchod omezil na 8 měsíců, po kterých taktéž nabyl rostoucí tendenci.³³⁸

Rezoluce 1874

Rezoluce 1874 byla implementována na popud Obamy, který založil pracovní implementační skupinu po druhém severokorejském jaderném testu provedeném v květnu 2009.³³⁹ Proces pracovní implementační skupiny byl však zdržován zejména ze strany Číny.³⁴⁰ USA opět prosazují zahrnutí článku 42 kapitoly VII, jehož implementace je opět odmítnuta Čínou. Nicméně ČLR apeluje na KLDR, aby dostála svým závazkům denuklearizace a vrátila se k šestistranným rozhovorům.³⁴¹ Čínský „minimalistický přístup“³⁴² mimo jiné neprosazuje sankce na luxusní zboží. Rezoluce

³³⁴ Full Text: North Korea statement. BBC. [online]. 2006, [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/6058316.stm>

³³⁵ Full Text: North Korea statement. BBC. [online]. 2006, [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/6058316.stm>

³³⁶ NOLAND, Marcus. The (Non-) Impact of UN Sanctions on North Korea. *Asia policy [online] 2009 [cit. 9. 5. 2015] number 7, s. 61–88. Dostupné z: http://www.nbr.org/publications/asia_policy/preview/AP7_NKSanctions_preview.pdf; s. 62*

³³⁷ NOLAND, Marcus. The (Non-) Impact of UN Sanctions on North Korea. *Asia policy [online] 2009 [cit. 9. 5. 2015] number 7, s. 61–88. Dostupné z: http://www.nbr.org/publications/asia_policy/preview/AP7_NKSanctions_preview.pdf; s. 69*

³³⁸ NOLAND, Marcus. The (Non-) Impact of UN Sanctions on North Korea. *Asia policy [online] 2009 [cit. 9. 5. 2015] number 7, s. 61–88. Dostupné z: http://www.nbr.org/publications/asia_policy/preview/AP7_NKSanctions_preview.pdf; s. 70*

³³⁹ NIKITIN, Mary, MANYIN, Mark, CHANLETT-AVERY, Emma, NANTO, Dick. North Korea's Second Nuclear Test: Implications of U.N. Security Council Resolution 1874 *Congressional Research Service [online] 2010, [cit. 9. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.fas.org/sgp/crs/nuke/R40684.pdf>; s. 1*

³⁴⁰ NIKITIN, Mary, MANYIN, Mark, CHANLETT-AVERY, Emma, NANTO, Dick. North Korea's Second Nuclear Test: Implications of U.N. Security Council Resolution 1874 *Congressional Research Service [online] 2010, [cit. 9. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.fas.org/sgp/crs/nuke/R40684.pdf>; s. 10*

³⁴¹ UN Resolution 1874 and Sanctions Resources. *National Committee on North Korea [online] 2009 [cit. 12. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.ncnk.org/resources/publications/un-resolution-1874-and-sanctions-resources>*

³⁴² NIKITIN, Mary, MANYIN, Mark, CHANLETT-AVERY, Emma, NANTO, Dick. North Korea's Second Nuclear Test: Implications of U.N. Security Council Resolution 1874 *Congressional Research Service [online] 2010, [cit. 9. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.fas.org/sgp/crs/nuke/R40684.pdf>; s. 2*

zesiluje předešlé sankce v rámci rezoluce 1874, přičemž jsou rozšířena o zbrojní embargo.³⁴³

KLDR na rezoluci reagovala prohlášením, že „*veškeré nově extrahované plutonium bude využito na výrobu zbraní, (...) rezoluce je aktem USA proti suverenitě KLDR (...), je téměř nemožné, aby se KLDR vzdala jaderných zbraní.*“³⁴⁴

Sankce však vzhledem k dalšímu upevnění obchodu mezi ČLR a KLDR nelze pokládat za úspěšné, přičemž Mary Beth Nikitin a její kolegové z Congressional Research Service tvrdí, že naopak KLDR byla sankcemi podpořena k proliferačním obchodům.³⁴⁵ Pokud by sankce měly zásadní dopad na severokorejský režim, nelze předpokládat, že by KLDR byla ochotna svůj jaderný test opakovat, jak však v roce 2013 učinila.

Rezoluce 2087

Na konci 2012 KLDR svým vypuštěním satelitu, a tedy použitím rakety dlouhého doletu, porušila rezoluci 1718 a 1874, za což na severokorejský režim byly uvaleny další sankce, požadující mimo jiné zastavení jaderného programu.³⁴⁶ Rezoluce zpřísnila předcházející sankce rozšířením seznamu severokorejských entit a osob, včetně finančních institucí.³⁴⁷

KLDR tradičně odpověděla agresivní rétorikou, včetně prohlášením, že „*se zaopatří všemi možnými fyzickými odpověďmi, jako rozšířením vojenských kapacit, včetně jaderného odstrašení.*“³⁴⁸ Nicméně jak Han Dong-ho tvrdí, sankce akorát

³⁴³ UN Resolution 1874 and Sanctions Resources. *National Committee on North Korea* [online] 2009 [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.ncnk.org/resources/publications/un-resolution-1874-and-sanctions-resources>

³⁴⁴ UN Resolution 1874 and Sanctions Resources. *National Committee on North Korea* [online] 2009 [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.ncnk.org/resources/publications/un-resolution-1874-and-sanctions-resources>

³⁴⁵ NIKITIN, Mary, MANYIN, Mark, CHANLETT-AVERY, Emma, NANTO, Dick. North Korea's Second Nuclear Test: Implications of U.N. Security Council Resolution 1874 *Congressional Research Service* [online] 2010, [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.fas.org/sgp/crs/nuke/R40684.pdf>; s. 16

³⁴⁶ Security Council Condemns Use of Ballistic Missile Technology in Launch by Democratic People's Republic of Korea, in Resolution 2087 (2013). United Nations [online] 2014 [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.un.org/press/en/2013/sc10891.doc.htm>

³⁴⁷ The UN Security Council Responds to North Korea's Launch. United States Mission to the United Nations [online] 2013, [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: <http://usun.state.gov/briefing/statements/203171.htm>

³⁴⁸ HAN, Dong-Ho. United Nations Security Council Resolution 2087 and North Korea's Response. *Korea Institute for National Unification* [online] 2013 [cit. 10. 5. 2015] Dostupné z: https://www.kinu.or.kr/eng/pub/pub_05_01.jsp?bid=EINGINSIGN&page=1&num=128&mode=view&category=; s. . 2

KLDR podpořily v brinkmanship diplomacii,³⁴⁹ která v únoru 2013 vygradovala třetím jaderným testem.

Rezoluce 2094

Poslední implementovaná rezoluce je zároveň zlomovým okamžikem v přístupu ČLR vůči severokorejskému jadernému testování. Ačkoliv rezoluce opět nezahrnuje článek 42 kapitoly VII, jedná se doposud o nejtvrdší sankce vůči KLDR, které vyšly primárně ze spolupráce mezi USA a ČLR.³⁵⁰ Sankce rozšiřující předchozí opatření zpřísňují finanční restrikce tím, že jejich uplatňování je pro všechny státy povinné. Jedná se například o zmrazení finančních transakcí, které by mohly financovat severokorejský jaderný program.³⁵¹ Rezoluce taktéž zlomově ukládá všem státům povinnost inspekce severokorejského karga, což v minulosti ČLR odmítala.³⁵² ČLR tak posílá jasný signál severokorejskému režimu, že již nadále nehodlá tolerovat severokorejské jaderné testování, které Číně vytváří nepohodlné podmínky, včetně upevňování pozice USA v regionu. Ačkoliv ČLR nadále pokračuje ve své roli podporovatele severokorejské ekonomiky, sankce uvalené rezolucí způsobují severokorejskému režimu ve srovnání s minulými sankcemi znatelnější překážky. Jak však bylo ukázáno na všech případech, je to nakonec Čína, která určuje, do jaké míry bude KLDR zasažena.

Závěr:

Při uvalování sankcí pod hlavičkou RB OSN je klíčovým aktérem především Čína (ačkoliv její kroky jsou často totožné s Ruskem), která kromě poslední implementované rezoluce razí minimalistickou politiku, přičemž v kontextu jejího

³⁴⁹ HAN, Dong-Ho. United Nations Security Council Resolution 2087 and North Korea's Response. *Korea Institute for National Unification* [online] 2013 [cit. 10. 5. 2015] Dostupné z: https://www.kinu.or.kr/eng/pub/pub_05_01.jsp?bid=EINGINSIGN&page=1&num=128&mode=view&category=; s.

³⁵⁰ LIJIAN, Sun. A Strong Signal of China-US Cooperation on North Korea. *China Focus*. [online]. 2013, [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.chinausfocus.com/peace-security/a-strong-signal-of-china-us-cooperation-on-north-korean/>

³⁵¹ CHA, Victor, KIM, Ellen. UN Security Council Passes New Resolution 2094 on North Korea. *Strategic and International Studies* [online]. 2013, [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: <http://csis.org/publication/un-security-council-passes-new-resolution-2094-north-korea>

³⁵² DERMODI, Lawrence. 11 Mar. 2013: The challenge of implementing the new sanctions against North Korea. *Stockholm International Peace Research Institute* [online] 2013 [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.sipri.org/media/expert-comments/dermody_northkorea

obchodování, a tedy podporování severokorejské ekonomiky, je úspěšnost sankcí již na samém začátku znemožněna.

USA ve srovnání s ČLR aplikují opačnou politiku, tedy maximalistický přístup za účelem dosažení co nejpřísnějších sankcí, včetně snahy implementovat článek 42 Kapitoly VII, který by zajistil vojenské vynucení implementované sankcí. Nicméně kvůli nutnosti konsensu a čínské možnosti využít právo veta se v případě KLDR de facto uplatňují ty sankce, které je Čína (potažmo Rusko) ochotna přijmout.

Sankce vyvolávají provokativní chování severokorejského režimu a od jejich uvalování nedošlo v oblasti jaderného programu k posunu, který by naznačoval, že je KLDR ochotna vývoj jaderného programu zastavit. Naopak, po uvalení sankcí následovaly další dva jaderné testy, tudíž nelze sankce RB OSN označit za úspěšné a nelze tedy ani tvrdit, že se USA a Číně dohromady daří pozitivním způsobem vývoj jaderného programu ovlivnit, ačkoliv při implementaci posledních sankcí se čínský přístup ve srovnání s předešlými rezolucemi vůči KLDR zpřísnil. O směru čínské politiky by však hodně napověděl eventuálně další severokorejský test. Nicméně vzhledem k potenciální destabilizaci poloostrova, které se ČLR tolik obává, se výzkum přiklání k možnosti, že by ČLR článek 42 opět nepodpořila.

Závěr

Analýza se snažila nalézt odpověď na otázku, do jaké míry (a zdali vůbec) se USA a ČLR (zvláště i dohromady) daří ovlivnit severokorejské chování v oblasti jaderného programu. Výsledek byl zkoumán ve vztahu ke čtyřem nástrojům, které na základě empirického zkoumání ve vymezeném období byly vyhodnoceny jako nejčastěji používané nástroje jak americké, tak čínské politiky, přičemž dva z těchto definovaných nástrojů požívali aktéři společně (sankce RB OSN) či ve stejnou chvíli (6PT).

Pokud se jedná o ovlivňování KLDR, výsledkem analýzy je tvrzení, že USA jsou ve srovnání s ČLR ve svém ovlivňování méně úspěšní, jelikož ovlivňují severokorejský jaderný program zásadně ve svůj neprospěch. Z prohlášení USA je patrný odklon od nepřátelského vztahu vůči KLDR (Bushova administrativa v období 2002–2006) nahrazený snahou aplikovat nátlak společně s ostatními aktéry mezinárodního společenství (Bushova administrativa 2006–2010) až k ultimátnímu přístupu (Obamova administrativa 2010–2014), který přechází od nátlakové politiky ke strategii vyčkávání. Ačkoliv by se mohlo zdát, že KLDR bude nejvíce nakloněná ke spolupráci v posledním období, kdy je na ni vytvářen nejmenší nátlak, pravdou je, že od roku 2009 vykazuje větší míru provokace, včetně dvou jaderných testů. I když by tento faktor mohl být zapříčiněn přílišným tlakem ke konci Bushovy administrativy, během následujících let měli USA a KLDR možnost situaci stabilizovat, k čemuž ale nedošlo. Dalším faktorem jsou narůstající sankce, které jsou typické pro druhou polovinu zkoumaného období. Ačkoliv se zdá, že bilaterální sankce KLDR příliš nezatěžují, severokorejská reakce na jejich uvalování je provokativní až agresivní. Nicméně se zdá, že touto provokací se KLDR snaží dostat USA k vyjednávacímu stolu, což je ovšem z Obamovy strany podmíněno jasným signálem, že má KLDR opravdu zájem ukončit svůj jaderný program. Posledním, ovšem dle výsledků zásadním nástrojem v americké politice vůči severokorejskému jadernému programu je postavení Jižní Koreje. Jižní Korea se vzhledem ke kontextu rozděleného poloostrova stává cenným prostředníkem v ovlivňování severokorejského chování. Nicméně od nástupu I Mjong-baka se Jižní Korea orientuje na americký přístup, který zaprvé zhoršuje mezikorejské vztahy, zadruhé vzhledem k upevňování amerického postavení v regionu ohrožuje čínské zájmy a zatřetí je JK

jako nástroj v rukou USA využívána konfliktním způsobem, o čemž svědčí krize v roce 2013, kdy došlo k největší eskalaci konfliktu od ukončení války.

Závěrem analýzy je tvrzení, že USA nebude schopna ovlivnit vývoj severokorejského jaderného programu ve svůj prospěch, pokud neučiní následující kroky: zaprvé, Jižní Koreu nebude využívat primárně konfliktním způsobem. Pokud nebude s JK spolupracovat nejvýraznějším způsobem ve vojenské oblasti, nejen že je zde prostor pro zmírnění severokorejských provokativních akcí, ale i zmírnění čínských obav z amerického upevnování postavení v oblasti. Právě společné kompromisní americko-čínské východisko je druhým faktorem, bez kterého se USA ve snaze ovlivňování severokorejského jaderného programu neobejde. Zatřetí, politika strategické trpělivosti nejen že vede k provokativním akcím s cílem dovést USA k vyjednávání a zvětšuje pravděpodobnost proliferačních aktivit KLDŘ, ale časovým odstupem od konce 6PT zvyšuje pravděpodobnost, že eventuální jednání nebudou pokračovat v bodě, ve kterém skončila. USA by tak místo vyčkávání měly být ochotny ustoupit a udělat první krok a začít dialog, který by byl lepší variantou než nechat KLDŘ činit další kroky k destabilizaci poloostrova.

Dalším závěrem analýzy je tvrzení, že ČLR se chování severokorejského režimu v oblasti jaderného programu daří ovlivňovat, ale z pohledu ČLR opět negativním způsobem, nicméně v mnohem menší míře a ne přímým způsobem, než jak je tomu v případě USA. Důvodem tohoto tvrzení je čínská podpora severokorejské ekonomiky, která zapříčiňuje jejich větší závislost na Číně, ale také nepřímou podporu KLDŘ v proliferačních obchodech. Čínská podpora KLDŘ zmírňuje dopad amerických, ale i mezinárodních sankcí. V tomto případě je na snadě otázka, zdali má KLDŘ vůbec důvod vyjednávat. Vzhledem ke zřetelnému zhoršení vztahů mezi Severem a ČLR, jsou na jedné straně její provokativní akce logickým krokem, pokud se nechce stát naprosto závislá a tedy potenciálně manipulovatelná Čínou. Doposud relativně vágní rétorika ČLR vůči KLDŘ vykazuje jistý posun a v kombinaci s poklesem bilaterálních jednání je patrné, že ČLR není ochotna severokorejskou provokaci tolerovat. Průlomovým krokem jsou taktéž první sankce, a ačkoliv nad nimi visí otazník, zdali je lze pokládat za oficiální sankce uvalené čínskou vládou, přesto vysílají KLDŘ jasný signál. Na druhou stranu, pokud ČLR opravdu bude chtít potrestat KLDŘ a dovést poloostrov k denuklearizaci, ekonomická a další pomoc je jasným klíčem. Nicméně již nyní provádí ČLR politické kroky k posílení spolupráce s JK, a to v rámci ekonomické oblasti, což lze vnímat jako přípravu podmínek pro

eventuální kolaps či reunifikaci Koreje, která představuje pro ČLR nejlepší možný scénář.

Pokud jde o společná úsilí USA a ČLR, ani zde nejsou aktéři úspěšní. V rámci 6PT stáli na opačných stranách, což se zdatně podepsalo na výsledku. USA a ČLR nemohou úspěšně spolupracovat, pokud nenajdou aspoň minimální shodu na krocích, které by byly ochotny spolu provádět. To je evidentní zejména v oblasti uvalování společných sankcí pod hlavičkou RB OSN, kde Čína prosazuje minimalistický přístup, zatímco USA se snaží prosadit nejtvrďší možná opatření. Je tedy potřeba, aby absence vzájemné kooperace byla kompromisně nahrazena čínským zpřísněním a americkým zmírněním přístupů vůči KLDK. Dalším východiskem je proaktivnější politika ČLR ve spolupráci s Jižní Koreou, která je více než nutná, pokud si uvědomíme skutečnost, že právě tyto dvě země budou potenciální eskalací či kolapsem severokorejského režimu nejvíce zasaženy. Na závěr lze konstatovat, že USA pro KLDK představuje provokativnější faktor, a proto by ČLR měla převzít na úkor USA proaktivnější roli, která by vzhledem k ekonomické závislosti severokorejského režimu měla nemalý potenciál.

Závěr analýzy mimo jiné poukazuje na absenci čínské strategie ve věci severokorejského jaderného programu. Bez čínské deklarace budoucích kroků či jasně artikulovaných cílů je pro okolní aktéry, zejména USA, ČLR nečitelným aktérem, což již od samého začátku znesnadňuje vzájemnou spolupráci, která je pro úspěch jejich snažení více než klíčová. Vzhledem k tomu, že zejména v oblasti čínské politiky nastává viditelná změna až na samém konci zkoumaného období, analýza předpokládá, že pro předpověď vývoje dané problematiky bude rozhodujícím faktorem potenciální čtvrtý jaderný test a čínská reakce na něj. Jelikož v době tvorby závěru provedla KLDK vypuštění rakety z ponorky,³⁵³ v kombinaci se severokorejskou hrozbou provedení nové formy jaderného testu prohlášenou v roce 2013, která je odborníky spojována s testem z ponorky, lze předpokládat, že bude následovat i čtvrtý jaderný test KLDK. Bude tedy zajímavé, s jakým přístupem přijde nová americká administrativa a do jaké míry bude ČLR ochotná stát stranou.

³⁵³ North Korea 'test-fires submarine-launched missile. *BBC*. [online] 2015, [cit. 9. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-asia-32671101>

Summary

Diploma thesis was focused on the analysis of the influence of the U.S. and Chinese policy regarding nuclear program of North Korea between 2003 and 2014. Leverages of some selected foreign politics were analysed through the main political means towards the North Korean Nuclear Program. In this purpose, the U.S. and China's statements, negotiations, sanctions and relations with South Korea were thus particularly highlighted. The first section focused on the influence of defined political means applied by the U.S.. It appears that the influence of the U.S. policy was rather negative and generated unexpected effects for the U.S. themselves. First of all, the U.S. statements provoked aggressive reactions from North Korea. Secondly, financial sanctions imposed by the U.S. appeared to be failures: they provided a negotiating opportunity for North Korea and thus were counter-productive. Thirdly, the U.S. did not apply an effective bargaining policy. Fourthly, the nature of relationship with South Korea has led to the negative behavior of North Korea to both the U.S. and South Korea. As a consequence, the U.S. policy apparently influenced the development of the North Korean Nuclear Program in a negative way. The second section analyses the Chinese influence through the same specified political means. If reaction of North Korea regarding to China is not as evident as for the U.S. case, facts revealed that China were not either able to provide an efficient policy. Firstly, the Chinese rhetoric was absent and the country only began to press North Korea at the end of the studied period. Secondly, China did not impose any financial sanctions, even if it would have been the most effective mean. Thirdly, even if China was the key actor in bargaining processes, it played less active role. Fourthly, China has the positive relationship with South Korea, mainly based on trade, which has the power to effectively influence North Korea. To sum up, China should have redefined its own policy and more cooperated with others actors, especially in the cases of financial punishments and economic support of North Korea. The final section which analysed the collective influence of the U.S. and China found out, that actors are not successful in common policy due to weak declaration of joint goals and often contradictory policies – excessively hostile to excessively soft. The main proposal of this study is that the U.S. could have use South Korea as a political tool in less hostile way. The U.S. and China should declare collective policy with the emphasis on more active China.

Použitá literatura

LITERATURA

CUMINGS, Bruce. *The Korean War: A History*. Random House Publishing Group, 2010. 288 s. ISBN 9780812978964

EDWARDS, Paul. *Historical Dictionary of the Korean War*. Scarecrow Press; Second Edition edition, 2010. 510 s. ISBN 0810867737

FORBES, Cameron. *The Korean War*, Macmillan Publishers Aus, 2010. 544 s. ISBN 9781742624143

HUGH LEE, Steven. *The Korean War*. Routledge, 2013. 216 s. ISBN 9781317882220

IISS: *The Military Balance*. Routledge, London, 2015. 512 s. ISBN 1857437667

MALRAY, James. *Korea Divided 38th Parallel and the Demilitarized Zone*. Chelsea House Publications, 2005. 162 s. ISBN 0791078299

NÁLEVKA, Vladimír. *Světová politika ve 20.století II.Praha, 2005. 282 s. ISBN 80-86493-16-4*

SHKEDI, Asher. *Multiple Case Narrative*. Studies in Narrative. John Benjamins Publishing Company, 2005. 227 s. ISBN 9027226474

DOKUMENTY

Barack Obama: "Press Release: Remarks of President Barack Obama on Veterans' Day at Yongsan Garrison, South Korea - *As Prepared for Delivery*," November 11, 2010. Online by Gerhard Peters and John T. Woolley, *The American Presidency Project* [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=90028>.

China's National Defense in 2004 [online] 2004, [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z: <http://fas.org/nuke/guide/china/doctrine/natdef2004.html>

China's National Defense in 2006 [online] 2006, [cit. 11. 4. 2015]. Dostupné z: <http://chinesejil.oxfordjournals.org/content/6/1/195.full.pdf+html>

China's National Defense in 2008 [online] 2008, [cit. 11. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.mcsstw.org/download/2008DefenseWhitePaper_Jan2009.pdf

China's National Defense in 2010 [online] 2011, [cit. 12. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.nti.org/media/pdfs/1_1a.pdf?_=1316627912

China's 2012 Defense White Paper: The Diversified Employment of China's Armed Forces [online] 2013, [cit. 12. 4. 2015]. Dostupné z:

<http://www.uscc.gov/sites/default/files/Research/China's%202012%20Defense%20White%20Paper--The%20Diversified%20Employment%20of%20China's%20Armed%20Forces.pdf>

Defense Policy. *Ministry of National Defense the People's Republic of China* [online] 2015, [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z: <http://eng.mod.gov.cn/Database/DefensePolicy/index.htm>

DPRK FOREIGN MINISTRY SPOKESMAN ON SIX-PARTY TALKS. *NCNK.org*. [online] 2004, [cit. 11. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.ncnk.org/resources/publications/DPRK_Foreign_minist_Statement_2004.pdf

Explanatory Remarks by Ambassador Wang Guangya at the Security Council After Taking Vote On Draft Resolution on DPRK Nuclear Test [online] 2006 [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.china-un.org/eng/smhwj/2006/t276121.htm>

National Security Strategy Archive. *National Security Strategy Archive*. [online] 2015, [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z: <http://nssarchive.us>

Joint Declaration of the Denuclearization of the Korean Peninsula 1992 [online] 1992, [cit. 22. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.nti.org/treaties-and-regimes/joint-declaration-south-and-north-korea-denuclearization-korean-peninsula>

The National Security Strategy of the United States of America 2002 [online] 2002 [cit. 9. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.state.gov/documents/organization/63562.pdf>

The National Security Strategy of the United States of America 2006 [online] 2006 [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.comw.org/qdr/fulltext/nss2006.pdf>

National Security Strategy 2010 [online] 2010 [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z: https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/rss_viewer/national_security_strategy.pdf

North Korea - Denuclearization Action Plan. *U.S. Department of State*. [online] 2007, [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <http://2001-2009.state.gov/r/pa/prs/ps/2007/february/80479.htm>

Resolution 1718 (2006). *United Nations Security Council*. [online] 2006, [cit. 5. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1718%282006%29

Resolution 1874 (2009). *United Nations Security Council*. [online] 2009, [cit. 5. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1874%282009%29

Resolution 2087 (2013). *United Nations Security Council*. [online] 2013, [cit. 5. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2087%282013%29

Resolution 2094 (2013). *United Nations Security Council*. [online] 2013, [cit. 5. 5. 2015]. Dostupné z: [http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2094\(2013\)](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2094(2013))

Second Round Six Party Talks Chairman Statement February 2004. *National Committee on North Korea* [online] 2004 [cit. 9. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.ncnk.org/resources/briefing-papers/publications/ChairmanStatement_2ndRound_Sixparty.doc/file_view

Security Council Condemns Use of Ballistic Missile Technology in Launch by Democratic People's Republic of Korea, in Resolution 2087 (2013). *United Nations* [online] 2014 [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.un.org/press/en/2013/sc10891.doc.htm>

Six Party Talks, October 2007: Second-Phase Actions for the Implementation of the Joint Statement. *National Committee on North Korea* [online] 2007 [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.ncnk.org/resources/publications/Second_Phase_Actions_Oct_07.doc/file_view

The Diversified Employment of China's Armed Forces. *Ministry of National Defense The People's Republic of China*. [online] 2012, [cit. 13. 4. 2015]. Dostupné z: <http://eng.mod.gov.cn/Database/WhitePapers/2012.htm>

The UN Security Council Responds to North Korea's Launch. *United States Mission to the United Nations* [online] 2013, [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: <http://usun.state.gov/briefing/statements/203171.htm>

Treasury Designates Banco Delta Asia as Primary Money Laundering Concern under USA PATRIOT Act. *U.S. Department of the Treasury* [online] 2005, [cit. 6. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/js2720.aspx>

Treaty of Friendship, Co-operation and Mutual Assistance Between the People's Republic of China and the Democratic People's Republic of Korea 1961 [online], [cit. 2. 4. 2015]. Dostupné z: https://www.marxists.org/subject/china/documents/china_dprk.htm

UN Resolution 1874 and Sanctions Resources. *National Committee on North Korea* [online] 2009 [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.ncnk.org/resources/publications/un-resolution-1874-and-sanctions-resources>

UN Sanctions. *Security Council Report: Special Research Report*. [online]. 2013, [cit. 7. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/special_research_report_sanctions_2013.pdf

White paper on National Defense China in 2004. *Ministry of National Defense The People's Republic of China*. [online] 2004, [cit. 30. 4. 2015]. Dostupné z: <http://eng.mod.gov.cn/Database/WhitePapers/2004.htm>

ČLÁNKY

CAI, Jian. The Korea Nuclear Crisis and the Changing Sino-DPRK Relationship. *Asian Perspective*, 2010, Vol. 34, s. 137-158

BAHNG, Tae-Seop. Connection between “Grand Bargain” and Sanctions on North Korea. *SERI Quarterly* . 2010. 3(1): s. 122-126

BLANCHARD, Eric. Constituting China: the role of metaphor in the discourses of early Sino-American relations. *Journal of International Relations and Development*, 2013, Vol. 16, s. 177-205

CHOI, Myeong-Hae. China's Strategic Goals in the Kim Jong-Un Era. *SERI Quarterly*, 2012, 5(4), s. 106-113

FÜRST, Rudolf. Čínské bilancování. *Mezinárodní politika*, 2009, Vol. 11-12, s. 54-56.

HA, Yong Chool Ha, CHUN. Chaesung, NORTH KOREA'S BRINKMANSHIP AND THE TASK TO SOLVE THE “NUCLEAR DILEMMA”. *ASIAN PERSPECTIVE*, Vol. 34, No. 1, 2010, s. 87-109

HAGGARD, Stephan, NOLAND, Marcus. Sanctioning North Korea-The Political Economy of Denuclearization and Proliferation. *Asian Survey*, 2010. Vol. 50, Number 3, s. 539–568

KREBS, Ronald, JACKSON, Patrick Thaddeus. Twisting Tongues and Twisting Arms: The Power of Political Rhetoric. *European Journal of International Relations*, 2007, Vol. 13 no. 1, s. 35-65

LAMPTON, David. United States-China Relations and the Korean Peninsula: The Need for Multilaterally Articulated Deterrence and Prevention. *Washington Journal of Modern China*, 2010, Vol. 9, N. 2. s. 27-39

NOLAND, Marcus. The (Non-) Impact of UN Sanctions on North Korea. *Asia policy [online] 2009 [cit. 11. 5. 2015] number 7, s. 61–88. Dostupné z: http://www.nbr.org/publications/asia_policy/preview/AP7_NKSanctions_preview.pdf*

NORRIS, Robert S., Hans M. KRISTENSEN a Joshua HANDLER. North Korea's nuclear program, 2003. *Bulletin of the Atomic Scientists*. 2003, [cit. 24. 4. 2015]. 59(2), s. 74-77

REEVES, Jeffrey a Ramon PACHECO PARDO. Parsing China's power: Sino-Mongolian and Sino-DPRK relations in comparative perspective. *International Relations of the Asia-Pacific*. 2013 [cit. 4. 4. 2015]. 13(3). s. 449-477

REILLY, James. China's Unilateral Sanctions. *THE WASHINGTON QUARTERLY*. 2012, [cit. 8. 5. 2015]. 35:4, s. 121-133

SAGAN, Scott D. Why do states build nuclear weapons? *International Security*. 1993, [cit. 9. 5. 2015]. 21(3). s. 54-86

SNYDER, Scott. U.S.-North Korean Negotiating Behavior and the Six Party Talks, *The Asia Foundation/Pacific Forum CSIS*. 2007; Conference Papers, s. 1-28

SHAMBAUGH, David. China and the Korean Peninsula: Playing for the Long Term. The Center For Strategic and International Studies, *The Washington Quarterly*, 2003, 26:2 s. 43–56.

SPECTER, Arlen, Christopher BRADISH.. Dialogue with Adversaries. *Washington Quarterly* [online]. 2007 [cit. 10. 5. 2015]. 30(1), s. 7-24

SWANSTRÖM, Niklas a Mikael WEISSMANN. Chinese influence on the DPRK negotiations. *Peace Review*. 2004, [cit. 3. 4. 2015]. 16(2), s. 219-224

WEB

AHN, Mun Suk. What Is the Root Cause of the North Korean Nuclear Program? *Asian Affairs: An American Review* [online]. 2011, [cit. 29. 4. 2015]. 38(4), s. 175-187, Dostupné z:
<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00927678.2011.604287>

BAJORIA, Jayshree, XU, Beina. The China-North Korea Realtieship, *Council on Foreign Relationships* [online]. 2014, [cit. 30. 4. 2015]. Dostupné z:
<http://www.cfr.org/china/china-north-korea-relationships/p11097>

CAMPBELL, Caitlin, PILGER, Michael. Diminishing China-North Korea Exchanges: An Assessment. *U.S.-China Economic and Security Review Commission*. [online]. 2015, [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z:
http://origin.www.uscc.gov/sites/default/files/Research/Staff%20Research%20Report_Diminishing%20China-North%20Korea%20Exchanges%20-%20An%20Assessment.pdf

CATHCART, Adam a Charles KRAUS. The Bonds of Brotherhood. *Journal of Cold War Studies* [online]. 2011, [cit. 29. 4. 2015]. 13(3), s. 27-51, Dostupné z:
<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&an=69669698&scope=site; s>

Chronology of U.S.-North Korean Nuclear and Missile Diplomacy. *Arms Control association* [online] 2015 [cit. 20. 4. 2015]. Dostupné z:
<http://www.armscontrol.org/factsheets/dprkchron>

CHA, Victor, NA, Young Lee. Exactly How Provocative are U.S.-ROK Military Exercises?. *Center for Strategic and International Studies* [online]. 2015, [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z:
http://csis.org/files/publication/150324_Provocative_Military_Exercises.pdf

CHA, Victor, KIM, Ellen. UN Security Council Passes New Resolution 2094 on North Korea. *Strategic and International Studies* [online]. 2013, [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <http://csis.org/publication/un-security-council-passes-new-resolution-2094-north-korea>

CHANLETT-AVERY, Ema, RINEHART, IAN. North Korea: U.S. Relations, Nuclear Diplomacy, and Internal Situation. *Congressional Research Service* [online] 2014, [cit. 4. 5. 2015]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/nuke/R41259.pdf>

CHOE, Sang-Hun. North Korea Proposes High-Level Talks With U.S. *The New York Times* [online]. 2013, [cit. 7. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2013/06/16/world/asia/north-korea-proposes-talks-with-us.html>

China urges calm over Korean Peninsula situation. *Xinhuanet*. [online]. 2013, [cit. 9. 5. 2015]. Dostupné z: http://news.xinhuanet.com/english/china/2013-02/18/c_132176315.htm

China draws 'red line' on North Korea, says won't allow war on peninsula. *Reuters*. [online]. 2014, [cit. 9. 5. 2015]. Dostupné z: <http://uk.reuters.com/article/2014/03/08/uk-korea-north-china-idUKBREA2703T20140308>

China "firmly" opposes DPRK's nuclear test; Yang summons ambassador *Xinhuanet*. [online]. 2013, [cit. 9. 5. 2015]. Dostupné z: http://news.xinhuanet.com/english/china/2013-02/12/c_132166147.htm

Chinese financial sanction hits N. Korea where it hurts. *Asahi Shimbun*. . [online]. 2013, [cit. 9. 5. 2015]. Dostupné z: http://ajw.asahi.com/article/asia/korean_peninsula/AJ201305080060

CLINTON, Hilary. Remarks at the United States Institute of Peace. U.S. Department of State. [online]. 2009, [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.state.gov/secretary/20092013clinton/rm/2009a/10/130806.htm>

DeTrani, Joseph. Iran, like North Korea, makes harsh demands that suggest intent to walk away from nuclear talks. *The Washington Times* [online] 2015, [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.washingtontimes.com/news/2015/apr/22/joseph-detrani-north-korea-negotiation-lessons-sug/>

DERMODI, Lawrence. 11 Mar. 2013: The challenge of implementing the new sanctions against North Korea. Stockholm International Peace Research Institute [online] 2013 [cit. 7. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.sipri.org/media/expert-comments/dermody_northkorea

DICK, K. Nanto, MANYIN, Mark. China-North Korea Relations; *Congressional Research Service* [online] 2010, [cit. 1. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.fas.org/sgp/crs/row/R41043.pdf>

Differences Among Six Parties Narrowed. *China org.cn* [online]. 2004, [cit. 7. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.china.org.cn/english/2004/Jun/99480.htm>

DINGLI, Shen. Lips and Teeth It's time for China to get tough with North Korea. *Foreign Policy*. [online]. 2013, [cit. 3. 5. 2015]. Dostupné z: <http://foreignpolicy.com/2013/02/13/lips-and-teeth/>

DPRK says nuclear test "self-defense" measure against U.S. threat. *Xinhuanet* [online] 2013, [cit. 1. 5. 2015]. Dostupné z: http://news.xinhuanet.com/english/world/2013-02/20/c_132179119.htm

DRULÁKOVÁ, Radka, TRÁVNÍČKOVÁ, Zuzana, ZEMANOVÁ, Štěpánka. Ekonomické sankce na počátku 3. Tisíciletí. *Mezinárodní vztahy* [online]. 2009, [cit. 15. 4. 2015]. Dostupné z: <http://mv.iir.cz/article/view/315/321>

Full Text: North Korea statement. *BBC*. [online]. 2006, [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/6058316.stm>

George Bush North Korea statement. *BBC*. [online]. 2008, [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/7475631.stm>

GALLUCCI, Robert, WIT, Joel. Nuclear Knowledge: What North Korea Says About Iran. *Foreign Affairs*. [online]. 2015, [cit. 6. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.foreignaffairs.com/articles/north-korea/2015-05-05/nuclear-knowledge>

GRZELCZYK, Virginie.. Six-Party Talks and Negotiation Strategy: When Do We Get There? *International Negotiation* [online]. 2009, [cit. 6. 5. 2015]. 14(1), s. 95-119. Dostupné z: <http://booksandjournals.brillonline.com/content/journals/10.1163/157180609x406535>

HAN, Suk-hee. South Korea Seeks to Balance Relations with China and the United States
Current Issues in U.S.-ROK Relations. *Council on Foreign Relations* [online] 2012, [cit. 25. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.cfr.org/south-korea/south-korea-seeks-balance-relations-china-united-states/p29447>

HAN, Suk-hee. From engagement to hedging: South Korea's new China policy. *Korean Journal of Defense Analysis* [online] 2008, [cit. 6. 5. 2015]. 20(4), s. 335-351, Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10163270802507328>

HAN, Dong-Ho. United Nations Security Council Resolution 2087 and North Korea's Response. *Korea Institute for National Unification* [online] 2013 [cit. 8. 5. 2015] Dostupné z: https://www.kinu.or.kr/eng/pub/pub_05_01.jsp?bid=EINGINSIGN&page=1&num=128&mode=view&category=

HYNEK, Nikola. Severokorejský program výroby jaderných zbraní. *Global politics* [online]. 2003, [cit. 20. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.globalpolitics.cz/clanky/korea-jaderny-program>

KATZ, Katrin. KEY RESOLVE AND FOAL EAGLE: PAST AS PROLOGUE ON THE PENINSULA?. *Center for Strategic and International Studies* [online]. 2015, [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: <http://amti.csis.org/key-resolve-and-foal-eagle/>

KECK, Zachary. US-North Korea to Hold Bilateral Talks. *The Diplomat* [online]. 2013, [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2013/06/us-north-korea-to-hold-bilateral-talks/>

KECK, Zachary. China Draws 'Red Line' on US, Not North Korea. *The Diplomat* [online]. 2014, [cit. 9. 5. 2015]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2014/03/china-draws-red-line-on-us-not-north-korea/>

KELLY, Robert. South Korea's THAAD Decision. *The Diplomat* [online]. 2015, [cit. 9. 5. 2015]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2015/04/south-koreas-thaad-decision/>

Key Resolve/Foal Eagle 2013. *Global Security*. [online]. 2013, [cit. 9. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.globalsecurity.org/military/ops/key-resolve-foal-eagle-2013.htm>

KIM, Suk Hi, MARTIN-HERMOSILLO, Mario. The Effectiveness of Economic Sanctions Against a Nuclear North Korea. *North Korean Review* [online]. 2013, [cit. 6. 5. 2015]. Dostupné z: <http://mcfarland.metapress.com/openurl.asp?genre=article&id=doi:10.3172/NKR.9.2.99>

KWAK, Tae-Hwan, JOO, Seung-Ho. North Korea and Security Cooperation in Northeast Asia. *Ashgate* [online]. 2014, [cit. 7. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.ashgate.com/isbn/9781472417862>

LAGUE, David, GREENLESS, Donald. Squeeze on Banco Delta Asia hit North Korea where it hurt - Asia - Pacific - International Herald Tribune. *The New York Times* [online]. 2007, [cit. 7. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2007/01/18/world/asia/18iht-north.4255039.html?pagewanted=all&_r=1&

LANDLER, Mark. North Korea Says It Will Halt Talks and Restart Its Nuclear Program. *The New York Times* [online]. 2009, [cit. 5. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2009/04/15/world/asia/15korea.html?ref=global-home&_r=0

LEE, Sang-sook. North Korea-China Treaty of Friendship: New Implications and Current Bilateral Relations. *Korea Focus* [online]. 2011, [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.koreafocus.or.kr/design2/layout/content_print.asp?group_id=103907

LIJIAN, Sun. A Strong Signal of China-US Cooperation on North Korea. *China Focus*. [online]. 2013, [cit. 9. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.chinausfocus.com/peace-security/a-strong-signal-of-china-us-cooperation-on-north-korean/>

LINDSAY, James, Trade Sanctions As Policy Instruments: A Re-Examination. *International Studies Quarterly*. [online]. 1986, [cit. 6. 5. 2015] Vol. 30, Issue 2, s. 153- 173; dostupné z: http://web.stanford.edu/class/ips216/Readings/lindsay_86.pdf

MANTHORPE, Jonathan. China imposes trade, banking sanctions on N. Korea. *Vancouver Sun* [online]. 2013, [cit. 5. 5. 2015]. Dostupné z: http://www.vancouver.sun.com/business/China+imposes+trade+banking+sanctions+Korea/8374243/story.html#__federated=1

MANYIN, Mark, DAGGETT, Stephen, DOLVEN, Ben, LAWRENCE, Susan, MARTIN, Michael, O'ROURKE, Ronald, VAUGHN, Bruce. Pivot to the Pacific? The Obama Administration's "Rebalancing" Toward Asia. *Congressional Research Service* [online] 2010, [cit. 2. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.fas.org/sgp/crs/natsec/R42448.pdf>

MANYIN, Mark, NIKITIN, Mary, CHANLETT-AVERY, Emma, COOPER, Wiliam, RINEHART, IAN. U.S.-South Korea Relations. . *Congressional Research Service* [online] 2012, [cit. 9. 5. 2015]. <http://fpc.state.gov/documents/organization/191602.pdf>

MANYIN, Mark, NIKITIN, Mary, CHANLETT-AVERY, Emma, COOPER, Wiliam, NIKITIN, Mary.. U.S.-South Korea Relations. *Congressional Research Service* [online] 2014, [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.fas.org/sgp/crs/row/R41481.pdf>

NAKATO, Sachio. Six Party Talks: The Sixth Round Talks and its Future Prospect. 立命館国際研究. [online]. 2009, [cit. 6. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.ritsumeai.ac.jp/acd/cg/ir/college/bulletin/Vol.22-1/03Nakato.pdf>

NIKITIN, Mary, MANYIN, Mark, CHANLETT-AVERY, Emma, NANTO, Dick. North Korea's Second Nuclear Test: Implications of U.N. Security Council Resolution 1874 *Congressional Research Service* [online] 2010, [cit. 9. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.fas.org/sgp/crs/nuke/R40684.pdf>

NIKSCH, Larry. North Korea's Nuclear Weapons Development and Diplomacy. *Congressional Research Service* [online] 2010, [cit. 1. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.fas.org/sgp/crs/nuke/RL33590.pdf>

North Korea's Nuclear Test. The Fallout: *Crisis Group Asia Briefing* N°56, [online] 2006 [cit. 9. 5. 2015]. Dostupné z: [http://www.crisisgroup.org/~media/Files/asia/north-east-asia/north-korea/b56_north_koreas_nuclear_test_the_fallout.pdf](http://www.crisisgroup.org/~/media/Files/asia/north-east-asia/north-korea/b56_north_koreas_nuclear_test_the_fallout.pdf)

North Korea 'test-fires submarine-launched missile. *BBC*. [online] 2015, [cit. 9. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-asia-32671101>

North Korean Nuclear Program. *American Security Project* [online] 2012, [cit. 29. 4. 2015]. Dostupné z: <https://www.americansecurityproject.org/ASP%20Reports/Ref%200072%20-%20North%20Korea's%20Nuclear%20Program%20.pdf>

- NULAND, Victoria. U.S.-DPRK Bilateral Discussions. *U.S. Department of State* [online] 2012, [cit. 9. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2012/02/184869.htm>
- Overview Bank of China. Bank of China [online] 2015 [cit. 8. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.boc.cn/en/aboutboc/>
- PARK, John S. The Key to the North Korean Targeted Sanctions Puzzle. *The Washington Quarterly* [online]. 2014, [cit. 6. 5. 2015]. 37(3), s. 199-214. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0163660X.2014.978444>
- PERLEZ, Jane, BUCKLEY, Chris. China Suggests That U.S., Projecting Power, Is Stirring Asia-Pacific Tensions. *The New York Times* [online]. 2013, [cit. 30. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2013/04/17/world/asia/china-suggests-us-is-stirring-tensions-in-asia.html>
- PERLEZ, Jane. Some Chinese Are Souring on Being North Korea's Best Friend. *The New York Times* [online]. 2013, [cit. 4. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2013/02/17/world/asia/some-chinese-are-souring-on-being-north-koreas-best-friend.html?pagewanted=all&_r=1
- QUINONES, Kenneth. Prospects for the Six Party Talks and North Korea's Negotiating Tactics. *Ckquinones*. [online]. 2003, [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: <http://ckquinones.com/wp-content/uploads/2008/08/2003-12-28-sekai-shuho.pdf>
- RICH, Timothy S. Deciphering North Korea's Nuclear Rhetoric: An Automated Content Analysis of KCNA News. *Asian Affairs: An American Review*[online]. 2012, [cit. 4. 4. 2015]. 39(2), s. 73-89. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00927678.2012.678128>
- RHYU, Sang-young a Jong-Yun BAE. The Politics of Economic Sanctions against North Korea: The Bush Administration's Strategy toward a Multilateral Governance. *Pacific Focus* . [online]. 2010, [cit. 10. 5. 2015]. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1976-5118.2010.01037.x>
- ROGIN, Josh. Exclusive: U.S. and North Korea held secret meeting in March. *Foreign Policy*. [online]. 2013, [cit. 6. 5. 2015]. Dostupné z: <http://foreignpolicy.com/2013/04/09/exclusive-u-s-and-north-korea-held-secret-meeting-in-march/>
- Security Council Sanctions Committees: An Overview. *UN Security Council Sanctions Committees* [online] 2015, [cit. 27. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.un.org/sc/committees/>
- Six-Party Talks achieve breakthrough. *Xinhuanet*. [online]. 2005, [cit. 9. 5. 2015]. Dostupné z: http://news.xinhuanet.com/english/2005-09/20/content_3514438.htm
- SNYDER, Scott, BYUN, See-won. China-Korea Relations: How Does China Solve a Problem like North Korea?. *Comparative Connections*

A Triannual E-Journal on East Asian Bilateral Relations [online], 2013 [cit. 20. 4. 2015]. Dostupné z: http://csis.org/files/publication/1302qchina_korea.pdf,

SNYDER, Scott. China-Korea Relations:

Lee Myung-bak Era: Mixed Picture for China Relations. *Comparative Connections A Triannual E-Journal on East Asian Bilateral Relations [online]*, 2008 [cit. 9. 5. 2015]. Dostupné z: http://csis.org/files/media/csis/pubs/0801qchina_korea.pdf

SNYDER, Scott, BYUN, See-won. China-Korea Relations:

China's Red Line on the Korean Peninsula. *Comparative Connections A Triannual E-Journal on East Asian Bilateral Relations [online]*, 2014 [cit. 9. 5. 2015]. Dostupné z: http://csis.org/files/publication/1401qchina_korea.pdf

TAYLOR, Brendan. Does China Still Back North Korea? Survival [online] 2013 [cit. 9. 5. 2015]. 55(5), s. 85-91. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00396338.2013.841807>

The Six-Party Talks at a Glance. *Arms Control association [online]* 2012 [cit. 5. 5. 2015]. Dostupné z: <https://www.armscontrol.org/factsheets/6partytalks>

The World Factbook: North Korea. *Central Intelligence Agency*. [online] 2015, [cit. 29. 3. 2015]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/kn.html>

The World Factbook: SouthKorea. *Central Intelligence Agency*. [online] 2015, [cit. 29. 3. 2015]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ks.html>

U.S. Cites Banco Delta Asia for Money Laundering, Other Crimes. *Global Security*. [online]. 2005, [cit. 6. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.globalsecurity.org/security/library/news/2005/09/sec-050915-usia02.htm>

WANG, Sheng in : ZHIMIN, Chen. Embracing the Complexities in China-ROK Relations: A View from China. *Asian Perspective [online]*. 2012, [cit. 9. 5. 2015] 36(2), s. 195-218

WERTZ, Daniel. The Evolution of Financial Sanctions on North Korea. *North Korean Review [online]*. 2013, [cit. 6. 5. 2015] 9(2), s. 69-82

PŘEDNÁŠKY

přednáška 5. září 2013, Sogang GSIS, Yoo, Chong-Ha: Study of North Korea: Its system and its external relations

přednáška 12. září 2013, Sogang GSIS, Yoo, Chong-Ha: Study of North Korea: Its system and its external relations

přednáška 17. října 2013, Sogang GSIS, Yoo, Chong-Ha: Study of North Korea: Its system and its external relations

Seznam příloh

Příloha č. 1.: Časová osa jaderné problematiky KLDR mezi lety 2003–2014 (text)

Příloha č. 2.: TABULKA 1 – Americká prohlášení

Příloha č. 3.: TABULKA 2 – Americké sankce (tabulka)

Přílohy

Příloha č. 1.: Časová osa jaderné problematiky KLDR mezi lety 2003–2014 (text)

Následující časová osa popisuje sled událostí výzkumem vymezeného období 2003–2014. Časová osa je sestavena primárně na základě databáze událostí *Arms Control Association*¹, a dále na jiných doplňujících zdrojích jako jsou časové osy sestavené *The New York Times*¹ či primárních dokumentech dohledaných na stránkách *U.S. Department of State*¹. Časová osa primárně sleduje vývoj severokorejského programu, zejména v kontextu výzkumem zkoumaných faktorů: prohlášení ČLR a USA, uvalení sankcí, vyjednávání a reakce/postoje Jižní Koreje.

2003

10. 1. KLDR oznamuje **vystoupení** z NPT s účinností od 11. 1. 2003

12. 2. IAEA překládá zprávu UNSC o severokorejské neschopnosti dalšího dodržování povinností plynoucích z NPT

27. 2. USA potvrzují, že KLDR obnovila 5megawatový reaktor

19. 3. KLDR prohlašuje, že je jejím „suverénním právem mít mírový raketový program“

24. 3. USA uvalují **sankce** na severokorejskou firmu za přesun raketové technologie do Pákistánu

23.–25. 4. USA, ČLR a KLDR se setkávají v rámci třístranných **rozhovorů**

v Pekingu, KLDR **poprvé** oznamuje, že **drží jaderné zbraně**; KLDR prohlásila, že

by se mohla **zbavit jaderného programu a zastavit export raket**; KLDR

prohlašuje, že za svoji námahu **očekává něco významného**

12. 5. KLDR prohlašuje, že USA narušují Severokorejskou deklaraci o denuklearizaci Korejského poloostrova a prohlašuje smlouvu za „**mrtvý dokument**“

15. 7. KLDR oznamuje USA, že z reaktoru Jongbjong **vyrobila** na 8000 tyčí s vyhořelým palivem

27.–29. 8. **První kolo šestistranných rozhovorů**, bez významného úspěchu; **KLDR navrhuje** řešení krok za krokem, nabízející USA normalizaci vztahů na základě Rámcové dohody, za účelem získání ekonomické a potravinové pomoci výměnou za rozebrání jaderných zařízení, ukončení raketových testů a exportu raket; KLDR poprvé explicitně **popírá**, že má program na obohacování uranu; KLDR zároveň **hrozí jaderným testem**

14. 9. **Prezident Bush souhlasí s financováním KEDO**, ale pouze na pokrytí administrativních nákladů fungování organizace; po roce 2003 USA neposkytují pro KEDO již žádné finance

2. 10. KLDR oznamuje, že **bude pokračovat s produkcí** dalšího vyhořelého paliva, pokud to uzná za vhodné

16. 10. KLDR oznamuje, že **může provést test** jaderné zbraně, pokud USA odmítnou změnit svůj postoj

19. 10. Prezident Bush prohlašuje, že **je ochotný poskytnout** písemnou multilaterální garanci, že USA nezaútočí na KLDR, zároveň ale uvádí, že formální pakt o neútočení není předmětem nabídky

6. 11. KLDR oznamuje, že **vlastní funkční jaderné zařízení**

21. 11. **KEDO oznamuje, že pozastaví** na jeden rok výrobu vodních reaktorů; Bushova administrativa věří, že projekt **nemá budoucnost**

2004

8. 1. KLDR **pouští neoficiální americkou delegaci** k jaderným zařízením v Jongbjongu; delegace není schopna určit, zda bylo přítomno plutonium

25–28. 2. **Druhé kolo šestistranných rozhovorů v Pekingu**; čínský vyslanec se nechává slyšet, že mezi KLDR a USA jsou ostré rozdíly:

1)USA, a také JK a Japonsko, trvají na úplném zastavení jaderného programu, ale KLDR požaduje zachování jaderného programu pro mírové účely

2) USA, včetně JK a Japonska, trvají na severokorejském přiznání, že provozuje program obohacování uranu

23.–26. 6. **Třetí kolo šestistranných rozhovorů v Pekingu; USA navrhuje** dvoufázové řešení, které po souhlasu zmrazení a následného zastavení jaderného programu zahrnuje dodávky topného oleje z ČLR, Ruska a JK, mnohostrannou bezpečnostní smlouvu a zahájení bilaterálních rozhovorů mezi USA a KLDR o ukončení sankcí; **KLDR oponuje** zdržení se produkování, testování, převážení jaderných zbraní a zmrazení všech jaderných zařízení spojených s jadernými zbraněmi, KLDR prohlašuje, že délka zmrazení závisí na tom, zda bude odměna či ne

26. 11. KEDO prohlašuje, že **prodlužuje pozastavení** výstavby na další rok

2005

10. 2. KLDR prohlašuje, že **vyrobila jaderné zbraně**

2. 3. KLDR prohlašuje, že **není** více svazována pět let starou **dohodou o testování raket dlouhého doletu**

začátek dubna – USA posílají zprávu spojencům, že KLDR **může provést jaderný test**

9. 4. Vyslanec KLDR údajně prohlásil, že KLDR by **mohla dát jadernou zbraň teroristům**, pokud budou USA tlačit KLDR do rohu

11. 5. **KLDR zastavuje reaktor**

29. 6. **USA zmrazuje** bankovní účty tří severokorejských entit zapojených do WMD a raketových programů

9. 7. KLDR oznamuje, že **se vrátí** do šestistranných rozhovorů

13. 7. Zástupce KLDR během schůzky se zástupcem ČLR prohlašuje, že umírající **Kim Čong Il si přeje bezjaderný** Korejský poloostrov

26. 7. **Čtvrté kolo šestistranných rozhovorů; mezi USA a KLDR probíhá bezprecedentní počet bilaterálních jednání; KLDR stále odmítá** existenci programu na obohacování uranu

15. 8. USA označují **Banco Delta Asia** za primární zdroj praní peněz pro KLDR

19. 8. **Členové šestistranných rozhovorů** přijímají společný postup - Joint Statement of the Fourth Round of the Six-Party Talks - pro další vyjednávání:

- KLDR se zavazuje k odstoupení od všech jaderných zbraní a existujícího jaderného programu a k návratu k NPT a do IAEA záruk a navrácení do

Severokorejské smlouvy o denuklearizaci Korejského poloostrova, která zakazuje vlastnit obohacený uran a zařízení oddělující plutonium

- USA potvrzuje, že nemá v úmyslu zaútočit nebo vtrhnout do KLDR

- nicméně KLDR trvá na právu využívání jaderné energie pro mírové účely, přičemž se ostatní členové zavazují k poskytnutí vodního reaktoru – tento bod se stává problematickým – KLDR tvrdí, že stanovisko potvrzuje její právo na jaderný program pro mírové účely, kdežto USA argumentují, že KLDR by neměla dostat žádné jaderné reaktory

20. 8. Vyslanec KLDR prohlašuje, že je pro USA fundamentální poskytnout KLDR vodní reaktory tak rychle, jak je možné

21. 9. **USA zmrazuje účty severokorejským entitám**, které jsou zapojeny do proliferace jaderných, chemických či biologických zbraní

9.–11. Páté kolo šestistranných rozhovorů v Pekingu:

- JK a Japonsko přinášejí konkrétní plán na implementaci stanoviska z předchozího kola rozhovorů na základě kategorizace třech problematik:

1) demontování jaderného programu

2) poskytnutí ekonomické a energetické asistence KLDR

3) bilaterální jednání mezi KLDR a USA a KLDR a Japonskem

- nicméně neshody mezi KLDR a USA blokují proces implementace, delegace KLDR řeší zejména zmrazení Banco Delta Asia

19. 12. KLDR oznamuje, že bude **usilovat o konstrukci větších grafitových reaktorů**

2006

13. 4. **KLDR prohlašuje, že se vrátí k rozhovorům**, pokud USA zruší zmrazení prostředků **Banco Delta Asia**

1. 6. **KEDO formálně ukončuje projekt pro výstavbu dvou vodních reaktorů**, důvodem jsou dle prohlášení pokračující selhání KLDR dostát svým závazkům vyplývajícím z Rámcové dohody

4.–5.7. **KLDR testuje sedm balistických raket**, včetně rakety dlouhého doletu **Taepodong 2**

4. 7. USA označuje akci za provokativní a porušující moratorium o testování raket dlouhého doletu z roku 1999; Japonsko uvaluje sankce a JK zastavuje potravinovou pomoc a dodávky hnojiva

15. 7. **Rada Bezpečnosti OSN přijímá Rezoluci 1695** odsuzující raketový test, rezoluce požaduje, aby se KLDR vrátila k šestistranným rozhovorům, obnovila memorandum o testování, ostatní státy se mají vyhnout poskytování finančních zdrojů KLDR a zařízení spojených s raketovým programem a zbraní WMD

16. 7. KLDR prohlašuje, že se nenechá svazovat touto rezolucí

19. 8. **Japonsko a Austrálie uvalují sankce** na KLDR na základě rezoluce OSN

3. 9. KLDR prohlašuje, že **v budoucnu bude následovat další jaderný test** za podmínek garantujících bezpečí, zároveň prohlašuje, že se zdrží prvního použití jaderné zbraně a striktně zakazuje jadernou proliferaci a uvědomuje si denuklearizaci poloostrova

9. 9. **KLDR provádí podzemní jaderný test**

11. 9. KLDR **prohlašuje, že jaderný test byl spjatý s jaderným ohrožením**, sankcemi a nátlakem ze strany USA; další jaderný test může být proveden, pokud USA tlak zvětší

14. 9. Rada Bezpečnosti OSN přijímá **Rezoluci 1718** požadující odstoupení KLDR od jakéhokoliv dalšího jaderného testu a návrat do šestistranných rozhovorů a vzdání se jaderného programu, rezoluce rozšiřuje sankce Rezoluce 1695

28. 11.–1. 12. **Pokračující páté kolo šestistranných rozhovorů v Pekingu**

- KLDR prohlašuje, že je ochotna se vzdát jaderného programu, ale neprovede to „unilaterálně“

18.–22. 12. **Páté kolo šestistranných rozhovorů pokračujících v Pekingu**; rozhovory nevykazují žádný postup kvůli rozporu mezi USA a KLDR týkajícího se Banco Delta Asia, strany souhlasí s dalším setkáním

2007

8.–13. 2. **Šestistranné rozhovory ukončují páté kolo** odsouhlasením akčního plánu k implementaci stanoviska z roku 2005 o severokorejské denuklearizaci

- KLDR zastaví Jongbjong během 60 dní výměnou za ropu, následně deklaruje všechna existující jaderná zařízení výměnou za další dodávku ropy

- USA souhlasí s odstraněním KLDR z listu států sponzorujících terorismus

- je založena pracovní skupina pro formulování specifického plánu pro ekonomickou a energetickou spolupráci, a denuklearizaci

19.–22. 3. **Šesté kolo šestistranných rozhovorů v Pekingu**; delegace KLDR po čtyřech dnech odjíždí s vysvětlením, že nebude spolupracovat, dokud USA nezruší zmrazení fondů v Banco Delta Asia

19. 3. USA prohlašuje, že KLDR a USA našli shodu ohledně Banco Delta Asia, přičemž peníze budou převedeny **na Bank of China v Pekingu**; KLDR se zavazuje, že peníze budou použity na humanitární a edukační účely

25. 6. KLDR potvrzuje převod peněz

16. 7. IAEA potvrzuje **zastavení** jaderných zařízení v Jongbjongu

27. 9. Šesté kolo šestistranných rozhovorů pokračuje; KLDR dle dohod provádí potřebné kroky, ostatní členové souhlasí s dodávkou ropy, USA souhlasí s pokračujícím procesem s cílem vyjmout KLDR z listu států sponzorujících terorismus

2.–4. 10 **druhé historické setkání** mezi jihokorejským prezidentem Ro Mu-hjonem a Kim Čong Ilem

19. 12. Kandidát na nového jihokorejského prezidenta I Mjong-bak vyhlašuje pokračování **sluneční politiky** vůči KLDR (po jeho nástupu se však jihokorejská politika vůči KLDR odvrací od soft přístupu předchozího prezidenta)

21. 12. Americká média přináší zprávu, že americký technický tým objevil stopy obohaceného uranu na hliníkových trubicích KLDR, jež Severokorejci týmu poskytli

31. 12. KLDR **nesplňuje termín** pro deklaraci týkající se jaderného programu

2008

2. 1. USA prohlašuje, že bude pokračovat v **nátlaku** na KLDR, aby provedla jadernou deklaraci

4. 1. KLDR prohlašuje, že **zpomalí** proces jako odpověď za opožděné energetické dodávky

26. 6. **KLDR deklaruje jaderný program** Číně, jakožto předsedající zemi šestistranných rozhovorů; prezident Bush prohlašuje stáhnutí KLDR ze seznamu států sponzorujících terorismus během následujících 45 dnů

30. 7. **USA ukončuje sankce**, které uvalila na KLDR po testu v roce 2006

11. 8. KLDR má být stáhnuta se seznamu států sponzorujících terorismus, nicméně se tak neděje s americkým prohlášením, že 45denní lhůta je pouze minimální lhůta pro učinění kroku

26. 8. KLDR prohlašuje, že provede kroky, aby **vrátila jaderná zařízení do původního stavu**, jako odpověď na překročení 45denní lhůty ze strany USA a na nátlak sledující ověřující protokol, který dle KLDR nebyl součástí závazku a který požaduje ověření všech jaderných zařízení, včetně obohaceného uranu a zbraní, a proliferaci
17. 9. Zpráva Jane's Defense Weekly tvrdí, že KLDR téměř dokončila přípravu na nový raketový test
24. 9. IAEA oznamuje, že na nátlak KLDR **odstranila pečete** ze zpracovatelských zařízení a že KLDR prohlásila, že začne zavádět jaderný materiál do zařízení během jednoho týdne, přičemž inspektoři **IAEA nemají k zařízení přístup**
11. 10. USA a KLDR vyjednávají ohledně dohody, na základě které se bude ověřovat severokorejský jaderný program; dohoda umožňuje inspektorům přístup do všech 15 deklarováných areálů spojených s produkcí plutonia, včetně nedeklarovaných areálů, a odebírat vzorky; odpovědí na dohodu je stáhnutí KLDR ze seznamu sponzorských států terorismu
13. 10. KLDR prohlašuje, že po stáhnutí ze seznamu **vyřadí z provozu klíčová jaderná zařízení Jongbjongu**
13. 11. KLDR odmítá, že by se dohodla na odebírání vzorků a že aktivity inspektorů jsou limitovány, dodává, že o polovinu zpomalí odstranění vyhořelého paliva jako odpověď na opožděné energetické dodávky
- 8.–11. 12 **Šestistranné rozhovory končí kvůli selhání dohody o ověřování**
12. 12. USA prohlašují, že bez dohody o ověřování nebudou pokračovat v dodávkách ropy; ČLR a Rusko odmítají takovéto pochopení a prohlašují, že mají v úmyslu jejich energetickou asistenci dokončit

2009

13. 1. KLDR prohlašuje, že ověřování jaderného programu by mělo být záležitostí mezi Severem a Jihem, přičemž USA by měly předložit detaily o stáhnutí se z Jižní Koreje
- 13.–17. 1. Delegation KLDR prohlašují, že **plutonium bylo již využito k výrobě zbraní**, a proto nemůže být ověřeno
- 15.–19. 1. Jihokorejci neuzavírají dohodu o odkoupení jaderných palivových prutů z důvodů přemrštěných severokorejských požadavků paliva
3. 2. Objevují se spekulace, že KLDR připravuje vypuštění rakety Taepodong 2

24. 2. KLDR oznamuje, že přípravy na vypuštění experimentálního komunikačního satelitu dále postupují; USA, Japonsko a JK varují, že vypuštěním KLDR poruší UNSC 1718

11. 3. **KLDR informuje, že vypustí raketu mezi 4. a 8. dubnem**

13. 3. JK oznamuje, že uvažuje nad formálním připojením se k Proliferační bezpečnostní iniciativě, což má být odpovědí na nadcházející severokorejský test

5. 4. **KLDR provádí test rakety dlouhého doletu Taepodong 2**

13. 4. **RB OSN** prohlašuje, že test je v rozporu s rezolucí 1718 a volá po zesílení represivních opatření

14. 4. **KLDR vystupuje ze Šestistranných rozhovorů** s prohlášením, že již nebude svazována žádnými dohodami, přičemž obnoví svůj jaderný program

16. 4. KLDR odstraňuje monitorovací zařízení IAEA a USA z Jongbjongu

24. 4. BR OSN uvaluje finanční restrikce na tři severokorejské firmy zapletené do proliferační

25. 5. **KLDR provádí druhý podzemní jaderný test** s prohlášením, že test vyřešil technické a vědecké problémy, které nyní nebudou bránit budoucímu nárůstu jaderné síly; **RB OSN** se mimořádně svolává a odsuzuje test jako porušení rezoluce 1718, přičemž na dalším setkání bude projednávána nová rezoluce

26. 5. **JK oznamuje spolupráci na Proliferační bezpečnostní iniciativě**

27. 4. KLDR prohlašuje, že jihokorejská participace na Proliferační bezpečnostní iniciativě je akt války a že severokorejská armáda nebude dlouho svazována Dohodou o neútočení na Korejském poloostrově

12. 6. **RB OSN ohlašuje Rezoluci 1874** rozšiřující sankce na KLDR, posiluje finanční restrikce vůči KLDR a severokorejským společnostem a zbrojní embargo a zakazuje další raketové testy

13. 6. KLDR odpovídá na rezoluci prohlášením, že **nově separované plutonium bude použito na výrobu zbraní**, bude pokračovat na vývoji schopnosti obohacovat uran a odpoví vojensky na jakoukoliv blokádu

16. 6. **RB OSN** umisťuje deset severokorejských entit na seznam sankciovaných organizací za jejich spojitost s jaderným a raketovým programem

4. 8. Bill Clinton navštívuje KLDR za účelem zajištění bezpečného propuštění dvou amerických žurnalistů

5. 8. KLDR prohlašuje, že Clintonova návštěva pomůže stavět bilaterální důvěru

11. 10. USA prohlašují, že jsou **připraveny vstoupit do bilaterálních rozhovorů** s KLDR jako předstupeň obnovy šestistranných rozhovorů
5. 9. ČLR oznamuje, že Severokorejci jsou připraveni se **vrátit do multilaterálních** rozhovorů na základě bilaterálních rozhovorů s USA
3. 11. KLDR oznamuje, že přepracovala posledních 8000 palivových tyčí z reaktoru Jongbjong
- 8.–10. 12. dochází k setkání mezi úředníky Obamovy administrativy a severokorejskou vládou v Pchjongjangu

2010

24. 1. **KLDR hrozí Jihu válkou za jihokorejské prohlášení**, že by vtrhla do KLDR, kdyby zde byla hrozba jaderného úderu
9. 2. ČLR oznamuje, že KLDR je stále rozhodnutá denuklearizovat Korejský poloostrov
26. 3. **Jihokorejská loď je potopena** blízko severo-jihokorejských hranic
14. 4. USA oznamuje, že podporuje JK rozhodnutí pozastavit spolupráci s KLDR, dokud nebude vyřešen incident s lodí
21. 4. KLDR oznamuje, že bude součástí neproliferačních a odzbrojovacích dohod na rovnocenné úrovni s ostatními jadernými státy
20. 5. **JK formálně obviňuje KLDR** z potopení lodí; KLDR obvinění odmítá a prohlašuje, že jakékoliv potrestání se setká s tvrdou odezvou
24. 5. JK oznamuje, že s KLDR ukončí většinu obchodování jako odpověď na potopení lodě
25. 5. KLDR odpovídá, že s JK ukončí veškeré svazky za obvinění týkající se potopení lodě
21. 6. **USA uvaluje nové sankce** jako odpověď na incident s lodí
25. 6. **USA a JK začínají čtyřdenní vojenská cvičení**
30. 8. **Prezident Obama zesiluje finanční restrikce** vůči KLDR, jsou uvaleny sankce na osm severokorejských entit zapojených do jaderného a raketového programu
15. 9. USA oznamuje, že od KLDR dostává silný signál, že chce **restartovat vyjednávání**
28. 9. KLDR oznamuje změny ve vedení země
12. 11. KLDR odhaluje, že vybuodovala centrifugu na obohacení uranu

23. 11. **KLDR ostřeluje jihokorejský ostrov Yeonpyeong**, přičemž jsou usmrceni dva jihokorejští vojáci a sedmáct vojáků a tři civilisté jsou zraněni

29. 11. **ČLR volá po naléhavé schůzce šestistranných rozhovorů** za účelem výměny názorů na hlavní problémy

6. 12 **USA, Japonsko a JK odmítají čínský návrh** s tím, že vztah Severu a Jihu se musí zlepšit před multilaterální diskuzí

2011

28. 2. **USA a JK společně provádí vojenská cvičení** velkého rozsahu; KLDR hrozí silou; USA odpovídají, že cvičení bylo dlouhodobě plánované a nemá nic společného s nedávnými událostmi

15. 3. KLDR prostřednictvím Ruska oznamuje, že je **ochotna se vrátit do šestistranných rozhovorů** a diskutovat nad programem obohacování uranu

18. 4. **ČLR nabízí třífázovou revitalizaci multilaterálních rozhovorů**, které mají začít bilaterálním rozhovorem mezi Jihem a Severem, následovaným bilaterálním jednáním mezi USA a KLDR a nakonec následovaným obnovením šestistranných rozhovorů

9. 5. Jihokorejský prezident oznamuje možnost, že by KLDR mohla být pozvána na Jaderný bezpečnostní summit pořádaný v Soulu, pokud se KLDR vzdá jaderné zbraně; KLDR odmítá podmínku prohlášením, že denuklearizace byla krokem Jihu k otevření cesty invaze na Sever

22. 7. **Delegáti Severu a Jihu** se setkávají na Bali za účelem restartování dialogu týkajícího se jaderné tematiky

28.–29. 7. Přijíždí severokorejská delegace do USA za účelem restartování rozhovorů

1. 8. KLDR oznamuje ochotu obnovit **multilaterální rozhovory**

17. 12. **Kim Čong-il umírá, nastupuje jeho syn Kim Čong-un**

2012

23.–24. 2. **USA a KLDR se setkávají** v Pekingu a uzavírají dohodu;

- KLDR pozastaví operace na obohacení uranu
- pozve inspektory IAEA k monitorování pozastavení
- implementuje moratoria na testování raket dlouhého doletu a jaderné

testování

- USA poskytne potravinovou pomoc pod striktním dohledem

16. 3. KLDR oznamuje, že provede **vypuštění satelitu** v polovině dubna při příležitosti výročí narozenin Kim Ir-sena; USA reaguje prohlášením, že pokud KLDR tak učiní, poruší dohodu z února

29. 3. USA pozastavuje dodávky potravin

13. 4. **KLDR vypouští satelit**, oznamuje, že pokus byl neúspěšný, přestože na domácí scéně tvrdí opak; USA zastavuje plánování dodávek potravin

16. 4. **RB OSN oznamuje**, že testování vypuštění satelitu bylo v rozporu s rezolucí 1718 a 1874, a volá po zpřísnění sankcí

19. 4. USA mají podezření, že ČLR podporuje vývoj raketového programu KLDR

1. 12. KLDR oznamuje, že provede **další test** vypuštění satelitu prostřednictvím rakety dlouhého doletu v polovině prosince; USA odpovídá, že tento krok bude vnímat jako vysoce provokativní

12. 12. KLDR vypouští raketu a oznamuje, že pokus byl úspěšný a satelit je na oběžné dráze

2013

22. 1. **RB OSN oznamuje Rezoluci 1087**, která odpovídá na vypuštění satelitu na základě použití balistických raket, které porušily rezoluci 1718 a 1874; Rezoluce 1087 posiluje a rozšiřuje existující sankce a zmrazuje účty severokorejských jednotlivců

24. 1. KLDR oznamuje **záměr dalších jaderných a raketových testů**

12. 2. Je zjištěna **seismická aktivita** odpovídající jaderným testům v roce 2006 a 2009

7. 3. **RB OSN oznamuje Rezoluci 2094** jako odpověď na údajný jaderný test v únoru; rezoluce zesiluje existující sankce rozšířením zboží, na které jsou sankce uvaleny, a přidává finanční sankce, včetně blokování transferů mezi účty, individuální osoby jsou zasaženy zmrazením účtů

11. 3. Společné cvičení Key Resolve mezi USA a JK; KLDR reaguje agresivní rétorikou a vypovězení smlouvy o příměří (od roku 1993 již po sedmé) duben 2013 – KLDR oznamuje, že obnoví reaktor v Jongbjongu

2014

8. 3. **ČLR deklaruje „červenou linii“** s prohlášením, že nedovolí chaos ani válku na Korejském poloostrově a že jediná cesta míru je skrz denuklearizaci

21. 3. KLDR testuje rakety **krátkého doletu**
26. 3. KLDR testuje raketu **středního doletu**, porušuje rezoluci OSN
27. 3. **RB OSN odsuzuje porušení rezoluce**, ČLR se připojuje ke kritice
30. 3. KLDR **hrozí novou formou jaderného testu**, spekuluje se, že novou formou se myslí jaderné zařízení připevněné na balistické raketě
31. 3. Mezi Severem a Jihem dochází k těžké **přestřelce v oblasti** diskutovaných vod
4. 4. **Jižní Korea provádí test balistické rakety**, která je schopna zasáhnout většinu severokorejského území
27. 4. **KLDR vypouští rakety krátkého doletu** jako odpověď na americký film The Interview
6. 9. JK tvrdí, že KLDR vypustila rakety krátkého doletu
20. 11. **KLDR hrozí čtvrtým jaderným testem** jako odpovědí na Komisi OSN pro lidská práva, která posílá KLDR k Mezinárodnímu trestnímu soudu za porušování lidských práv dne 19. 11.
20. 11. Rusko prohlašuje, že KLDR je připravena se **vrátit k šestistranným rozhovorům**

Příloha č. 2.: TABULKA 1 – Americká prohlášení (tabulka)

	2002-2006	2006-2010	2010-2014
USA	KLDR = nepřítel, ohrožení	nátlak + nátlak s ostatními aktéry	ultimátum - spolupráce x izolace
r e a k c e K L D R	2003 říjen: oznamuje, že provede test jaderné zbraně, pokud USA nezmění postoj	2007 únor: 5. kolo 6SR; relativní posun	2010 listopad: oznamuje, že má centrifugu na obohacení uranu; ostřeluje JK ostrov
	listopad: oznamuje funkční jaderné zařízení	2008 srpen: KLDR chce obnovit jaderná zařízení jako odpověď na nátlak USA ohledně ověřovacího protokolu + překročení 45denní lhůty	2013 únor: 3. jaderný podzemní test, reakce na vzrůstající hrozbu USA
	2004 červen: odmítá ukončit jaderný program	2009 květen: 2. podzemní jaderný test	2014 březen: hrozí novou formou jaderného testu
	2005 únor: oznamuje, že vyrobila jaderné zbraně	červen: prohlašuje, že bude pokračovat ve výrobě jaderných zbraní	listopad: hrozí dalším jaderným testem v reakci na Komisi OSN pro LP
	duben: prohlašuje, že pokud je USA budou tlačit do rohu, mohla by KLDR dát jadernou zbraň teroristům		
	2006 září: 1. podzemní jaderný test; jako odpověď na sankce a nátlak USA		

Příloha č. 3.: TABULKA 2 – Americké sankce (tabulka)

	USA sankce	reakce KLDK
2003	březen: sankce uvalené na severokorejskou společnost	duben: poprvé prohlásí, že drží jaderné zbraně
2005	srpen: USA označuje BDA jako instituci, která pere špinavé peníze září: zmrazuje účty BDA	srpen: probíhá vyjednávání ohledně společného prohlášení v rámci 6PT listopad: 6PT - KLDK jedná především o BDA
2006	červenec: sankce za provedení test	duben: KLDK prohlašuje, že se vrátí k jednáním, až USA zruší zmrazení finančních prostředků v BDA červenec: test Taepodong 2 září: jaderný test, jako reakce na nátlak a sankce od USA prosinec: 6PT bez progresu kvůli BDA
2007	březen: USA ustupuje od zmrazení BDA a slibuje převod peněz do čínské banky září: USA souhlasí, že stáhne KLDK ze seznamu států podporujících terorismus	březen: KLDK odstupuje od 6PT, dokud nebude ukončeno zmrazení BDA červen: KLDK potvrzuje převod peněz z BDA, posléze provádí dohodnuté kroky srpen: USA nespĺňuje lhůtu pro zrušení seznamu, KLDK hrozí ukončením provádění dohodnutých kroků
2008	červenec: ukončuje sankce uvalené v roce 2006 po jaderném testu srpen: KLDK má být již stažena ze seznamu států podporujících terorismus, ale není říjen: USA stahuje KLDK ze seznamu	srpen: KLDK prohlašuje, že provede zpětné kroky jako reakci na to, že je stále na seznamu
2010	červen: USA uvaluje sankce za incident s lodí srpen: USA zesilují finanční restrikce	březen: KLDK potápí jihokorejskou loď listopad: KLDK prohlašuje, že má centrifugu na obohacení uranu
2011	květen: USA uvaluje sankce na severokorejskou entitu obchodující s WMD	
2012		duben: KLDK vypouští satelit prosinec: KLDK opět vypouští satelit
2013	leden: USA uvalují sankce na severokorejské entity a individuální osoby březen: USA posilují sankce červen: USA posilují sankce	únor: třetí jaderný test

